RUDOLF STRIMPL

ve vzpomínkách rodiny

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 1 27.02.20 14:36

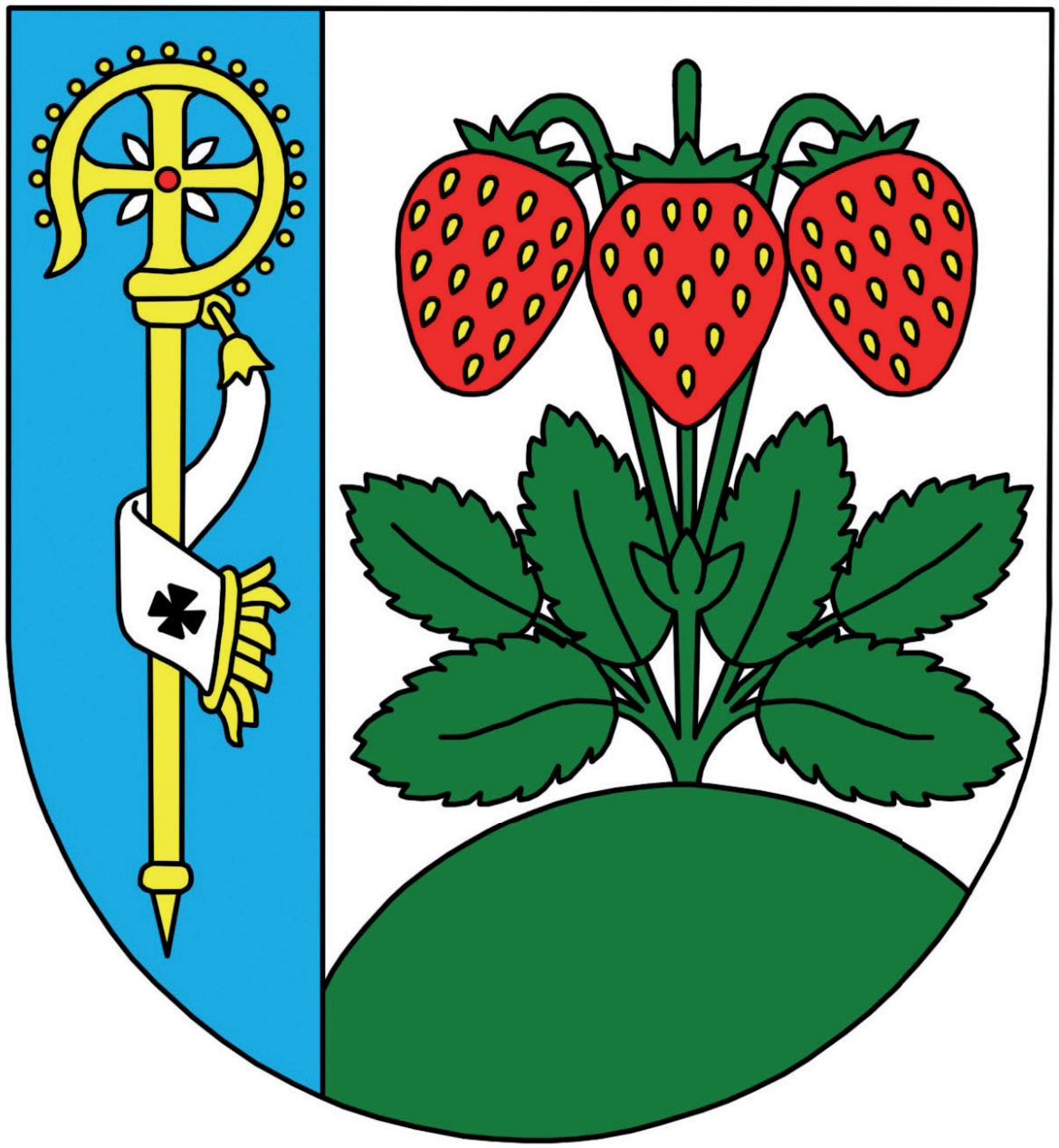

Jahody Rudolfa Strimpla se dostaly poprávem do znaku obce Krňany, odkud se šířila jejich sláva do celých Čech a dál...

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 2 27.02.20 14:36

RUDOLF STRIMPL

*** 9. 5. 1859 v Praze na Starém Městě**
† 15. 3. 1920 v Drahonicích, pochován ve Vidhosticích

Část života prožil na statku Chlistov nad Teletínem mezi Krňany a Netvořicemi, kde založil slávu velkoplodých jahod v Čechách a uzavřel ho na Lounsku.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 3 27.02.20 14:36

Texty pamětí uvedené v bibliofilii jsou přetištěny v původní podobě bez jazykových úprav se souhlasem rodiny Nouzákových.

Rudolf Strimpl ve vzpomínkách rodiny
Editor: Václav Šmerák
Grafická úprava: Pavlína Najfusová
Odborná spolupráce: MVDr. Radek Svoboda
© Paměti rodiny Nouzakových a historická fota rodiny
Korektury: Přepisy s.r.o.
Vydalo: Mezi řekami, z.s. – Společnost Rudolfa Strimpla
Náklad: 1000 ks
80 stran, první vydání, Krňany 2020
Vytiskl: Tisk do 1000, s. r. o.
www.mezi rekami.cz/Facebook.com/MeziRekami
e-mail: info@mezirekami.cz

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 4 27.02.20 14:36

PAMĚTI ŽOFIE STRIMPLOVÉ
nar. 1864 – sestry Rudolfa Strimpla „Českého jahodáře“

MOJE VZPOMÍNKY
Napsány na žádost mojí sestry Marie Přecechtělové.
Psáno v Řepanech, koncem ledna 1962 – Věra Nouzáková

MALÍŘ, DIPLOMAT, SYNOVEC RUDOLFA STRIMPLA,
Ludvík Strimpl 1880–1937 – Václav Šmerák, Michal Kolář

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 5 27.02.20 14:36

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vážené dámy a pánové,

rád jsem převzal záštitu nad akcí, která je vzpomínkou na význačného muže a zemědělce Rudolfa Strimpla. Jeho jméno, bohužel, laické veřejnosti většinou mnoho neřekne, přitom to byla osobnost, která si zaslouží úctu. Byl člověkem, který se přes mnohé překážky dostal ke svému vytouženému povolání zemědělce. Nebál se přitom riskovat, nebál se vyzkoušet něco nového a podařilo se mu uspět. I dnes tak pro nás může být inspirací. Zasloužil se o rozšíření velkoplodých jahod v Čechách, přičemž oporou mu byly i jeho bohaté zkušenosti ze zahraničí. Podporoval vzdělávání zemědělců i vzdělávání obecně, zaváděl technologické novinky. Je příkladem, jak i jeden odhodlaný a pracovitý člověk může pozitivně ovlivnit své okolí, protože díky jeho hospodářství se vzmohl celý kraj, ve kterém působil. Přál bych našemu zemědělství, aby mělo mnoho takových podnětných a poctivých lidí, jejichž práce si budeme vážit ještě v následujících generacích.

Miroslav Toman
ministr zemědělství

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 6 27.02.20 14:36

PODĚKOVÁNÍ

Radku Svobodovi za obnovení předválečné společnosti Rudolfa Strimpla,
úpravy hrobu rodiny ve Vidhosticích,
finančního zajištění projektu otištění vzpomínek rodiny Rudolfa Strimpla,
kterému vděční obyvatelé Středního Povltaví věnovali na dům na Chlistově v roce 1937
pamětní desku s textem:

Zde žil Rudolf Strimpl:
z jeho moudré hlavy rostl život okolního kraje
1895–1919

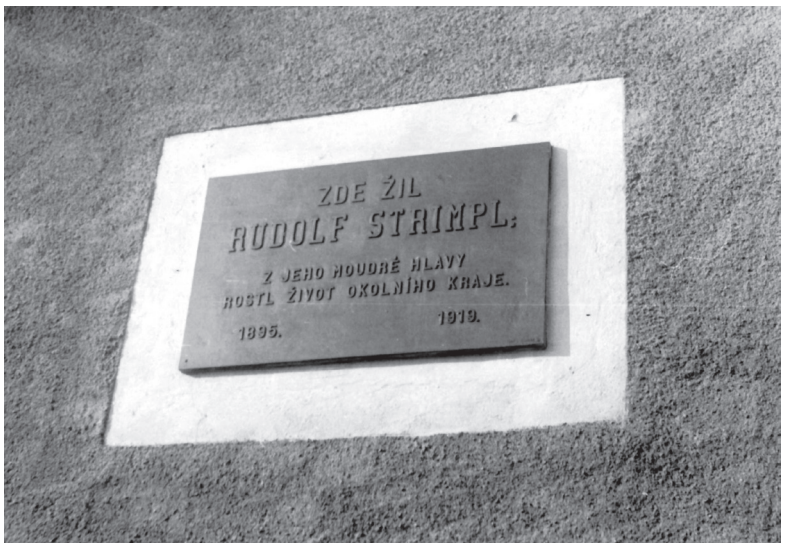

Pamětní deska na staku Chlistov

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 7 27.02.20 14:36

NA PUBLIKACI PŘISPĚLI:

Ludmila Holadová
Ing. Rudolf Krejčík
Ing. Josef Firman
Ing. Prokop Mašek
Ing. Jiří Wolf
Ing. Ludmila Benediktová
František Mikoláš
Václav Krčmář
AG Agroprim s.r.o.
MVDr. Radek Svoboda
Václav Šmerák
Lékárna Jana Bártová, s. r. o
Lukáš Matějovský
Renata Konesky
Jiří Kadeřábek
Městys Netvořice
Obec Lešany
Obec Krňany

KRŇANY, TELETÍN – CHLISTOV
VROUTEK – VIDHOSTICE
LUBENEC – DRAHONICE
LEŠANY
NETVOŘICE
ÚSTECKÝ KRAJ

MEZI ŘEKAMI, z. s.
MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
Středočeský kraj

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 8 27.02.20 14:36

RUDOLF STRIMPL VE VZPOMÍNKÁCH RODINY

Bibliofilní tisk upravil Václav Šmerák a graficky ztvárnila Pavlína Najfusová.
Oba připravili s řadou spolupracovníků, historiků i místních obyvatel k vydání i minulé knížky o historii regionu nad soutokem Vltavy a Sázavy. Připomněli význam jahodářství založeného Rudolfem Strimplem. Stejně tak i předešlá staletí spojená s benediktinským klášterem Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově, Sekankou, Vysokým Újezdem, Hradištkem nebo nuceným vystěhování obyvatel za druhé světové války, kdy se jahodová pole změnila na cvičiště SS. I oni jsou pokračovateli odkazu Rudolfa Strimpla a patří jim poděkování.

Obnovená společnost Rudolfa Strimpla

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 9 27.02.20 14:36

Rudolf Strimpl s rodinou, manželkou Františkou a dcerami

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 10 27.02.20 14:36

ÚVODEM

RUDOLF STRIMPL VE VZPOMÍNKÁCH RODINY
RUDOLF STRIMPL – OSOBNOST STŘEDOČESKÉHO KRAJE

*** 9. 5. 1859 v Praze na Starém Městě**
† 15. 3. 1920 v Drahonicích

V 80. letech 19. století cestoval po Evropě a Americe, kde získal přehled o moderním zemědělství s poznatky z pěstování velkoplodých jahod, které posléze uplatnil na Chlistově u Teletína.

Podporoval vědění a společně s manželkou také české školství. Vážil si lidí a pomáhal jim, bojoval proti chudobě. V mládí byl jeho častým hostem synovec Ludvík Strimpl, který za první světové války působil v Paříži jako sekretář Československé národní rady, který přímo spolupracoval s T. G. Masarykem a dr. E. Benešem při vzniku Československé republiky a po vzniku nezávislého státu se stal diplomatem.

Rudolf Strimpl byl po cestách po Evropě a Americe propagátorem technických novinek zejména v zemědělství. Jeho přínos je také v osvětových přednáškách, podpoře spolků. Pronajímá si statek Chlistov u Teletína a úspěšně zde rozvíjí pěstování a obchod s tehdy neznámými velkoplodými jahodami. Dává tak obživu lidem z Krňan, Třebsína, Netvořic, Hradištka mezi Vltavou a Sázavou. Pěstování jahod se pak rozšíří do celých Čech a na Moravu a až do sedmdesátých let 20. století patří na Jílovsku k základním zemědělským plodinám. Sám patřil na konci 19. století k okruhu cestovatele Vojty Náprstka. Za ženu si bere jeho schovanku, absolventku Náprstkova institutu pro mladé dívky. Jednalo se většinou o sirotky a vedle základního vzdělání, péči o domácnost se zde rozvíjely znalosti jazyků, literatury a další společenské vědy. Emancipace žen byla v té době teprve v začátcích. Společně se ženou, učitelkou, na Lounsku podporují české školství. To má význam pro pozdější období, kdy tato část Čech spadá do Sudet, ale Rudolf Strimpl umírá na španělskou chřipku již roku 1920, takže se této smutné etapy českých dějin již nedožívá.

Ludvík Strimpl (1880–1937), synovec cestovatele a první jahodáře v Čechách Rudolfa Strimpla, malíř, který za války působil v Paříži jako sekretář Československé národní rady a po vzniku nezávislého státu se stal diplomatem. Do protirakouské revolty se Ludvík Strimpl zapojil mnoha způsoby. 16. září 1915 se přihlásil ke službě ve zbrani, byl však záhy určen k politické a propagační práci v Českém komitétu zahraničním a posléze v Československé národní radě. Pro odbojovou centrálu vytvořil řadu propagačních tiskovin, ale i úředních tiskopisů, spolu s výtvarníkem Emilem Purghartem vypracoval návrh na československý znak, který legionáři nosili na stejnokroji.

VÁCLAV ŠMERÁK, MEZI ŘEKAMI, PUBLICISTA

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 11 27.02.20 14:36

Statek Chlistov na konci 19. století, na pravé straně je patrné silo pro ukládání zelené píce, v současnosti silážní silo. Na přelomu 19. století ho v Čechách a v celém Rakousku-Uhersku jako první postavil právě Rudolf Strimpl. Archiv rodiny Nouzákových

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 12 27.02.20 14:36

PAMĚTI ŽOFIE STRIMPLOVÉ

NAR. 1864, SESTRY RUDOLFA STRIMPLA „ČESKÉHO JAHODÁŘE"

Paměti, co z mládí jsem si zapamatovala, věrné opakování vyprávění
mé babičky a pak mých drahých rodičů.
Psáno roku 1928 na žádost mé neteře Růženy Autengrubrové

Žofie Strimplová

Naše babička narodila se roku 1799, kde, v kterém kraji není mně známo. Rodiče její byli každé chvíle jinde, an otec byl důstojníkem a matka dle tehdejšího způsobu jej na všech pochodech následovala. Tím způsobem ztratila záhy oba rodiče. Otec padl v napoleonských válkách a dceruška Antonie byla dána na vychování vdově po důstojníku s malým na ní erárním platem. Dáma, u které Toninka vychována byla, byla velice šlechetná paní, jménem Seifrtová. Bydlely na Linhartském náměstí na Starém městě, zrovna proti bývalému kostelu sv. Linharta, kde za mých časů po zboření téhož stávala kavárna. Nyní na tom prostranství, až na náměstí Mariánské stojí nové křídlo radnice. –Pí. Seifrtová milovala Toninku jako svou vlastní dceru, sama dítek neměla –pomýšlela jí proto usnadnit žití a an měla jakýsi kapitálek nahospodařený, chtěla zakoupiti dům –roh Ovocné ulice a Koňského trhu, týž kde se nachází hodinář Suchý, arciť to byl starý, dvouposchoďový dům, který o hodně let později byl v nynější podobě přestavěn. Když byla vyjednaná koupě, vysázela pí. Seifrtová ujednanou sumu na stůl, který celý pokryla bankovkami a celá nad tím ustrnulá, že tolik peněz vydává, prosila paní, od které dům kupovala, by jí toto dovolila ještě přes noc penězi se potěšit, což jí tato bez rozmýšlení svolila. Ale běda! Ráno druhého dne ohlášen státní bankrot –r. 1812 –a místo peněz zbyly v rukách pí. Seifrtové bezcenné papírky. V r. 1819–20 udělala si Toninka Wekschmiedová –tak se babička za svobodna jmenovala –známost s Antonínem Braunem, velice dovedným stříbrnickým dělníkem, což se pí. Seifrtové nezamlouvalo, an pomýšlela Toninku výhodněji provdati. Táto od své známosti neustoupila, provdala se za Brauna, tím si pí. Seifrtovou nadobro rozhněvala. Dědeček vydělal dosti, an byl velice dovedný, ale touha po samostatnosti činila jej nespokojeným. Tehdy bylo k samostatnosti mnoho zapotřebí, ne jen dostatečný kapitál k zakoupení surovin, ale hlavně dovolení cechu, kde mistři rozhodovali a kde tito vždy dělali těžkosti hlavně dobrým dělníkům v obavě konkurence a pak ztráty dobré síly. Té doby byla rodina Braunová 5-ti členná, tj. přibyly 3 dítky. Nejstarší byl Josef, dceruška Veronika / dle tehdejšího Vroninka/ a nejmladší Ludvík. Dědeček pocházel z Veltrus, kde měl jeho otec hospodářství, měl bratra, který ve válce stále postupoval v hodnosti, až se stal jenerálem, při jakémsi vyznamenání dostalo se mu titulu barona a dostal panství v Uhrách. Jmenoval se Tádeaš Braun a byla o něm posměšná písnička, kterou jak otec maminčin, tak zas maminka nám dětem do mysli

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 13 27.02.20 14:36

tiskla: Laudon bouchal, Deym poslouchal, Braun a Devil ani blechu nezabil. – Jednou babička šla po Kamenném mostě a u Kampy zrovna přistály 3 šnágle s hrnčeným nádobím, které tam mívala a snad dosud má tržiště. Na každé lodi na přídi byla čísla, která se babičce náramně zamlouvala – tenkráte dost často se sázívalo do lotynky – a babička ta čísla vsadila a – vyhrála. To dosti velkou sumu přes 2.000 zl. ve stříbře. Teď byl v ruce kapitálek, s kterým se již mohlo začít samostatně pracovat, leč páni mistři nechtěli povolit.

Byl r. 1833, očekávali v Praze návštěvu císaře Františka I. a dělaly k ní velké přípravy. Mezi jinými také pražské školy. Zejména se vybral větší počet školaček, které měly v bílém obleku ozdobeném červenými šerpami tvořiti špalír na Křižovnickém náměstí. Stály tam skutečně od časného rána, ač průvod tam dospěl teprve po 11 hodině. Když dívky už téměř klesaly únavou a hladem, vyskytl se nějaký dobrodinec, který dal rozdat mezi ně několik košíků housek a Křižovníci jim dali otevřít kostel, aby si tam mohly odpočinout a se posilnit, nežli se průvod objeví. Mezi těmi dětmi byla též Vroninka. Sliboval se jim také, že budou pozvány na hrad k svačině – což se nestalo – zatím však dostaly ve škole po měděném groši na památku! Mnozí lidé si mnoho slibovali od této cís. návštěvy, hlavně proto, že měly být veřejné audience. Někteří přátelé také domlouvali stříbrníku Braunovi, aby šel k takovému slyšení a prosil o ochranu proti nepovolným mistrům, ale on byl velmi hrdý a prohlásil, že nechce dostat z milosti, co mu náleží právem. V tomtéž domě co on bydlel také jistý krejčí, invalida z válek napoleonských, jménem Roček. Ten poradil pí. Braunové, aby poslala k audienci kuráżnou Verunku – tehdy osmi letou – že jí napíše prosbu, Verunka jí opíše a na hradě odevzdá. Jakým způsobem se dostat k panovníkovi nikdo nevěděl a ponechali to náhodě. Verunku měl doprovázet jen bratr o 2 leta starší, ale nesmělý. Hlavní věc byla, že měla dívka své bílé šaty, ty od průvodu. A tak se děti vypravily kteréhosi jitra na hrad, v ruce pečlivě opsaný „Bittschrift" – ovšem německy. V. chodila do školy k Uršulinkám. Když přišli na hradní nádvoří, vzbudila se přece v nich bázeň a pochybnost, objevit se před císařem pánem. Však slýchali každodenně, jak laskavou a milostivou je císařovna a domluvili se, že své štěstí zkusí u ní. Ale kde asi jsou její pokoje? Tu šel kolem jakýs krásně oděný pán, toho se na to zeptali a ten jim ochotně, aniž by jim kladl otázek, ukázal ke schodišti, kudy se tam vchází. Dole sice stály stráže, děti si jich nevšímaly a stráž je asi měla za děti některých úředníků. Děti se dostaly do široké chodby, kamž ústily kolikeré dveře – které jsou ty pravé? – V tom zaslechly za jednými tlumený hovor a tak doufaly, že se tam doptají na cíl své výpravy. Zaklepaly, dveře se otevřely a byly vpuštěny do jakéhosi předpokoje, kde stálo několik bohatě oděných dam, bylo také vidět otevřenými dveřmi do sousední komnaty. Jedna dáma hned přistoupila k dětem a ptala se, koho hledají. Vroninka ihned se vytasila s prosbou, že jde k pí. císařovně, že ji jde prosit za tatínka. Dáma jí začala vykládat, že je to nemožné, v tom se z vedlejší místnosti ozve otázka, oč se jedná a za chvíli vyšel rozkaz, aby děti byly vpuštěny. Na křesle před zrcadlem seděla dáma v bílém plášti, kterou česaly a ta se ptá dětí „Koho hledáte?" „Císařovnu" odvětí V. „Já jsem císařovna, čeho ode mě žádáš?" Tu obě děti beze slova, jak to měly z domova nakázáno, klekly a V. proti ní vztahovala ruku se žádostí. Na pokyn císařovny vzala jedna dáma žádost a rozbalila jí. Císařovna velela dětem, aby vstaly, že se má klekat jen před Bohem. I jala se pak dětí laskavě vyptávat a V. vše kuráżně vyprávěla, jak tatínka trápí, že nemůže se udělat mistrem, o panu Ročkovi, který jí žádost předepsal a kterou ona opsala, že chodí do školy k Uršulinkám, že má ráda máter Dolorosu. Na to jí vznešená paní pochválila za její statečnost a dětskou lásku, za pěkné písmo a slíbila, že se přičiní, aby prosbě bylo vyhověno. „Teď jděte domů, aby rodiče neměli

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 14 27.02.20 14:36

o vás strach, pozdravujte ode mně tatínka i maminku a dobře se učte. „ Podělila děti cukrovinkama a dáma která je uvedla, zase je vyprovodila až ku schodům. –Také se císařovna ptala Vroninky, kdo jí tak pěkně učesal, měla V. nádherné vlasy, a smála se tomu, když V. řekla, že jí vždy česá tatínek. Verunku políbila na čelo, bylať V. krásné děvčátko. –Když V. šla zas prvně do školy, byla na kadedru povolána představenou kláštera Urš. máter Dolorosou. V chudince zastavila se dušička myslic, že bude z něčeho kárána, ale jeptiška vzala jí za ruku a co vzor představila jí celé škole, děkujíc jí, že dostalo se ústavu kvůli ní nejvyšší pochvaly od paní císařovny a zároveň rozkaz, aby Vronince všechny učebné pomůcky na příště zdarma se dávaly, taktéž i školné. Za co se však její otec poděkoval, z hrdosti, že tolik má, aby své děti mohl dát pocvičit. Jeho žádost byla do týdne příznivě vyřízena, on měl povolen „Meisterstück" což byla večeře páně dle „Leonarda da Vinci", jejíž odlitek máme v sádře. Dlouho svého mistrovství neužíval. Když bylo Vronince 12 roků osiřela. Otec zemřel a vdova an živnost sama nemohla provozovat, leštila stříbro, čemuž se při muži naučila. Pracovala pro mistrů, i zámecké stříbro leštila i v kostele sv. Vita hrobku sv. Jana Nepomuckého. Byla to práce těžká, namahavá, ale časy byly zlé, strašná drahota z neúrody, kde i hlady lidé mřeli, tak v těch zlých časech, které rok od roku byly horší, přece se tou prací užívila, kterou i dorůstající děti musely se zaměstnávat. Bylo to zvláštní, že téhle práce bylo stále dosti. Říkávala nám babička i maminka, co míval svěřeného stříbra, že nebylo v bytě místečka, kam by ho mohly již uložit a tak prý pod postelema, stolem a kamny plno mís, talířů, koflíků, konví, mycích souprav že míval obavu, aby si je samotné ženské někdo v zlém úmyslu nevyhlédnul. Což se i jednou stalo. Přišla k babičce jedna bývalá sousedka, která se přestěhovala na venek a prosila babičku, an prý jako ženská stydí se do hostince na nocleh, prosí pí. Braunovou, by jí nechala u ní přespat. Babička k tomu svolila. V noci stále slyší tu paní na posteli se převracet a vzdychat a an sama nemohla spát, táže se jí, zda jí něco nechybí. Tá se skroušeně vyznává: „ Vidějí paní Braunová, nedá mě to spát, tak si myslím, kdybych jich sekerou praštila, že bych si mohla nabrat stříbra a si v živobytí polepšit." Babička byla resolutní paní, ale ta zpověď jí přece jen rozčílila. Prý jí odpověděla: „Tó se nestydějí před Pánem Bohem na takové daremnosti myslet? Pomodlejí se, aby jich zbavil takových hříšných myšlenek a prosejí dušičky v očistci, aby jim daly klidný spánek." Sama ale již nespala celou noc, a jak se rozednilo, uvařila snídani a když pohostila svou noclehářku, řekla jí, aby se ihned spakovala, neb to co jí nedalo usnout, to by jí jistě dohnalo k uskutečnění hrozného činu. Příhodu tuto vyprávěla pak babička mistrům, od kterých měla práci svěřenou a ti jí radili, aby tabulku s dveří, kde stálo, že čistí stříbro odstranila, oni že vědí a cizí nemusejí být na ní upozornění.

Nejstarší syn Josef byl toho času ve Vídni v arsenále jako zámečník zaměstnaný. Ludvík se učil v Praze.

V roce 1842 zůstávaly v Kaprové ulici, té staré ulici s domy většinou jedno patrovými, každý se štítem jiného pojmenování. Jen ten u 3 kaprů byl největší, patřící pánům s Kaprštýna a snad jeho minulostí nejzajímavější, pak u 1 kapra, u 3 pštrosů, u černého orla, u Kopitů a na všech ostatních mimo pozdější náš, tam byla zlatá husa, ač v zemských deskách byl zapsán u zlaté labutě –bylo po panence Marii a v tom největším, patřícím Podhorským se jen u panenky M. říkalo. Největší podivuhodnost těchto domů byla, že skoro v každém strašilo. Naše maminka ráda o tom vyprávěla a my zas rádi poslouchali a mráz a husí kůže po těle nám při tom pobíhaly. Když nám líčila, jak u nich v domě u Kopitů den co den v noci na schodech to vzdychá, a kdo by se byl v noci odhodlal jít po schodech, tomu

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 15 27.02.20 14:36

v obličej to příšerně dýchlo. To stalo se jedné sousedce a i jednomu studentu s čehož jim pak do rána otekl celý obličej. Nic nepomohlo kropit svěcenou vodou, tajná moc měla své rejdy dále. Až naší mamince tehdy asi 18 ti leté panně, poštěstilo se tu bludnou duši vysvobodit. Bylo před Velikonocemi ze středy na Zelený čtvrtek. Tehdy se přísně dodržoval půst. Bylo už hnedle k půlnoci, maminka an ve dne musela leštit stříbro, konala úklid a praní v noci. Vzpomněla si, že jim zbyly od oběda knedlíky sádlem maštěné a proto volala s prvního poschodí do přízemí na jednu sousedku, která též prala, zda by ty knedlíky nechtěla sníst. Co tato s radostí přijala a jak Vroninka knedlíky nesla sousedce, tu vprostřed schodů něco vidí přikrčeného, nelekla se, ale sebe i to požehnala křížem a křičela na souseda pana Bednáře, který pracoval při otevřených dveřích zrovna u schodů. „Pane sousede honem posvítěj, něco tu stojí na schodech." Pan Bednář ihned se světlem přispěchal, ale na schodech ničeho. Ale hned řekl mamince, „vidějí panno Vroninko, voni to vysvobodily." Druhý den od půdy až do sklepa sklep vykropili svěcenou vodu, všude nadělali Tříkrálovou svěcenou křídou kříže a milé strašidlo se více neopovážilo přijít. Babička takovým věcem nepřála a nerada tomu byla, když my děti tomu naslouchaly, neb jsme se pak bály jít večer ven.

V domě u Kopitů ostávalo více nájemníků a všecky měli v oblibě Vroninku, né jen pro její hezký zjev, ale pro dobrotu a ochotu každému pomoci. Když byl někdo nemocen, byla to ona, která s radostí jej ošetřila, bylo-li to stará osoba, aby ušetřila tuto kroků po schodech, přinesla vody, dětem, bylo-li co z bílé mouky ráda udělila –to v těch zlých časech byla velká vzácnost'. –Starci tam bydlícímu už 80-ti letému krejčímu p. Myslivečkovi ochotně ne jen uklidila v jeho bytečku, ale denně podstrčila potraviny, hlavně polévky. Bylo to v té době, kdy byla velká drahota a za peníze ztěžka se co koupilo. Jak nám babička vyprávěla –hlavně tehdy, když se nám do nějakého jídla nechtělo, jak děkovali denně Pánu Bohu, že mají zásobu hráchu a brambor, což se denně střídalo, polévka z brambor, druhý den hrachová a brambory, chleba byl jen pochoutkou a ten jen pro svou dobrotu a oblibu v celé ulici známá Vroninka tajně dostávala ku koupi 3-4 malé bochánky, pro které v noci si došla do pekárny a pak horké kladla do sklípka, který v prvém poschodí byl u pokoje. –Takovéto dvojité podlahy asi v hloubce 1m byly při bourání starých domů v asanaci v mnoha domech. Byla to jakási dvojitá podlaha, která ve válečných dobách sloužila za skrýši cenných věcí. U babičky byl sklípek dlážděný cihlama, čistě vymytý, sloužil témuž účelu. V té době se babička po druhé provdala, co byl její druhý muž, ani nevím, nikdy se o něm nemluvilo a běda tomu, kdo by babičku pojmenoval pí. Havránková, na místo pí. Braunová. –Byly Vánoce. Maminka jako dobrá katolička byla na půlnoční. S lucernou v ruce vracela se domu, an tehdy nebývaly v noci ulice osvětlovány, jen s večera olejovými lampičkami, na které se ještě já pamatuji. –Pan Myslivecek, který V. doprovázel, upozornil jí, že ten, kterého nejprve v domě potká, bude jejím manželem. Když dům zavírala, někdo za dveřmi prosí, aby byl vpuštěn, an zapomněl doma klíč a před domem –na kterého si panna Vroninka posvítila, aby věděla kdo to je –stál Vojtěch Strimpl, který bydlel jako podnájemník u svých příbuzných Bednářů. Tenkrát prý si maminka myslela, pamětliva upozornění p. Myslivečka, že to k smíchu, aby ten studentík, za kterého ho považovala, měl být jejím mužem. Ale od té příhody nezůstal jeden druhému lhostejný, pozdravovali se, ano i někdy spolu pohovořili a konec konců byl, že Vojtíšek přišel k babičce o dovolení, zda si může dělat naději na ruku Vroninčinu. Byl krejčovským dělníkem. Babička jeho žádost vyslechla a pak se jej ptala, zda už byl ve světě na zkušené. Když se přiznal, že pracoval dosud jen v Praze, řekla mu: „Věděl co, já proti nim nic nemám, slyšela jsem o nich, že jsou hodný, pracovitý člověk, ale

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 16 27.02.20 14:36

bez zkušeností světa nejsou ještě dost připravený k zápasu se životem. Až poznají, jak se jinde pracuje, tak přijdou a já jim slibuji, že pak bude doba, aby pomýšleli na mou dceru." – Tátínek uznal tu nutnost vandru a ještě týž rok vypravil se do Vídně. Jel prvně drahou, jednou spojkou z Prahy přes Brno. Zašel si pro lístek na nádraží a ptal se, kdy se pojede, myslel jako u dostavníku zaopatřit si včas místo, třeba dostavník jel teprve 2–3tí den a tu slyší, že za hodinu vlak jede. Chudák běžel, seč byl, aby sebral svých pět švestek a pádil zpět, aby draze zaplacený lístek nepropadl a maminka v kalupu se s ním rozloučila, ale nesměla jej vyprovodit, to zastala babička. Ve vlaku v nekonečné jízdě v třetí třídě bez oken –zatahovaly se otvory koženými záclonkami, tak se dostal do Vídně. První místo jeho bylo u mistra Mad'ara, měl se oproti platům v Praze dobře, ale dle jeho, nesnesl nesolidní jednání mistrovo. Jednou prý mistr odcházel a nařídil mu, až přijde zákazník, aby mu odevzdal hotovou šálovou vestu –bylo to z tureckých šálů a nejkrásnější byla, když jedna půle byla zelená a druhá červená, neb modrá ap. –za vestu si vyžádal 100 zlatých. Tátínkovi bylo až úzko, jak prý to jen kunšaftu řekne. Ten přišel, vesta se líbila, ptal se na cenu, tatínek s chvějícím se srdcem vysloviuje cenu. Pán vyndal peníze bez smlouvání a dal Vojtíškovi ještě 2 zl. dýškrece. Nezůstal tam, našel si místo u největšího dvorního dodavatele Kunkla. Ale sám uznával, že jeho práce je nedostatečná na prima požadavky. A tu chodíval do nejtmavšího koutečka kostela sv. Štěpána, tam na kolenou prosil Boha o dar Ducha sv., aby dosáhl té dovednosti, jaká se požadovala. Obstál a tak byl oblíben, jak samotným šéfem, kavalírem rovným vrchnosti, tak všemi dělníky, kterých bývalo i 100, an tehdy se šilo pomaleji neb nebylo strojů. Byl tam 2 roky a nebýt velké touhy po Vronince, byl by u Kunkla ostal jako hlavní dílo-vedoucí, všecky jej milovali a nechtěli jej propustit, jen na slib, jestli se uvolí jeho vyvolená je následovat, že se vrátí. Zatím byla maminka stále přemlouvána, aby se vzdala své lásky k Vojtíškovi. Její nevlastní otec Havránek měl kamaráda pana Týznera, který byl nad dělníky v tiskárně kartounu. Byl prý to pán jako baron, jen šustil hedvábím. Měl pěkné postavení, hodně vydělal. Jednou zas jí bylo domlouváno, aby upustila od své známosti a posměšně jí ten p. Týzner řekl: „Si wil so einen armen Schneidrle heiraten! Tu dala Vroninka odpověď: „Ja aus mich virdt gnedige Frau und sie kommen cu mir bettlen." To prý byla strašná od maminky opovážlivost, jak sama nám vždy tvrdila, že to byl vskutku muž rovnající se ústrojím a chováním pravému kavalíru. Přišel r. 1845, do tiskárny zavádějí tiskařské stroje, štrajch-pudlíci, tak se totiž jmenovali oni dělníci, co barvou natírali dřevěné formy, kterými se ručně tisklo, ti se pod vůdcovstvím svých mistrů vzbouřili, rozbili perutýny –tak se stroje jmenovaly a byl začátek revoluce. Tá byla utlumená, ale na vůdce byl zatýkač a jeden z hlavních vůdců byl p. Týzner. Unikl policii, ale byl vydán rozkaz pro všechny podobné továrny v celé Evropě, by ti, co se účastnili rebelie, nebyli přijati nikde do práce. Tak ten p. Týzner byl v Anglii, Francii a Německu a po několika letech vrátil se do Čech. To byla maminka provdaná a dobře se jim vedlo. Přišel žebrák a když jej maminka pozoruje, vidí v něm toho posměváčka. S pláčem nám vždy maminka o tom shledání vyprávěla. Neměl prý na sobě košili a nohy obaleny hadry. Dala mu vše potřebné i peníze a zvala jej, aby přišel, když její muž bude doma, že jistě mu dá šatstvo, aby si mohl snadněji práci zaopatřit, ale on jen vrtěl hlavou a pak řekl, že ten svatý práh není hoden překročit a taky nikdy více nepřišel.

Tátínek prožil smutné mládí. Jeho matka pocházela ze zámožné rodiny Mináříků, měli na Koňském trhu, (nyní Václavské nám.) velký zájezdní dům u „Doušů" s vinnými sklepy, na Mělníce hospodářství s výnosnými vinicemi. Děti byly tři. Nejstarší Anna –byla otcova matka –Marie a jedný syn, který byl blbý. Dům byl veden jako u vrchnosti,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 17 27.02.20 14:36

ale časy změnily všecko. Otec babiččin kavíroval za kamaráda 20.000 zl. a musel je zaplatit, pak přišel státní bankrot, a co bylo v bankovkách, přišlo se o to, a proto, že neštěstí nepřichází nikdy samotné, následovala katastrofa jedna za druhou. Jednou matka babičina se vracela z divadla, jak vystupovala v tmavém průjezdě z kočáru, neopatrností služebných, kteří nechali padací dveře do sklepa otevřené, spadla do sklepa, vrazila si zlatý hřeben do hlavy a následkem otřesení mozku zemřela. Ze vzrušení ranila otcového dědečka mrtvice. Trvalo týden, nežli zemřel, ale za ten týden přičinilo se služebnictvo, sestávající ze samých chudých přátel, aby ukradlo vše cenné, co se jen pobrat dalo. To nám vyprávěl ne jen náš tatínek ze sdělení jeho matky, která byla v ten čas 12 r. stará, ale vyprávěla nám to její sestra Marie, naše teta, jak celý týden vyváželi na fůrách víno, nábytek a cenné věci a když dědeček zemřel, prodán dům i hospodářství z čehož jako podíly z pozůstalosti dostaly dcery po 4 tisících zl. stříbra, na syna, který byl dán do ústavu idiotů vyplaceno 10.000. Dcery byly rozděleny přátelům, kde musely konat služebné práce a dívat se, jak věci plným právem jim náležející, užívány jsou bývalými jejich služebníky. –Naši babičku jsme již neznali, ta zemřela krátce, nežli si udělal její syn Vojtěch známost s naší maminkou, vždy prý toužila po tom, kdyby se uskutečnilo jejich spojení, znala naší maminku jen od vidění a měla prý jí velice ráda. Teta Marie ta nám vyprávěla, že perle, které její matka nosívala a které representovaly celé jmění, přes 20.000 zl. s nádhernou sponou z diamantů, v těch se pyšnila její teta, u které byla přijmutá na vychování a která, když Marie se měla provdati, strhla jí s věna všecken úrok –ač tam dělala děvečku –prý aby si nemyslela, že jí mohli po celý ten čas, co u nich byla, zadarmo živit. Provdala se na Mělníce za úředníka Husa, měli svůj domek a vinici a dost dobře se jim vedlo. O tom se chtěl přesvědčiti jeden strýc, který byl z těch, jež je co děti okradli a proto, že se s Marií stýkal, chtěl aspoň nepozorován přehlédnout její příbytek. Jeho dům zadní stranou ústil do ulice, zrovna proti domku Husovic, měl vysoký štít a v něm vikýř, z toho vikýře doufal nahlédnout do domku, ale při vychýlení z něho, zatočila se mu hlava, on spadl a zlámal si vaz. Též jeho žena zemřela tragickou smrtí. Ten čas řádil mor a našli jí po dlouhém hledání na půdě všecku už prolezlou červy. V jiné rodině měli syna kněze, ten si přivlastnil z ukradených věcí nádherný krucifix z mahagonového dřeva s Kristem krásně vyřezaným ze slonoviny. Tento kněz zachvácen byl černým morem u oltáře, když zvedal nejsvětější svátost, svalil se ze schůdků a byl mrtev. Ten malý křížek nad našima postelema dal naší babičce místo onoho skvostného, ještě s hrubým dodatkem, proto ale byl tento kříž co jediná památka s té rodiny u mých rodičů ve velké ctivosti a byl účasten všech našich dětí křtů i vzhlížel nad rakvemi našich drahých.

Anna (naše babička) dlouho mezi přáteli nebyla a an měla jakés vzdělání, vstoupila co společnice ku dvěma slečnám na Kampě v Praze. Do domu přicházel učitel hudby, který slečny vyučoval hře na kytaru a zpěvu. S tím si udělala Anna známost, on byl ale krejčím, bývал co dělník ve Vídni a na bytě kde nocoval, byli studenti, od kterých pochytil vzdělání, uměl prý francouzsky i latinsky, hrál krásně na kytaru a pěkně zpíval. Za něho se Anna provdala a dobře se jim vedlo, byl svým mistrem i pražským měšťanem, byl to Václav Strimpl. Záhy však zákeřná nemoc zničila štěstí. Dědeček zemřel a babička vedla krejčovinu pod dloveduocím nejstarším dělníkem. Tento an dle tehdejších cechovních stanov nesměl se udělati pro sebe, jen když by k tomu dostal dovolení i od vdovy mistrovi, přemlouval babičku, by mu tato živnost odstoupila a on, když bude volným, krejčovinu rozšíří, jí pak bude vyplácet doživotně slušnou rentu, s kterou bude moci se svým synáčkem dobře žít. Učinila tak, ale bylo o vše připravena, o nějaké rentě ani nebylo zdání a tak octla se dost

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 18 27.02.20 14:36

často i se svým synáčkem v citelné nouzi. Živila se různě, ponejvíce vařila v hostincích, že to bylo v ten čas, co byla velká drahota, bylo i v hostincích jídlem šetřeno a proto svému synku jen po skrovnu mohla potravy poskytnout a to tajně, neb nikde nedostala místo, přiznala-li že má syna, pro dva nechtěli dát potravu. Tak malý Vojtíšek vyrůstal v samém strádání, v týdnu jakž takž se najedl, v době zajíců měl prý po celou tu sezonu jen hlavu zaječí a trochu černé omáčky a k tomu kůrky chleba, které hosti po talířích nechali. Hůře bylo v neděli, to se na něj nedostávalo, míval jen chlebovou polévku, kterou mu dvě slečny poskytovaly, že jim konal malé službičky, přinesl džbánek vody, nebo jim pro něco běžel koupit. Ty by mu byly rády více poskytly, ale samy zápasily s nedostatkem, byly též z lepších poměrů, tou dobou uvrženy v bídu, ač se snažily uhájiti živobytí šitím pro lidi. Později, když už tatínek byl dobře situován a byl na naší farnosti otcem chudých, postaral se o tyto dvě slečny, aby dostávaly měsíční od obce podporu, zprvu nevěděl, že jsou to ty samé, kterým posluhoval a které mu ob čas daly trochu jídla. Téta na Mělníce měla nejlepší úmysl být sestře nápomocná, byla sama obdařená 4 dítky, ale aspoň několik roků nežli malý Vojtíšek vychodil školu, byl u nich na Mělníce. Na ty doby vzpomínal náš tatínek až do pozdního stáří jako na nejkrásnější dobu svého života. Ač byl v rodině Husovic pátým kolem u vozu, přece v porovnání, co dřív zakoušel, připadalo mu vše jako pravý ráj. Do smrti toužil po Mělníce, kde okem dětským viděl vše krásné. Hlavní bylo, že se dobře učil, z čehož měl jeho strýc, který byl dosti sečtělý, upřímnou radost, co však činilo nepřátelství u tety, kdy se s ním více strýc zabýval, nežli se svými dětmi, které se po učení nesháněly. I před těmi se bylo nutno s knihou se ukrývat a tu nejlepším útočištěm byla psí bouda, kde pes s radostí udělal místo malému čtenáři, který mnohým krajíčkem se se svým chlupatým přítelem rozdělil. Měl na Mělníce bohatého strýce děkana Hnojka, jednoho z prvních buditelů národních. Ten když viděl píli a schopnosti ke studiu u hošíka, sliboval, že jej dá do školy a svým nákladem jej bude vydržovat. Měl však u sebe hospodyni Manku sprostou, lakomou, hrabivou ženštinu, která nedopustila, aby jeho úmysl byl uskutečněn. Tak po vychození obecné školy by vrácen matce, která nevěděla si rady s dalším jeho zaopatřením. I nabídl se jí ten lump, který od ní vylákal a okradl o krejčovinu, že vezme Vojtíška do učení a tak malý slabounký 11letý hošík svěřen rukám Macáka, tyrana a ukrutníka. Nezvyklé práce čekaly na malého hošíka, paní mistrové dělat dřevečku, děti opatřovat, podlahu i schody mýt, na mistra čekat u vrat, až tento se bude o půl noci vracet z hospody, by mu dům otevřel. Běda, jestli unavené dítě přepadla dřímota, to neznal mistr slitování, dítě skopal, holí zmlátil, až hošík sotva byl v stavu doškrábat se na svůj pelech, který byl na půdě a kde v zimě pod skrovnou jiným pokrytou duchničkou dřív mu údy nezmrzly. I jídlo bylo toho druhu. Měl Macák pěknou krejčovinu, ale spotřeboval vše pro své hrdlo, jeho rodině dal málo a to zas mistrová hleděla, aby se dostalo jejím dětem, s kterými nebylo o mnoho laskavěji zacházeno jako s učedníkem. Přece se tento musel spokojit jen zbytky toho, co tyto dostaly. Učil se 6 roků, dle smlouvy měl jej mistr šatit a živit. Šaty byly všelijak stlučené, obuv dostával po mistrovi, který byl v přirovnání hošíka pravý obr. Jednou jasnou hvězdou byl Mělník, kam jej mistr dovoloval na všechny svátky, dráhy nebylo a na dostavník, který tam z Prahy dojížděl, nebylo peněz a tak milý Vojtíšek statně pěšky vykračoval a to se strachy, aby ještě v čas došel k přívozu, jinak za tmy by jej převozník byl nepřevezl. Stalo se, že v blízicích se ukončení mučednických útrap za dětských krece dlouho strádané, pořídil si prvně na svou nohu šité boty. Bylo před svátky a Vojtíšek putoval na Mělník, boty měl nové a by je ušetřil, dal si je do ranečku a statně vykračoval bos k svému cíli. Již skoro byl u přívozu, když zpozoroval, že uzlík se rozvázal a kdo popíše

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 19 27.02.20 14:36

jeho leknutí, když shledal, že jednu botu ztratil. Chudák v jednom kalupu běžel zpět cestou kudy šel, ale na štěstí botu našel a pak v kalupu zas k přívozu. Na štěstí přijížděl povoz, by byl přes řeku přepraven, jinak by se už na Mělník nedostal. Zde jej při žádné cestě nečekal odpočinek, teta v očekávání jeho příchodu nachystala všechny rozbité obleky jeho bratranců, aby je dal do správky, což někdy činilo hodně přes půlnoc a hned z rána znovu šil, aby ušité při snídani vyžehlil a synové tetini v pořádku mohli jít do kostela. Vzdor všemu, při vší práci vesele si popěvoval, vždyť na chvíli byl prost svého tyrana. O svátcích pak v kostele při velké rád si zazpíval, měl tatínek krásný, plný baryton.

Když po letech opatřil toho mistra Macáka k Bartoloměji (dům zchudlých měšťanů) kam jej nechtěli přijmout pro nepěkné jeho kousky, na mého otce prosbu byl tam zaopatřen. Tu přicházel tento Macák někdy k nám do obchodu mého bratra Ludvíka, ukazoval prstem na nás a chrástal se „Jó to vy můžete být pyšný, že máte takového fotra a víte kdo ho tak vychoval? –Hé?! Já holečku!! To by jste koukali co zkusil, jak jsem ho někdy zbil no a není nyní z něho člověk? Zvděčnosti se nyní o mě postaral! Ve mně vřela někdy všecka krev, že bych nejraději hodila po něm nějakým těžkým předmětem a zazlívala jsem Ludvíkovi, že ho nevyhodí. Ale L. mě vždy chlácholil, abych ho nechala, vždyť je blázen! Pro svou chloubu, aby ukázal, jak učedníka vycvičil, dal tomuto šít kabát na zkoušku učednickou, která se musela konat v cechu a kde mistři podle odhadu práce dali vysvědčení vyučenci co způsobilému dělníku. Vojtíšek práci vykonal k úplné spokojenosti, ale mistr utržil smích, an zkouška učednická bývala obvykle jen kalhoty s vestou. Po roce změnil místo, šil u Mottla, tehdy prvního krejčího v Praze, že se šilo vše v ruce, rozpíchal si ukazováček levé ruky, který se mu celý podebral a musel chodit k převaz k Milosrdným. Ten čas i jeho matka stonala a ač moc skromně žili, brzy byly úspory vyčerpány a jednoho dne nebylo co jíst. Tu matka prosila Vojtěcha, aby přemohl svůj odpor k jejímu přátelům a šel poprosit bohatého strýce o nějakou výpomoc. S těžkým srdcem podnikl tento krok, pro sebe by byl za nic nešel prosit, ale nemocná matka upoutaná na lůžku potřebovala potravy. V domě strýcově už dole vonělo dobrým pokrmem. Strýce zastal sedícího v lenošce, čtoucího noviny. Když shlédl kdo přichází, vztáhl proti němu ruku, aniž by vyslechl pozdrav, hned sám začal zběžně mluvit a sám si dával odpověď: „No to je hezké Vojtíšku, že tě vidím, no jen když jsi zdrár, ale přišel jsi nevhod, ten čas čekám na oběd a je mně nepříjemné, když jsem vytrhován, tak s pánem Bohem s p. B.“ Vojtíšek nepronesl jediné slovo, a také jej ani nemohl vyslovit, jak měl srdce stísněné. Zde všeho, z kuchyně až sem voněla dobrá potrava a on chudák utrápen s prázdným žaludkem vracel se k nemocné matce. Jak tak s hlavou sklopenou přichází k domu kde bydlel, zalesklo se něco mezi kamením v dlažbě. Byl to zlatý rozšlápnutý prstýnek, který zvedl, u nejbližšího zlatníka prodal za pár grošů a tím byla na pár dní zažehnána největší bída. Později se dozvěděl, že ten prstýnek patřil Vronince, která jej při čištění oken ztratila.

Když se tatínek z Vídně vrátil, to už vřelo vše revolucí 1848. Tenkráte maminka ve svátečním úboru v modrých, blankytných hedvábných šatech účastnila se slavné mše na Koňském trhu u sochy sv. Václava. Domu se však nevrátila, byla vtažena nějakými známými do jejich domu, půjčeny jí prosté šaty, do ruky vstrčena jí motyka a chtě nechtě musela s davem trhat dláždění na barigády. Tatínek ten prý po 3 dny byl uschován na půdě někde u známých a babička tajně mu tam nosila jídlo. Maminka kurážná jak byla, účastnila se všech demonstrací. Studentům do koleje nosila s jinými dívkami jídlo, které studenti an byli v Koleji zabarigádování přijímali od dívek v koších, které tyto naplňovaly a studenti si je provazem na horu do oken vytahovali. Často nám maminka vyprávěla, jak studenti

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 20 27.02.20 14:36

zabrali v Kolorédovém paláci proti Křižovníkům zbraně. Jak obdivovala onu slečnu, která s oken Křižovnického kláštera střílela přes řeku na granátníky a kolik jich poslala na onen svět. I ženu furii, která na Staroměstském náměstí probodla pod nepřátelským důstojníkem koně. Pak o hnusu, po činu Windišgrécově, když zastřelil svou paní, která na kolenou jej prosila, by nedal střílet na Prahu. (Pak ten čin byl přičítán rebelantu, který s balkonu hotelu u Zlatého anděla prý paní zastřelil.) Až když rána z kanonu za ránou ohlašovala zkázu Prahy a když chytly a hořely staroměstské mlýny to už babička Vroninku ven nepustila.

V roce 1849 7. ledna vdávala se Vroninka Braunová za Vojtěcha Strimpla. Když kněz držel k nim řeč, zdůraznil, v jak kruté době nastupují svým manželským povinnostem. Jen velká obapolná láska, kterou posiluje Bůh, může je přes všechny svízele přenésti. Práce tehdy byla vzácností a přece tatínek neztrácel mysl, z peněz, které si ve Vídni ušetřil, učinil se mistrem a pak jako syn pražského měšťana, zakoupil si měšťanství města Prahy, byl posledním, který si tímto způsobem vykoupil měšťanství, musel na radnici vyplatit 100 zl. ve zlatě. Když nebyla práce, naučil se genutýrovat leštění stříbra, neb té práce měla babička stále dost. V následujícím roce čekali rodinu. K porodu musel být povolán prof. Streng. Narodil se hošíček Vojtíšek. Když se tatínek tázal prof. co je povinen, žádal tento 50 zl. stříbra. Pozorujíc rozpaky tatínkovy, táže se prof. snad že myslí, že za záchranu matky a dítěte žádá tu sumu? Tu tatínek upřímně se mu přiznal, že na ten případ chystal 25 zl. a to i na bábu, křtiny a p. že uznává námahu lékařovu, ale prozatím víc nemá, ale může-li p. prof. oplatit ušitím obleku, neb snad opravami obleků, že s největší radostí poslouží. Načež p. Streng přistoupil a obsloužením tatínkovým byl nanejvýše spokojen. Od těch dob, ne jen že byl domácím lékařem, ale upřímným přítelem otcovým. Prof. Streng svěřil se maminc, že i on je na své dráze začátečníkem a má nyní několik šlechtických domů, kde má být přítomen porodu. Pravil prý tehdy mamince: „Jó mutrle to vědí u takových lidí to docela něco jiného pro můj věhlas znamená nežli u nich a kdyby ty šlechtičny měly tolik kuráže co oni, ale to už jsou napřed obavy, které člověku nic dobrého nezvěstují! Vědí co si tak myslím? Kdyby jich tak ty dámy v té posteli viděly takovou hezkou, že by jim to dodalo kuráže, jestli pak by dovolily, abych je sem přivedl?“ Tod' se rozumí, že maminka byla svolná a navštívena byla hraběnkou Nostycovou a ještě jednou dámou. Maminka se uměla pěkně vyjadřovat, utěšovala dámy, aby s kuráží se svěřily rukám p. prof., aby se nic nebály, že jim to předpovídá, že vše dobře dopadne. Dámy prý se radily s prof. mohou-li dát mamince peněžitý dar, ale prof. upozornil je, že maminka nepotřebuje žádné almužny, ale an jsou těžké doby, kdyby byla práce pro tatínka, že by se tím té rodině nejlépe zavděčily. Porody dam se šťastně vydařily a na maminku nezapomněly. Tatínek dostal z panství Nostycových pro lesnictvo i pro hornictvo uhelné objednávky. Práce se nahromadilo tolik, že museli být přibráni dělníci a rok od roku jich přibývalo a v rodině uhostil se blahobyt. Též i rodina se množila. Do r. 1864, kdy já jako vejškrabeček shlédla světlo světa, narodilo se v rodině 9 dítek, z nichž 3 zemřely. V roce 1862–4 zakoupil otec dům v Kaprové ulici. Přibral k vedení obchodu svého strýce jako dílovedoucího, kterému vyhradil byt v druhém poschodí v témže domě. Babička měla nás na starosti a trochu se starala o kuchyni, neb nás bylo, počítaje k nám domácího učitele, vždy nějakého bratrance, nebo chudého studenta, 2 učedníky a jedna služebná, bylo vaření pro 14–16 osob. U babičce měla maminka pro nás výbornou vychovatelku, která nás přísně držela na uzdě, ač byla velice dobrá, nic nám neprominula. Jinak si s námi hrávala, jako by sama dítětem byla, ale běda nám, jestli jsme jí nerespektovaly. I v titulování musely

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 21 27.02.20 14:36

jsme jí vonikat, vše jiné považovala za náramnou urážku. Nemohla pochopit, že nám rodiče dovolují jim tykat. Říkat někomu vy, to prý jest jen pro podruhy. U sousedů byla velmi oblíbená, ač každému řekla do očí i mnohou drsnou pravdu. Proto se na ní nikdo nerozhněval a celý dům chodil k ní na poradu a skoro vždy dle její rady bylo jednáno a v tom případě vždy správně. Každému dle svých sil a prostředků pomohla a všechny, když nás byly-li jsme hodny podělovala. Když děti jí obklopily a neměla-li nic jiného, rozdělila rohlík na tolik dílů, kolik dětí bylo. Jinak mívala vždy nějakou pochoutku uschovanou, o kterou se vždy postaral tatínek. Na všech pražských poutích nakoupil celé balíky perníku a ty pak babička příležitostně nám po kousku udělovala. Také dušičky v očistci se měly u ní dobře. Často se stávalo, že se jí při vaření připálila cibulka, to už mívala připravený kahánek, do kterého z bavlny vypárané ze starých punčoch upletla knoty a tu pokaženou mastnotu obětovala dušičkám v očistci. Nevím, jestli z toho měly nějaký užitek, zato my smradu na celý dům. Maminka i tatínek jí přemlouvali, aby tu oběť nepřinášela (ohledně toho smradu) a aby snad nebyla uražená, že něco koná, co jinému se nelíbí, poukazovali na její dušnost, že jí to dráždí ku kašli. To však bylo marné. Byla někdy dost umíněná. Když jsme zlobily, jako snad každé děti, to maminka nikdy na nás otci nežalovala. Vědělať, že má v obchodě dost starostí, nás si sama vypořádala a tatínek celý šťastný v kruhu našem jen zářil spokojeností, když jsme kol něho sedělý, jako by jsme byly učinění andělé. Když mnohdy přicházel z obchodu rozmrzen, což maminka vytušila, aniž by se ptala po příčině, potřeborala jen na nás mrknout a hned jsme byly jako pěny. Né tak babička. Když jsme něco vyvedly, hned otce přivítala: Poslouchají Albertku musejí ty děti vykorancovat, to a to zas vyvedly! Někdy vskutku uvedla otce v hněv, ale hned jak viděla, že jej rozzlobila, zas jej udobřovala: „Dnes jim to odpustěj Albertku, já už jim dala cajmrsk! Jednou žalovala na domáciho učitele, bývala vyučování přítomna: Albertku, voni musejí tomu informátorovi zakázat ty svinské řeči co s dětma mluví, to mají pořád: „kozatýr, vokatýr", kdo to jak živ slyšel, aby se tak mluvilo?! Též na maminku ráda tatínkovi žalovala, (ač byla to její dcera) „Albertku, voni musejí to Vroninice zakázat, vona by jich celého rozdala, jich i děti ožebračila." Tatínek věděl, že maminka někdy nepředloženě kdekoho obdarovává. Znal však tu nutnost jinému pomoci, a to babička nepochodila. Bylo pravdou, někdy maminka bez rozmyslu by se byla rozdala. Pamatuji jak mě jednou celou jak z mých oblíbenych šatečků a střevíčků vysvlékla a oblékla do toho žebravé děvčátko, které v pár dnech zas přišlo v hadrech na novo žebrat. Dítě bylo krásné sotva čtyřleté, ale tak naučené lži, kterou maminka neprohlédla, ale babičku nezmýlila. Šla pak se služkou tajně za děvčátkem, které dost opatrně blížilo se k domovu (prostitučnímu) kde na ně čekala naparáděná máma, které dítě muselo odevzdat vyžebrané peníze. Náš otec se pak o ditko postaral, aby přišlo do správnych rukou k výchově, aby nepodlehlo v brlohu špatnosti. A což u nás těch jiných přížívníků. Když se vaří pro tolik krků, to vždy se mohou najísti i 2 osoby. Každý měsíc přicházel k nám starý drátenik (bývalo více hrnčeného nádobí, smaltované se ještě neznalo). Ten přicházel, přesně každý ve 12, kdy přesným pravidlem, u nás zavedeným, se obědvalo. Někdy přivedl s sebou svého kamaráda, na Vánoce pravidelně k večeři. To mívali prostřený stůl v předsíni, na něm rozsvícené 2 svíce, nežli zasedli k večeři, zazpívali koledy, pak je matka pohostila, dostali vánočku, jablka a peněžitou nadílku. –Jiný párek docházel k nám 2x do měsíce. Karlíček se svou sestrou freilí Márinkou. Už byli v stáří mezi 40 –50 lety, byli to židé a přátelé je v mládí, když jim zemřeli rodiče, okradli o jejich jmění, patříval jim v Kaprové ulici dům u 1 kapra. Obec židovská se o ně dosti starala, ale nějaký dobrodinec kněz, nechtěl nechat jejich

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 22 27.02.20 14:36

duše bez spasení – pokřtil je – ač asi sotva toho byli vědomi, zato obec židovská se jich zřekla a od křesťanů mohli si jen žebrotou hledat obživu. Měli-li jsme k obědu hrách, to hned hlásila freile Máry, že Karlíček to její. Bylo-li něco co jim chutnalo, tu hlásila freile Máry, že jí to Karlíček všechno sehžhrál – mluvili židovským žargonem. Přicházeli na Tři krále a hned za dveřma spustili: My jeden khrál, my dhem k hvám, štěstí a zdrav vinšujem vám! Jednou do měsíce přicházela slepá Márinka v průvodu slepého kytaristy (ten trochu viděl). Ona hrávala na harfu a jak my děti posuzovaly, krásně zpívala. Byla jednou dcerou zámožných rodičů, kteří nevím jakým způsobem přišli na mizinu. Dcera se věnovala zpěvu, ale dostala neštovice a oslepla, živobytí si vydělávala zpěvem a hrou na harfu v hospodách a po domech, nevím zda její průvodce byl jejím manželem, ale všeobecně byla titulována slečna Márinka. Té dávala maminka vždy větší část peněz. Skoro týdně přicházíval flašinetář Hais – velký vlastenec, vždy v čamaře, vousy až po pás. Mimo hraní na flašinet zpíval své vlastenecké skladby, pro které byl často zavřen. Ten bývál štědře obdarován i pohoštěn. Pamatuji si na to dobře, ač jsem byla 2–3 r. stará, jak po parlačích, které byly velké, kde kdo tancoval. I já škemrala o taneček a Vrony se mnou tak důkladně zatočila, že mě vymkla ruku z ramene, když jsem křičela, věděla že je zle a utekla do školy. Když mě babička vyšetřila, bez rozmýšlení zavolala služku a odnesly mě k antouškovi. Jako dnes pamatuji, jak mě pí. Nešvarová dala do zdravé ruky povidly mazaný livanec a co jsem si jej zálibně prohlížela, už byla ruka trhnutím antouška v pravé místo zasazena. To se rozumí, sestru Vrony šla babička s rákoskou v ruce za zády očekávat k samé škole.

Na tatínka jsme se vždy těšívaly, byl celý den v krámě, oběd se mu nosil do obchodu jen na svačiny přicházel a v 8 hodiny se večeřelo. Po večeři byl celý náš. Co se pro nás nastříhal panenek, které samy stály a v kruhu tančily, co se nám naukazoval obrázků a to nejraději v „Orgis pictus" kterouž knihu zakoupil hned jak sestra Tony byla malička. Mělť tu knihu od svého mládí v uctivosti, když jí pročítal u svého strýce na Mělnice. Nic nebyl mrzut na tisíce našich otázek odpovídat, svědomitě každý obrázek nám vysvětloval. To byl zlatý, drahý tatínek! Jak se o nás staral, snad, kdyby bylo modré z nebe dosažitelné, byl by nám je s radostí snesl, co pro svou osobu nedopřál si ani sklenici piva, ba ani slanou housku. Když mu to někdy strýček Matěj vytýkal (byl to tatínkového otce nejmilejší bratr), vždy mu odvětil, že má doma vše co potřebuje a co mu lépe chutná, když to sdílí s rodinou. Tomu strýček Matěj nerozuměl. Ten dříve mistr a majitel domu v Schlakenwaldě (později Slavkov) u Karl. Varů, svou osobní choutkou přišel o vše a byl rád, když jej otec přijmul do svého obchodu za dílovedoucího. Zůstával u nás v domě se svojí ženou Těresií a dcerama Žofií a Marií. Žofie před r. 1864 zemřela a Marie se později provdala za Jana Samce ředitele rukavičkářské továrny. U našeho bytu v prvním patře byla dílna, kde u dvou kol pracovalo 14–16 dělníků, ostatní pracovali v krámě, bývalo jich 20 – 25 v sezoně i více. Ale 20 jich tatínek i v špatném čase stále zaměstnával, sháněje pro ně tak zvané lifrunky, jen aby si dobře zapracované dělníky pro dobrý čas udržel. Nejstarší dělník, který měl jakousi zodpovědnost za celou dílnu byl pan Křemen, velice cti hodný muž, kterého všichni dělníci ctili a tatínek se mohl naň ve všem spolehnout. Do dílny jsme my děti měly zakázáno chodit, za jedno by jsme nepřekážely a pak, aby nám k sluchu nepřišly různé rozprávky dělníků. Tot' se ví, že nás to tam lákalo, neb o nějaký šprým nebyla tam nikdy nouze. Jen 2x do roka asi v dubnu a listopadu, to nás p. Křemen zavolal, ale i babičku a služku (jak se pamatuji, maminka nikdy pozvání nepřijala). To přicházíval odněkud ze Šumavy Němec, velký, silný s čepicí s beránkem, v koženkách, pletené kazajce, přepásaný modrou zástěrou cípem za pas

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 23 27.02.20 14:36

zastrčenou. Na širokem řemenu, přes příč prsou zastrčeném, visel ploský soudek s pípou, v ruce držel velký kamenný džbán s cínovým víčkem, na řemenu na prsou různé velikosti mírky. Tento Němec neumějící slova česky přinášel jalovčinku, jakýsi druh likéru hustého jako syrub a také tak tmavého. P. Křemen nás tím častoval a tvrdil mamince, která to nerada viděla, že i nám dává – bylo toho jako v náprstku – že je to jakýsi zdravotní elixír. Ostatně do dílny přicházelo víc takových podomních obchodníků, ale jak jsem pravila, my za nimi nesměly vniknout. O žerty nebyla nouze, nejhůře pochodili vždy Handrlata, židi, kteří po domech křičeli „hadrle vů"! skupovávali všecko, staré šatstvo, boty, klobouky, zaječí kůže, vůbec vše, čeho se chtěl člověk starého zbavit. Často byl takový handrle do dílny zavolán a co jeden dělník prodával mu – arcid' jen na oko – rozešitý kabát, jiný mu přišíval na šos z různých ostřižků ocas. To pak bylo smíchu, když si žid ulicí vykračoval, nevěda proč je terčem smíchu. Maminka ač jinak veselá, takové žerty nemilovala, ale zde napomínání nebylo nic platné. Zato o masopustě vyhověla přání dělníků, když si usmyslili, že by mohli míti v dílně bál. Dílnu si musili sami vyklidit, služka vše vymyla, na okna se daly záclony s červenou ozdobou, žehlicí tabule se sestrčily do kouta a postavila se jedna na druhou, aby se získalo hodně místa. Maminka upekla koblihy, uvařila celou šunku, koupil se soudek piva, nadělala se plná štouder limonády. Jeden dělník Ferka, který hrál výtečně na tahací harmoniku, umístil se na oněch tabulích a dělníci se ženami, dcerami neb milenkami tančili dlouho do noci. Na tyto dělnické bály bylo od všech účastníků s radostí vzpomínáno, ještě po dlouhou řadu let. Též v létě bývaly společné výlety. Chodilo se do Hvězdy, ale nejvíce do Divoké Šárky a tam v „Čertově mlýně", pojmenovaném tak p. Náprstkem, an mlýn několikráte za sebou vyhořel – tam byl pro nás děti pravý Eden. Když jednou zavítala tam naše karavana, sestávající z naší četné rodiny i s dělníky, s Čeňkovic, kde bylo též požehnání v dětech 7, Příhodovic, tam byly jen 2 děti (tyto rodiny zůstávaly léta u nás v domě). Přišlo se do Čert. mlýna zrovna den po opětovném požáru. Majitelé přišli skoro o všechen svůj majetek. Hlavně o šatstvo. Tátínek bez rozmýšlení svlékl svůj zánovní svrchník a daroval jej mlynáři, an tento měl jen košili na sobě – a vyzval jej, aby přišel k němu do závodu, že co bude moct jemu pro hochy daruje. Též maminka pozvala mlynářku (byl' to mlýn, ale měli letního času povolení čepovat pivo) by přišla s nůší pro potraviny a prádlo pro ni a děti. Po několik týdnů dostávali od mé matky mouku, hrách, vždy dva velké bochníky chleba. – Od těch dob byl Čertův mlýn náš. Když se mělo jít na výlet, vypravili se větší hoši časně z rána s p. Příhodou do Šárky, aby oznámil náš příchod, by se mohly nakoupit potraviny. My mladší s matkama a otcem po uzavření obchodu (o 1/2 9 h.) nastoupili cestu, vše pěšky, jiné spojení nebylo. Ve mlýně maminka pro nás a všechny k nám přičleněné sama vařila, větší děti objížděly rybník na neckách, slézaly skály, my malé, aby jsme se neutopily, směly jsme se brouzdat vysvléknuté v potůčku sotva prsty smočené. Starší páni hrávali obyčejně karty. Odpoledne přicházíval vždy týž flašinetář, to se tančilo na trávníku před mlýnem. Tátínek aby jsme snad nedělaly škodu na ovocných stromech, zakoupil nám několik stromů třešní a pak švestek, aby jsme užívaly toho blaha samy si ovoce utrhnout. Několikrát my mladší s naší a druhými matkami musely jsme tam přenocovat. Přihnala se bouře a tam to umělo rachotit, kde rána na ránu tisíckráte se odrážela od skal a blesk za bleskem nebe křižoval. Spalo se na po zemi rozestřené slámě. Z rána se šlo domu, mužští však i v bouři šli do Prahy, kvůli svému zaměstnání. Tyto výlety se rok co rok opakovaly a že ten čas panovalo vlastenecké fangličkářství, usmyslely se starší děti, že si také pořídí prápor. Učiněna v rodinách sbírka, zakoupena bílá a červená látka, pořízena pěkná žerd', prápor přibyt zlatými

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 24 27.02.20 14:36

hřebíčky, Tony a Anna Štrossová (ta u nás bydlela a navštěvovala s Tony ústav Amrlinkův) ty byly zvoleny za kmotry, vyšily zlatem stuhy, na oslavu vystrojená pro všechny děti z domova svačina. Když se přibližila toužebně očekávaná neděle, kdy se mělo jít na výlet, to už časně z rána vlál prapor s pavlače a p. Příhoda s plecháčem mezi koleny v rukách vařečky bubnoval budíčka. Pak hned všichni hoši s ním ubírali se do Šárky. Bývaly to zlaté, bezstarostné časy. Co radostí skýtala jen cesta a což ta svoboda v přírodě v samém místě. Útrata, kterou otec i za dělníky nesl sám, nebyla tak veliká. Oblečeny jsme bývaly v pracích šatičkách a ty nám na místě svlékly. Ták i maminka, ta arciť s těch výletů měla malý požitek, an jen přišla na místo a se svlékla, už se chopila vaření. Co to bývalo knedlíků s koprovou omáčkou, nebo třešňových nebo švestkových, nákladnější obědy nikdy nebyly. Domu hoši přinášeli žáby, hady, ještěrky a kde jaké umývadlo snesli na dvůr a tu havěť umístili jako v aquariich. Druhý den byl poplach v celém domě. Tu skákala žába, tam přiběhla ještěrka a bylo křiku a boží dopuštění. Proto že při tom zakládání zoologické zahrady byly vytrhány dlažební kameny, dal nám tatínek pro radost upravit v těch místech zahrádku. Zahradník navezl potřebnou zem, nasázel kol zdi psí víno, kapradiny a několik jehličn. stromků, jiného tam nic nemohlo být, an celý den tam slunce nepřišlo i toto osázení skoro ročně muselo se opakovat. Jen vínu se dařilo, to pokrylo celou zeď až do 2. poschodí a pak nám strýček Voleňský zasadil z jejich luhu lípu. V roce 1866 přišli Preizi do Prahy. Tó jsem babičku nejmíň užívala. Ač mě byly pouze 2 roky, dobře se na vše pamatuji, kam jsem s babičkou všude chodila. V Klementinu na druhém dvoře, co se vchází z Mar. nám. tam vařili v kotlích na otevřeném ohni, při zdech pyramídy kvérů. U kostela sv. Klimenta na nádvoří co se vchází ku Křižovníkům, stály vozy, takové úzké, dlouhé s plachtama, tam měli chleba a pražská chudina v celých procesích tam chodila oň žebrat, dostávali celé bochníčky. Nejraději jsem chodila s babičkou ku mřížoví na vartě na Starom. nám. (bývala to voj. strážnice na celé straně radnice pod balgonem) kde tatínek jako ostrostřelec měšťanského sboru byl na vartě. Ten čas co vtrhli Prušáci do Prahy, policie utekla a měšťanské sbory musely zastávat jejich službu. Dívala jsem se mřížovím na tatínka a obdivovala jej co vojáka. Prostrkával mně krejcárky, což i jiní páni činili, když jsem jim zazpívala, nebo zadeklamovala. Doma všecky děti i dospělí museli dělat cupaninu. Babička prohlédla ruce, jestli jsou pořádně umyté, maminka natrhala čisté lněné opotřebované prádlo a při předčítání novin se pilně cuporalo. Cupaninu, velké hrnce kávy, nůše rohlíků, nějaké zadělávané, cigára, dopisní papír, s tím maminka s mými staršími sourozenci a naší učitelkou pí. Lebedovou, chotí ředitele školy u sv. Františka, kam jsme byli školou povinni, s tou paní dobrého srdce, ušlechtilé povahy má matka 2x v týdnu chodily navštěvovat raněné. V darech se střídaly, jednou ta dala vařivo, které služky naše a její nosily, podruhé zas pečivo a kuřivo. O kuřivo pro vojáky starali se moji starší sourozenci, odtekli se jíst do kávy rohlíky, což ji matka musela vyplácet v penězích –toť se rozumí, o hladu nebyli jedli chleba –přece mysleli, že přinášejí oběť. Chodívala s matkou sestra Tony, psávala vojákům psaní pro jejich rodiny. Skoro do těch dob byla naše rodina německy vychovaná, ač tatínek i maminka byli uvědomělí Češi, ale ani v obecných školách nebylo všecko učitelstvo české, většina předmětů bylo německé, až se stal v rodině obrat, když tatínek s Tončou navštívil strýce Hnojka, který byl v Libochovicích děkanem na tučné faře. Tony s Vrony byly tenkrát na prázdninách v blízké Eivani. Strýc Hnojek zhrozil se, že děti mluví jen německy a nabídl se, že bude Tonči dávat 2x v týdnu hodinu v češtině. Chodila do Libochovic, ale hodiny s češtiny dával jí páter Ell, který byl tam kaplanem i občerstvení sám unavenému dítěti po cestě sháněl, dal co

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 25 27.02.20 14:36

měl, ovoce. Manka, děkanova hospodyně pravidelně se neukázala, aby snad dítěti nemusela dát trochu kávy. Když otec chtěl námahu za vyučování p. p. Ellovi zaplatit, nechtěl tento nic přijmout, i přislíbil tatínek jemu, když by se stalo a byl jmenován farářem, že mu s radostí vypomůže penězma. Což se dost brzo uskutečnilo. Děkan zemřel a páter Ell jako nejstarší kaplan jmenován administrátorem a že neměl peněz na převzetí velkého hospodářství, zapůjčil mu tatínek 4.000 zl., které bezúročně mohl dle své možnosti splatit. Odté doby byl to otcův nejmilejší přítel, s nímž si až do smrti dopisoval, starší sestry Tony a Vrony zažily u něj na faře nejkrásnější prázdniny.

Do první obecní opatrovny chodila jsem i já, to se ještě za dítě platilo 1 zl. měsíčně. Do školky vodíval mě nejraději tatínek, který než-li do školky jsme došli, naplnil můj košíček dobrotami. Vždy to bývala veliká modrá houska hodně sypaná mákem. V Týnské ulici v obchodě jižním ovocem koupeny byly fíky a svatojánský chléb, u báby u školy sedící v čas velikonoční červené vajíčko. Též s bratrem Rudolfem jsem ráda chodila, chodil do realky k sv. Jakubu, kde byla i opatrovna, kterou zřídili z reflektáře s přilehlými menšími místnostmi a zahrádkou. Rudolf byl vždy velice mírný a něžný a při cestě do školy, vždy o mě pečoval, aby ani větříček mě neofoukl, při dešti mě schovával pod svůj kolový plášť, který tehdy studenti nosívali, byl z šedé nepromokavé látky s červeným suknem podšitý. –Ve školce jsem se naučila mnohým písničkám, kterými jsem oblažovala kde koho. Jednou o Mikuláši jsem měla vystoupit ve školce jako sv. Mikuláš, ale nedopatřením učitelek zapomněly, že Mikuláš je čtyřleté dítě a když všecky druhé děti byly poděleny, na mě bylo zapomenuto. Slavnosti byl přítomen kardinál Schwarcenberg, sám byl nemile tím dotčen a hned sám poslal pro nějakou nadílku, na kterou jsem pak byla náramně pyšná. –Za to večer byla jsem obdarována, že jsem se toho nenadála.

Tatínek, který nikdy do hostince nechodil, byl zván členy spolku „Úlu", který se utvořil mezi sousedstvem a asi tak, jako nyní konsumy, měl umožnit levnější nákup s úročením vložených peněz, výplaty velkých obnosů při vdavkách dcer a p. Bylo to dobře myšleno, ale špatně hospodařeno a tak v pár letech spolek udělal bankrot a o celé vklady se přišlo i naše rodina byla dost citelně postižená. To však bylo později, nežli co chci vyprávět.

Pořádána v blízkém hostinci mikulášská (slavnost) zábava, tatínek pozván, aby se jí zúčastnil. Maminka nechtěla jít, ale otce sama pobádala, aby se v té společnosti také jednou ukázal, tak se tam tatínek proti své vůli vypravil. Jak jsem prve podotkla, my děti jsme otce vždy s toužebností večer čekaly a ten den najednou tatínek nejde –to byla neslýchaná věc! Plakala jsem, tu Márinka o 3 r. starší mně našeptala, že ví kde tatínek je a když to nepovím mamince, že mě tam dovede. Bývaly jsme na vycházky vždy pěkně ustrojeny, ale doma, aby jsme měly vůli ve hraní, musely jsme obléci vše skromné. Šatičky starší, pod kterými hnědé švonepajové kalhotky zakrývaly celé nohy až skoro ke kotníčkům, na nohách modré punčošky a bačkorky, které nám sám tatínek z ostřižků sukna šil. V této paráděodvedla mě Márinka za tatínkem. On zrovna byl v rozprávce s nějakými pány, neporšimnul si, v jakém mundúru jsem přišla, naopak byl rád, že nás má u sebe a bude mít záminku brzo odejít. Nesnesl hospodský vzduch plný kouře, sám nekouřil. U stolu seděl soused Příhoda a když na podiu odzpívány kuplety, upozornil pořadatele na mě, jak prý umím dělat Mikuláše. Hned byl na podium vynesen stůl, přikryt červeným kostkovaným ubrusem, já na něj vyzdvižena a říkání nastalo. Přece jsem si byla vědoma, že ty kalhoty se tůze pěkně nevyjímají a že se něčeho dopouštím, s čím maminka nebude souhlasit. Proto krčila jsem se všelijak, abych nějak ten nedostatek skryla, ale proto přeci jsem přednes nepokazila. Leč přítomné

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 26 27.02.20 14:36

obecenstvo, které po výkonu aplaudovalo v domnění toho úboru, že jsem dítětem nějakého nemajetného člena utvořilo mezi sebou pro mě sbírku. Teprve teď se p. Příhoda zarazil, co to provedl a musel vysvětlit, jakým způsobem jsme se ocitly ve společnosti. Věc byla ihned napravena tím, že mě bylo dáno různých dárků, které si členové mezi sebou, jako mikulášskou nadílku posílali. Bylo toho spousta, co jsem dostala, na krabičku, která když se otevřela, vyskočil čertík, pak na kolotoč se 4 koníky, když se klikou točilo tyto se točily a při tom to vydávalo tři zoufalé zvuky, na to se ještě teď pamatuji.

Nejkrásnější bývaly u nás Vánoce. My děti o tom dlouho nevěděly o tom tajném chystání našich rodičů. Vždyť do salonu, kde stálo piano, až do samého Štědrého večera mohly jsme jít hrát. Večeřelo se o 6 hod. –prý když papež dává v Římě požehnání. –Stůl pokryt svátečním ubrusem a porculánem, vyrukovalo krásné sklo a stříbro, my děti i maminka v bílých šatech, tatínek v hoši a svátečním obleku, na stole trojramenný stříbrný svícen s rozžatými svícemi (víra, naděje a láska), před našema dětskýma příborama malé svíce v porcelánových svícínkách. Též druhý stůl u okna podobně prostřen se dvěma svícema a velkou lampou a pak u toho seděli učedníci se služkou. V předsíni čistě prostřen stůl pro dráteníky. Maminka oznámila večeři, vzájemně jsme si přáli šťastných svátků, každý postavil se ku svému příboru a otec v stoje pomodlil se modlitbu za požehnání darů, které nám Bůh udělil. Na to přáli jsme si dobrého chutnání a už přinesena rybí polévka, po té černá ryba s knedlíkem, smažená se saláty a muzikou (kompot z různého sušeného, uvařeného ovoce), pak výtečné livanečky a ovoce. To se už maminka z pokoje vytratila a za chvíli zazněl zvonek na celý dům. Dveře do salonu, obojí půle otevřeny a zářící strom sahající až do stropu přivítal nás s hojnými dárky. To už přišlo i všechno sousedstvo a jelikož maminka byla skoro všem dětem, co se u nás v domě narodily kmotrou, Ježíšek pamatoval na všecky buď pannou, koněm, knížkou, ba i oblekama. Učedníci, služka, domovník i domovnice dostali na šaty. Bylo radosti a jásotu. Deklamovány vánoční balady, hráno překvapení, pro rodiče na piano a pak začal tatínek krásným svým hlasem „Narodil se Kristus pán veselme se—„ to už se i jiné hlasy přidružily a když zpěv ukončen vrátili jsme se ku stolu, chvíli jsme obdivovali naše dárky neb i my děti navzájem jsme se obdarovaly (babička nám dávala pod každý talíř dvacetník). Pak přišli Ludvíkovi kamarádi, hrály se různé společenské hry, maminka vařila čaj, punč s vánočkou a zákuskama, pak my mladší šly na kutě a ty větší na půl noční. –Z rána jsme si museli všichni pospíšit s oblékáním, aby jsme byli přítomni slavné mši sv. u Křižovníků, kde otcův bratranec byl dirigentem, zpívaná mše s překrásnými koledami, zpívanými nejprvnějšími silami divadelními, hlavně primadonou sl. z Ehrenbergů –které se říkalo, „český slavík“. Dirigent Mayer byl dlouholetým ředitelem Prozatimního českého divadla a pod jeho taktovkou byla vyhlášena naše česká opera za nejdokonalejší i za hranicemi, ač byl hrozný krobian a prvním silám i vynadal, přece jen opouštěli tito i výnosná angažmá v cizině a vraceli se do našeho malého, ale útulného divadélka. Národní divadlo se tehdy začalo stavět a to zásluhou Ludvíkovou bylo naň při každé příležitosti pamatováno. Za skomolená slova užívaná tehdy (nebylo to ani česky ani německy). byl určen poplatek 1 krejcar. Pak Ludvík zakoupil ve velkém nitě a hedvábí, co u něj se uvolili dělníci v malém odebrat (to museli k své práci sami hradit) Ludvík vedl přes to knihu, též školní potřeby, bylo v domě dětí jako malý ústav a ty kryly své školní potřeby jako papír, tužky, pera, písanky, a t.d. též u L, který to ve větším opatřoval, co přebývalo z užitků odváděno na stavbu Nár. divadla. I se odřeklo jíst bílé pečivo, za co musela maminka odvádět Národnímu.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 27 27.02.20 14:36

Po r. 1866, kdy byly před Prušáky odvezeny do Vídně sv. Václavské korunovační klenoty, byly tyto přivezeny s velikou slávou v zlatém voze arcibiskupově. 4 páni na klíně na červených sametových polštářích je přiváželi zpět. Kardinál Schwarcenberg, Palacký, Sladkovský, ten čtvrtý nevím. My s babičkou očekávaly v strašném návalu lidu na nábřeží průvod, až se nám poštěstilo dostat se na tam složené kvádry pro Nár. divadlo. Průvod otevřela městská kavalerie, za ní studentstvo ve švédském kroji, pak následoval arcibiskup, vůz na kterém se vezly klenoty. Jak tyto se blížily, nakázala nám babička kleknout a nakazovala nám, aby jsme si na vždy zapamatovaly, že jsme viděly nás Čechů největší poklad. Ale i jiní lidé klekali! O Sladkovském, který korunu vezl, byla řeč, že byl blízko koruně i šibenici, byl často politickým vězněm, jak mu to prý bylo kdysi jednou cikánkou předurčené.

V roce 1871 21. května ztratili jsme na vždy babičku. Ještě o Sv. Janě 16. května těšila se se všemi našimi poutníky –bývaly ty dny u nás živo –přijíždél náš milovaný strýček a teta z Volenic, přicházela teta z Mělníka, pak nějaká, kterou jsme my děti tuze rády viděly pro výtečné oplatky, které nám přinášela a přiváděly jsme si mnohou poutnici z Kamenného mostu, kde celá procesí přespávala na chodnících a schodech od Křižovníků až na Malou stranu. Babička byla ty dny čilá a najednou nám na vždy odešla. Celý dům, všecko sousedstvo co jí znalo pro ní upřímně truchlilo, nejvíce můj otec. Proto když se přibližily Vánoce, obávala se maminka, až tatínek uvidí její prázdné místo u stolu, aby to neodstonal. Babička po celý rok u našeho stolu nejedla, vymlouvala se na to, že prý staří lidi všelijak si s jídlem pomáhají, když nejsou zuby a děti by se naučily ošklivě jíst. Měla svůj stůl u okna, kde obědvala i večeřela, jen o velkých svátcích seděla v čele stolu. Ludvík byl nadán od mládí humorem a tak převzal tu úlohu, otcovy myšlenky odvrátit od nepřítomnosti babiččiny. Byla jsem od mládí málo obdařená vlasem a tak mě dávali ostříhat jako kluka, já však toužila po loknách, které se tenkrát nosily. Ludvík utvořil s papíru jakousi helmu, tu polepil ostřižky s břišek bisamů, dělalo se tehdy mnoho v dílně kožichů bisamem podšitých –přišil na stranu velkou zelenou mašli, dal do škatule, jako by to zrovna poštou došlo a o Štědrý večer, když tatínek se chtěl modlit, přihnal se se škatulí s omluvou k tatínkovi, aby prominul, že ruší pořádek (byl tatínek v tomto ohledu velmi přísný, když se i ve všední dny ke stolu zasedalo, musely jsme přesně být pohromadě!) proto se Ludvík omlouval, že prý zrovna s pošty přišla zásilka pro Zofu. Tot' se ví, že jsem měla hned oči na vrch hlavě a Ludvík ihned škatuli otevřel, tu obludu vyndal a mě jí narazil na hlavu. Aniž bych se v zrcadle shlédla u vědomí, že se vyplatilo toužebné mé přání, točila jsem hlavou na všechny strany, až kůžičky vesele poskakovaly. Nastal nehorázný smích, maminka už s Ludvíkem smluvená honem přinesla polévku na stůl a na oko hubovala, že všecko jí v kuchyni vysmáhne, aby se honem zasedlo k jídlu. Tím situace zachráněna. Tatínkovi se sice ob čas bradička lítostí zatřásla, když pohlédél na prázdné místo babiččino, ale jak se podíval na mě, dal se do smíchu. Teprve když jsme vstali od stolu a já se viděla v zrcadle, tu obludu jsem strhla, to už mně zas Ludvík udobřil pohádkovou knížkou.

V roce 1872 byla velká voda. Na Berounsku se strhaly velké rybníky, rozvodnily Berounku a Vltavu a proto, že v Podskalí bylo mnoho vorů, tyto se utrhly a odplavily ku Kamennému mostu, kde zatarasily mostní oblouky, voda si udělala vůli, rozlila se po celém dolejším Starém městě, zaplavila Kampu a spodní Malou stranu. Byl to hrozný pohled na žluté hučící vody, které stále přinášely nějaké obětě. Celá chalupa plavala, kolébku s dítkem (to vylovili u Milosrdných a při životu zachovali) tak jiné a jiné obětě hrozné katastrofy.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 28 27.02.20 14:36

Naše Františka, později choť bratra Rudolfa je jednou, která byla hrozně postižená, přišla o své rodiče, sourozence a nejbližší příbuzné, zničen její majetek a ostala zde opuštěná se svou babičkou. Byla přijmuta na vychování p. Náprstkem a an té doby byl svobodný, svěřil jí na starost pí. Malé, matce mého švagra Dr. Jindřicha Malého. V náhradu na odplavený domek a celý majetek, vystavěli jí erárem nový domek v Nové Huti pod Nyžborem. Znaly jsme se s Františkou od Náprstků, kde potom, když se p. Náprstek oženil, byla ještě se třemi dívkami vychována.

V tomže roce zažili jsme i radostnou událost. Maminka i tatínek od zakoupení domu v Kaprové ulici šatili každým rokem 3 žáky a 3 žákyně školy u sv. Frant., nevím jestli ten rok, nebo již před tím jmenován tatínek otcem chudých v Křižovnické čtvrti. Asi začátkem května poctěna naše domácnost panem jenerálem od Křižovníků s p. ředitelem Lebedou a požádána naše matka nimi, aby byla kmotrou práporu křižovnické škole. Taková pocta jest spojena i s velkým výdajem a tak maminka poukázala na bohaté dámy v naší čtvrti bydlící. Na to p. generál odvětil. „Víme o nich, ale žádná není paní Strimplová." Mezi tím přišel tatínek a ihned přijmul pro maminku ten čestný úřad. Koncem školního roku bývaly prázdniny až koncem července byla odbývána slavnost svěcení práporu. O zhotovení postarala se pí. řídící Lebedová (peníze dala s větší části maminka). Na hedvábné látce namalován sv. Aloisius, přítel mládeže, druhá strana červeným hedvábím na bílém vyšit nápis: „Škola u sv. Františka u Křižovníků." Kmotry byly pí. Procházková a pí. Rottová. Svěcení bylo slavnostní při slavné mši sv. pak přibit prápor na žerď, kterou do kostela neslo 12 družiček v prvé řadě Mářinka a já, pak slavnostně všim žactvem následován, nesen do školy. Odpoledne pořádán školní výlet do Šárky, do Podháje, pod sv. Matěje. Prápor už se třepetal v prvních řadách školáků, kde byli tito hojně podělení různým občerstvením a zábavou. Podělení žáků na výletě zas nesla z větší části maminka, leč radost otcova nad zdařením všeho a s radostí jakou my i maminka z toho měla, přimělo otce k pronesení: „Kdyby to ženuško mě stálo i 1.000 zl. nebyla by ta radost, kterou jsem zažil dosti zaplacená.

Přišel r. 1873 vídeňská výstava, na kterou jeli tatínek s Tony a Vrony, pak maminka s Ludvíkem a Rudolfem. Tám byly Ludvíkovy výkresy z průmyslové školy vyznamenány zlatou medailí – kterou arciť si ponechala škola. Potom nastal vídeňský krach. Velké ztráty zavinily mnoho privátních bankrotů a i otec v obchodě nebyl ušetřen. Tenkráte stavělo se mnoho privátních pobočných drah. Otec pracoval dodávky pro personál dráhy, což se teprve vyrovnávalo o Novém roce, též tak pro uhelné doly a ta místa byla nejvíce bankrotem postižená a tak otec přišel o velké peníze (jak říkával více jak o 20.000 zl.) Tó by se bylo časem urovnalo, ale práce nebyla, vše bylo zaražené. Pak začaly jiné poměry v dílnách. Se zavedením strojů a uvolněním cechů umožněno bylo i nemajetným učinit se pro sebe a tak každý dovednější dělník, který si mohl zakoupit stroj, udělal se pro sebe a dílny se rušily. – První stroje v dílnách byly u nás a u Mottla, zakoupeny už před vídeňskou výstavou v Drážďanech.

Rodina naše dorůstala, nastaly pro naše rodiče velké starosti. Tony ve školách vždy první, dosáhla učitelství, ale an byla Češka, vzdor tomu, že německý ústav vychodila, nechtěli jí dát vhodné místo v Praze. Začátek její učitelské dráhy byl Liberec, kde v ústavě pí. Bartoš zastávala tuto jako ředitelka, an dáma musela se podrobit nařízené zkoušce, ku které Tony jí připravovala. Teprve na domluvu jistého vlivného děkana, který při obecní schůzi poukázal na to, jak výtečné síly nechávají unikat do jiných míst, obdržela Tonča místo u Marie Vítězné na Malé straně. – Ludvík i Rudolf navštěvovali realku u sv. Jakuba. Ludvík byl v stálých šarvátkách s německými studenty a když přinesl podle toho

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 29 27.02.20 14:36

vysvědčení, za trest musel se učit krejčovině. Byl velice nadaný jak na učení cizích řeči, tak krásně kreslil a otec věděl, že sotva při krejčovině vytrvá, ale neporolil, až když se vyučil, poslal jej do Drážďan, mysle až uvidí obrazárny, že se chytne kreslení. Nestalo se tak, Ludvík u krejčoviny zůstal a vstoupil do obchodu. Tak tatínek jej poslal do Paříže, kde mu ze známosti opatřil místo v předním závodě, mysle, by si osvojil jak úpravu, tak střih a až se do Prahy vrátí, že otevře s ním nový závod. Měl už zamluvený krám na Příkopech u „Černého koně" tehdy prvního pražského hotelu. Vše jinak dopadlo. Ludvík v Paříži setrval rok i do Londýna se podíval, pak přijel zpět, ale o krejčovině nechtěl ani slyšet. Udělal si známost a Fany se krejčovina nezamlouvala. Že si uměl opatřit peníze, kreslil různé ilustrace, karikatůry do Humoru i Palečka, ušetřil si něco a s jeho kamarádem Čeňkem začli vyrábět schmirgel a glaspapier. Za rok museli zavřít a tatínek dluhy zaplatil, aby L. měl k další existenci čisté jméno. Ten čas byly obchody s podšívkama všechny v židovských německých rukách a když si tatínek ve spolku krejčí stěžoval, co si má s L. počít, tak bylo raděno, aby založil český obchod s podšívkama, což se stalo a Ludvík měl první obchod křesťanský a ryze český s krejčovskýma potřebama. Na to se i s Fany oženil, která dříve musela se podrobit křtu, an byla židovka.

Rudolf učil se dobře, ale od malička byl slabounký, studie jej přemáhaly, denně silně krvácel z nosu, často jej bolela hlava, tak že otec v obavě oň nevěděl jakou dráhu životní proň ustanovit. Chápavý byl na vše. An byl slabší, vyhýbal se rozpustilým hochům a nejraději s námi si hrával a proto, že už za nebožky babičky nesměly jsme zahálet, tu aby neseděl na prázdno, naučil se plést, háčkovat, vyšívat, vše co my dělaly, dělal i on. Zato nás brával na výpravy všelijaké havětě, měl vždy nějaké aquarium, pěstoval bource a svědomitě pečoval o zahrádku, kterou si maminka na parlači upravila. Tam do truhlíků nasázel vše možné – keře, květiny, psí i pravé víno a bývalo to u nás na parlači velmi pěkné.

Na radu lékaře, kterého se otec ptal, co by měl pro R. zvolit, radil tento železářský obchod, R. prý je chudokrevný a tím nabyde větší síly. R. měl sto chutí na zahradnictví, ale pro to nebylo u nás porozumění, neb v Praze bylo zahradníků po skromnu a na ty se pohlíželo jako na nádeníky. Tak milý Rudolf nastoupil místo učedníka mučedníka u nesvědomitého p. Blechy na Václ. náměstí. Po vyučení roznemohl se týfem a byl už na kraji hrobu, jen velkou péčí tety Voleňské, kam byl odvezen jako rekonvalescent, byl při životu zachován. Pak se na novo opakovalo co nyní. V ten čas se provdala Vrony a tak jej vyzvala, aby u nich přijmul místo kočího. Načež za 2 r. otevřel mu tatínek v našem domě obchod koloniální. Dobře se mu dařilo, ale ta jeho touha po přírodě, ta jej stále neopouštěla. Ten čas noviny stále psaly o Americe, jaké pozemky jsou tam zdarma udělovány, bylo plno letáků a reklam přeplavebních společností, tak R. tím zlákán, rád by byl odjel. V tom mu usnadnila rozhodnutí Márinka. An obchod šel dobře, bylo ho škoda opustit i uvolila se Márinka, že jej bude dále vést pro Rudolfovo dobro a když by R. v Americe nepochodil, bude mít svůj obchod k dalšímu vedení. Tak R. s nějakými úsporami odjel do Ameriky, zde arcid' s přijmutím nějaké půdy nebylo proň ani řeči, když viděl ty krásné sice pozemky, ale ty obrovské stromy, které bylo nutno teprve odstranit, tu uznal, že jeho síla k tomu nestačí. Vrátil se ale s malarií, kterou si přivezl z Texasu a na radu lékařů uchýlil se na venek do Sedlčan, kde jsem mu vedla po 5 r. domácnost. Zde měl příležitost svou lásku k přírodě uplatnit. Po celém městě rouboval stromy, vysazoval a pěstil víno a jahody. Pěstoval včeličky a konečně, když se oženil, najmul si Chlístov. Prvé než-li šel do Sedlčan, přenechal Márince pražský závod a tak Márinka stala se samostatnou v tomto obchodě.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 30 27.02.20 14:36

Tátínek neúnavně pracoval pro rodinu, neb nebyla to jen jedna rodina, ale když se Tony provdala, podporoval je všemožně, oblékaje stále její četnou rodinu. Vrony, která byla nešťastně provdána, ač by se jim bylo dobře dařilo, zas vyskytlo se lákadlo v podobě dědictví 4 milionů zl. po zemřelém strýci ve Vídni, na co si dělala nárok matka Obermanová, za kterého byla Vrony provdána. To vymahání svěřeno jejímu muži a ten v domnění, že už peníze má v hrsti tak jednal. Zatím přihlásila se o dědictví druhá strana a advokáti se měli dobře. O miliony se rozdělili, obojí dědici dostali odbytné tak, že přišlo na každého dědice Obermanovy strany 5 tisíc, ale jeho obchod na to padl. Ty peníze mu však dala jeho teta, která u jejích, Vroniných dětí byla jako opatrovnice a s tím zas začli v Mistlbachu, ale zvyk dobře a vesele žít pohltil i ten obchod. O. odjel do Ameriky a Vrony s dětma vrátila se k rodičům i se starou jejich tetou.

Takový byl úděl mého drahého tatínka, ale on nikdy nereptal a né jen o nás, ale svědomitě se staral v mnoha v dobročinných spolcích, aby ulevil trpícím. Byl po 25 r. ředitelem chudých, co konal zadarmo. Staral se jako poručník o 20 dětí. A an znal z mládí, co je to bída a hlavně bída stydící se něčeho požadovat, sám takřka vyhledával, aby jim byla pomoc udělena. Chudinský úřad mnohdy se pozastavil na žádosti, kterou otec přednesl a od které na žádný důvod neodstoupil, až byla příznivě vyřízena. Ku příkladu, jednou si jistý povozník podal žádost an mu kůň padl a nemá živobytí, by mu byla dána podpora. Tátínek věc vyšetřil a měl dostat ten jistý 5 zl. Tátínek si došel na úřad a že to nepřijímá, to že není pomoc pro rodinu, to je jen pro 2 dny, by se najedli. Žádá, aby se tomu povozníku koupil kůň a tak opět celá rodina bude zachráněna, když ten člověk bude moci živobytí vydělávat. To byla velká žádost! Leč důvody byly zdravé a konečně byl otec tázán, co by to stálo. Tátínek se povozníka vyptal, ten už měl koně vyhlídnutého, ale peněz neměl, stála ta „rosinanda" 75 zl. Tátínek opět žádost přednesl a konečně usneseno, aby se dalo tomu člověku 100 zl. by si mohl i obrok přikoupit.

Na Vánoce, Velikonoce udělovali pekaři v naší čtvrti na farní úřad chudinský na podělení chudiny množství bochánků, nebo vánoček. Těch nestydících přišlo bez pobízení celé zástupy, ale ti, kteří by to měli právem obdržet ti o tom snad ani nevěděli. Tátínek sebral pečivo, které mu kostelník nesl a roznesl je sám těm, o kterých věděl, že je nutně a s radostí přijmou. Co se maminka nazlobila a naprosila otce, aby to nedělal, že lidi budou myslet, že tak činí pro sebe. To na tatínka neplatilo, věděl co činí a do lidských řečí mu nikdy nic nebylo. Byl i v jiných dobročinných spolcích ředitelem. Spolku pro blaho opuštěných dítek „zachoval velký obnos". Tomu spolku darovala jistá dáma 2 velké domy na Františku (před svou svatbou se roznemohla a zemřela). Inspektorem nad domy byl advokát dr. Körber. Když se stal tatínek v tom spolku ředitelem, p. Körber odevzdal správu domů tatínkovi a ihned se tatínek přesvědčil, jak nedbale bylo se jměním hospodařeno. Pro dobročinné ústavy jsou jisté přirážky daní odpuštěny, což netečností toho doktora a advokáta nebylo využito. Tátínek ihned oznámil věc patřičným úřadům, který uznaly správnost tatínkovy žádosti a byly daně zpětně za 3 r. odečteny, ale na dále se ta daň vůbec neplatila. Jednou přišla k otci vdova s prosbou se 6 dětmi židovka a prosila, by jí dítko do spolku aspoň jedno bylo přijaté, an je nemá čím živit. Tátínek její žádost ve schůzi ve spolku přednesl a sám kníže Rohan tatínkovi odřekl, že prý židé jsou dost bohatí, aby se o toho sirotka postarali. Tu tatínek poukázal na stanovy, v kterých výslovně řečeno, že mají být přijímáni sirotci všech vyznání a že od své žádosti neustoupí. Byl to spolek na způsob sirotčince, ale děti byly ponechány matce, neb svěřeno spolehlivým lidem. Dostávali na dítko 10 zl. měsíčně podpory, dítě bylo spolkem

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 31 27.02.20 14:36

dobře šaceno, učební pomůcky dostávalo a o Vánocích byl všem vystrojen na Žofíně v sále strom, kde byly hojně obdarování vánočkami, cukrovím, ovocem, hračkama, knihama a pod. Slavnosti byli přítomni skoro všecky vynikající vrchnosti s arcibiskupem, dvě dívky mívaly jedna proslov, druhá poděkování, za čež zavěsil jim vlastnoručně kardinál na krk zlatý kříž-žek – který každoročně k tomu účelu daroval žid Bondy. By přijmuté dítky byly řádně stra-vovány a vedeny, měli páni ve spolku je pod svůj dozor rozděleny, což sice ne každý svědomitě vykonával, ale tatínek se o děti staral jako o své. Na usilování tatínkovo bylo dítko té židovce přijmuté. Jak se to dozvěděli bohatí židé, houfně přistupovali ku spolku jako platící členové a ještě ten měsíc sešlo se tolik příspěvků, že bylo možno 2 jiné dítky chudých přijmout. Jindy přišla chudá žena s nářkem, aby se tatínek za ní přimluvil, že byla prosit u vícero pánů, aby jí bylo dítko z četné rodiny přijmuto. Tatínek žádost přednesl, ale bylo mu dokázáno, že není dostatek peněz, aby se mohlo ještě nějaké dítko přijmout. Tu tatínek jal se přepočítat, co by se spolku ušetřilo, kdyby zdarma hotovil některé chlapecké oblečky a vskutku uvolil se tolik oblečků zdarma hotovit, co bylo třeba, aby dítko, prve než-li se jiné místo uvolní, bylo přijato. Od těch dob skoro až do smrti mého otce pracovala jsem na těchto šatečkách, které otec na-stříhal, připravil a já pak šila. Jednou přišla k nám nějaká žena, s pláčem prosila tatínka, aby se jí ujal, muž jí už dlouho stůně a ona byla prosit na radnici o podporu, ale má přinést dobrozdání od chudinského otce, ale ten prý se dá vždy zapřít, že není doma. Otec nahlédl do její žádosti a pravil, že nepatří do naší čtvrtě, to že má na starosti p. ředitel Jindřich na Františku. Tu žena začala žalovat, jaký ten pán je, že darmo prosila a se dožebrávala. U otce seděl sestřin hošík 4 letý Emílek a naslouchal oč se jedná, najednou přistoupil k dě-dečkovi a prosí: „Prosím dědečku, udělej to té paní, pomoz jí!" Otec vstal, řekl té ženě, aby posečkala, šel na radnici a za chvíli se vrátil s větším obnosem peněz pro jejího churavého muže. Emílek se přitulil k dědečkovi a povídá: „Víš dědečku co si o tobě myslím? Žes jako pán Ježiš! – Dědeček se toho zhrozil a dítěti to vymlouvá: „Pán Ježiš byl Bůh, jak pak mě to přirovnáváš?" „Mlč dědečku" – na to hošík – „tedy jsi po pánu Ježiši hned první a už mlč! – Přistěhovali se k nám do domu do druhého poschodí žid z venkova, on byl venkovský učitel, jakého si židi sami vydržují. Přišel rozkaz, že všichni učitelé musí mít zkoušku způsobilosti. Také on přišel do Prahy, aby se připravil a zkoušku složil. Dětí měli 5 a 6 té se čekalo. On byl, jak se říká pytlem praštěný, ona byla žena velice pracovitá. Jedlo se, dokud zásoby, které si z venku přinesli, stačily, pak nebylo od čeho na živu být. Tatínek jej poslal na ži-dovskou obec. Tá mu sice něco dala, ale se ohražovala, aby dali ti, kde učil. Sebral se tedy tatínek a začal putovat sám. Došel k p. Bondymu – k výbornému dobročinnému člověku, jehož jmění mu umožňovalo jak jeho souvěrcům, tak naší chudině mnoho dobrého konat. – P. Bondy už o našem židu věděl, ale prý nevěřil jeho slovům, když však zaň otec prosil a po-dotknul, že i dcera Tony na přímluvu naší maminky mu dává zdarma hodiny, aby zkoušku snáze postoupil – tu uvolil se dávat měsíčně 20 zl. nežli zkoušky složí. Odp. Bondy šel tatínek k p. bankéři Zdekaurovi i zde vymohl 15 zl. měsíčně a na radnici židovské 10 zl. S toho se již dalo žít. Žid zkoušky obstojně odbyl – když tatínek předtím komis zkušební naň upozornil a vylíčil stav rodiny. – Prý ti páni ptali se tatínka, co že se tak toho žida ujímá? Tatínek jí vysvětlil, že mu o toho chlapa není, ale když nebude mít živobytí, bude zde ještě 7 krků hladovět. Žid pak dostal zase své dřívější místo a dlouho psávali gratulace k Novému roku. Byli to židé bigotní, ale ona se vzdor tomu denně v kleče modlila k Lurdské P. Ma-rii, kterou měla jako obraz nad posteli. U nás se jim narodilo 6. dítko hošíček. Obřezky byly slavnostní, sešlo se několik rabínů a ti všichni přišli k nám žádat maminku, aby byla té

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 32 27.02.20 14:36

slavné události přítomna. Zprvu maminka nechtěla, ale pak dala se přemluvit a v plné parádě se zúčastnila, byla asi jako kmotra u nás zapsaná.

Tátínkovou dobrotou byli jsme chráněni až do našeho vystěhování se z našeho domu, který jsme museli prodat magistrátu. Zde se při bourání okolních domů zdržovala všelijaká sebranka, že bylo skoro za večera nebezpečno těmi bouračkami procházet, já musela, an jsem o 8 hod. z Ludvíkova obchodu se domu vracela, mnohdy jsem měla projít hloučkem takových podezřelých mladíků, ale tito mi vždy cestu uvolnili a mnohého jsem slyšela, jak druhé upozornil, že jsem dcerou toho p. Strimpla, od které dostal buď oblek neb kalhoty. I v čase vzbouření lidu, už dříve nebylo ani jedno okno u nás vytlučené, poznamenali náš dům a Márinku, která byla sama v krámě, upozornili, aby se nic nebála, že její obchod i dům oni sami ohlídají, aby se ničím nehnulo, kdežto v ulici byla okna vytřískaná, kde byli žid nebo Němci, bylo raborváno.

Zmizela Kaprová ulice, zmizelo celé okolí a hnedle vymizí i s mysle s těmi, kteří tam bydleli nebo prožívali své mládí. Zapadly domy pod zem a hnedle bude málo těch, kteří si vzpomenou, že ty zbytky domů zasypaných, chovaly ve svých zdech tak mnohá štěstí, které by marně hledal v těch palácích na nich vystavěných. Bylo zde několik patricijských domů, všecky byly stavěny tak, že křídlo do ulice mělo byty velké, kdežto do dvora byly samé malé, obývané pracovním lidem s hodně dětmi, o co byly byty menší, byly větší pavlače a tak pro děti ku hraní bylo místa dost. Ten život v těch domech byl jaksi přátelský. Nebyli obyvatelé pro sebe uzavřeni a ten vzájemný styk byl srdečnější. U nás v domě bydlelo 18 nájemníků a všichni žili svorně, tvoříce takřka jednu rodinu. Kaprová ulice začínala od Švestkovic domu, bývalého cisterciánského kláštera, zrušeného cís. Josefem II. i s přilehlým kostelem sv. Mikuláše, v kterémž bylo skladiště starého železa. Za mého mládí pronajali v r. 1875 tento kostel Rusové, upravili zpustošený vnitřek s ruskou nádherou pro své bohoslužby, zavěsili nádherný lustr a věž krásně sladěnými zvony. Když prvně nimi vyzváněli, celá Praha byla vyrušena, domnívajíce se, že to šturmováno, že hoří. – V bývalém klášteře v celách bydlela chudší třída lidí, byliť tam velmi hezké a moc laciné byty. Místnosti do ulice obývalo vícero bohatých židů a pak majitel p. Švestka. Ten z bývalé knihovny kláštera – byl to velký sál s galeriemi – upravil divadlo. Nevím, jestli sám impresário pro umělce zde vychované a pak do ciziny nastupující, vím jen, že jeho paní a s ní známí ochotníci tam hrávali a mnohé vynikající síly, měli tam před svým odchodem do ciziny výstupy. Hrávalo se česky i německy, vždy při vyprodaném nabitém divadle, které pojmulo asi 200 osob. S postranních galerií byly upraveny lože, na každé straně hlediště 3. zadní galerie byla otevřená a rozdělená na 4 řady sedadel k stání. Přízemí rozděleno 8mi lavicemi a okolo a vzadu k stání, před jevištěm místo hrazené pro hudebníky, ale zrovna tolik, aby jeden druhému smyčcem nevypíchl oka. Velkou legraci jsme měli, když nám tatínek zakoupil loži. Do té se lezlo jako do kurníku. Basa stála zrovna u dvířek, které vedly ke schůdkům a tu jsme museli basu obejmout, překročit a pak bylo možno po slepičích schodech dostat se do lože, kde pěkně se skloněnou hlavou, by jsme se o strop neuhodli, pěkně sedět, aby ty útrapy byly zapomenuty pěknou hrou.

Od toho domu se Kaprova ul. všelijak klikatila tvořic mnoho zákoutí, výhodných mládeži na schovávačku. Končila levou stranou Růžičkovicma, staro usedlými pekaři, měli za rohem domu vedoucím do Valentýsnké ul. celé polní hospodářství. Drželi si koně, krávy, prasata a drůbež a častovali v době zabíječky sousedstvo výbornými jitrničkami. Zde končila naše ulice malým náměstíčkem. Uprostřed byla kamenná kašna, kde s večera bývalo

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 33 27.02.20 14:36

veselo od sousedek a služebných vodu nosících. S toho náměstíčka obešel se ještě jeden dům a byly ohrady až k řece, k přívozu na druhý břeh Vltavy, do Jezovitské zahrady, co je nyní Strakova akademie. Teprve r. 1870 byla místo přívozu vystavěna řetězová lávka jen pro pěší, nyní jest tam kamenný most. Od Růžičkovic domu na levo šlo se úzkou ul. Valentinskou, kde domy prvním poschodím přečnívaly přes přízemek nad chodník – tudy jsme chodívali do školy a bylo dost nebezpečno, když v ulici byl vůz s koňmi, hlavně času zimního, když skládán led. Ulička ústila na Valentýnské náměstíčko a tam s večera bylo jak na návsi. Vše co žilo v domech, letního času, vystěhovalo se před dům. Muži fajčili, nebo štípali dříví, ženy praly, babičky chovaly děti a psi prováděli svoje rejdy. Východ jen před dům a byli jsme před Křižovnickou školou. Taková se už málo i na venkově najde. Vcházelo se velikými vraty, ale dvorek byl přepažen na zahrádku. V přízemí byla I. třída a byt školníkův, v I. poschodí byla II. a III. třída a nějaký kabinet v II. poschodí bydlel ředitel p. Lebeda. Tu školu navštěvovali oba moji rodiče, prve nežli přišel tatínek na Mělník, maminka k Uršulinkám. Škola byla v tak bídném stavu, že byly stropy podchycovány trámy a přes tu chvíli spadlo kus malty se stropu. Ten čas vyučovalo se též přes čas (privát) za co se zvláště platilo; v zimních časech musely jsme si přinášet svíčky, aby jsme viděly, nosily jsme lojové, které místo svícnu zastrčeny byly do bramboru. Větší děvčata, už školou nepovinná, navštěvovala ruční práce – strikerai – u pí. Lebedové, která byla zručná v pěkných pracích. V zimě se sedělo v jejich ložnici v létě dole v zahrádce, kde z kůlničky upraven altán. Bývalo tam milé posezení, zahrádka voněla bezem, fialama a vanilkou a tam jsme mohly si zpívat i si mezi sebou pohovořit, jen když jsme byly pilné. Dvorkem školy šlo se po schůdkách asi do výše prvního poschodí na „rejdiště". Bylo to malé nádvoří, táhnoucí se od zadu Křižovníků, až k oněm ohradám, kterýma končila Kaprová ul., sklánělo se k Vltavě, kde rybáři měli sádka s rybami a na agátech, které břeh věnčily, bývaly letního času rozvěšené jejich sítě. Na řece bylo vždy množství vorů, kam služky chodily máchat prádlo a někdy, když byly kašny čištěny, musely s putnama tam nabírat vodu. Nahoře na prostranství tesaři osekávali klády na břeh vytažené a sem chodívaly matky s dětma, aby si tato zde na sluníčku pohrály. Sem jsem chodívala odpoledne s babičkou, ta sedla na klády a pletla, já si hrála i vyčkávaly jsme Mářinku, až půjde ze školy. V zimě bývalo zde veselo od mládeže, která, když řeka zamrzla, s návrší se klouzala až doprostřed řeky. Vrony, ta byla nad všechny kluky „kápo" té nebyla žádná čindračka dost dlouhá. – Jinak s babičkou jsme chodívaly na procházku na hradby – bastaje – ty se táhly od Žitné brány, nad Žitnou ulicí – nad Koňským trhem – kde před museum se křižuje elektrika – tam stávala brána Koňská, nad kterou zřízené na hradbách sady, hodně navštěvované. Za branou byla už jen samá pole, až k samé Kanálce, tam jsme též s babičkou chodívaly na celé půldne, všude se chodilo pěšky, tram. ještě nejezdily a jiné spojení nebylo. Do Karlína a Smíchova jezdily omnibusy, ale tam jsme nepřišly, to byly samé a samé zelinářské zahrady, jen sem a tam nějaký panský letohrádek. S rodiči jsme chodívali v neděli do Stromovky, nebo na Letnou, to už bylo pro babičku daleko. V zimě jsme s maminkou navštěvovali nemocné. Maminka připravila si zadělávané kuřátko, nebo telecí, dala do porcelánového hrnku, ten obalila ubrouskem, postavila na horké železko od cihličky, vše zas obalila, vstrčila do ohromného rukávníku, jaké se tehdy nosily – medvědí – a pak se koupily koláčky, nějaká cukrlata a šlo se navštívit nějakého známého, který ten a ten čas ležel v nemocnici a pak se chodilo k těm, s kterýma se tam udělala známost, za diškreci ošetřovatelce maminka se vyptala na pacienty, které nikdo nenavštěvuje, podělila je tím co přinesla, vyptala se na jejich poměry a těšila je. Takovým způsobem i v čas

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 34 27.02.20 14:36

nakažlivých nemocí chodily jsme my malé děti do nemocnice k Alžbětinkám i k Milosrdným, až pak náš přítel lékař maminku upozornil, jaké to může mít následky a pak teprve od toho upuštěno. Že moc o nákazu nestaráno, to je vidno z toho, když Čeňkům zemřelo dítko na záškrt, my šly za družičky a proto že nebyly ještě pohřební vozy pro děti, jelo se ve fiagru a rakvička staršim ležela na kolenách, co my jako herinci seděly na protějším sedadle. –Co je nyní obav, když vyskytne se taková nemoc a nám se nic nestalo. –V zimě chodíval s náma tatínek na led a to hned pod rejdištěm, najmul velké sáně, kde jsme pohodlně 4 se sesedly a dal nás Podskalákem vézt až pod Vyšehrad, sám bud' sebou přitlačil, nebo jen běžel při nás, koupil pečené kaštany, aby jsme si ruce zahřály.

Jaká ohromná změna jen za mého žití. Za mého mládí stavěna železnice Wilsonova, Smíchov a Denisová. Žižkov a Vinohrady, byla jen pole, teprve před r. 1873 začalo se tam stavět, ale po vídeňském krachu zůstalo tam plno domů rozestavených, které bylo možno za každou cenu koupit, ale nikdo je nechtěl a tak v nedostavěných usazovala se holota a to už i když se pak v městě vystavilo, ten nepěkný dojem městu Žižkov ostal. – Na Koňském trhu odbývány hlavní trhy, tam stávaly od Můstku až k domu u Türků vůz vedle vozu s obilím, brambory, moukou apod. Domy byly většinou jednopatrové a zájezdní hostince. Před Türkovic –roh Jindřišské ulice v prostřed náměstí –stála socha Jana Nepomuckého, trochu níže nežli nyní na Vyšehradě. Doleji byly 3 kamenné kašny, ozdobené několika mísama nad sebou, s kterých stékala o svátcích voda v pramínkách s jedné do druhé, středem stál sloupec s rakouským orlem. Když bylo Václavské náměstí upraveno, odstraněny kašny a středem nám. postaveny krásné kandelábry o 8 lucernách, když tyto byly prvně rozsvíceny, celá Praha byla přítomná na ten div se podívat (to plynem). Jinak byly ulice osvětleny petrolejovými svíčkami a olejovými lampami. U nás dlouho se nemohli odhodlat svítit petrolejem. Pamatuji si, to bylo strachu, když se pořídila petrolejová lampa. V dílně se svítilo docela malým kahancem. Ten stál uprostřed kulatého stolu, v kole seděli dělníci. Přes něj byla dána jakási šibenice, na které viselo tolik kouli, co dělníků. Tyto koule naplněny vodou propouštěly paprsek světla, který dělník si musel nařídit na stehy, které měl šít, nic víc neosvětloval než asi 1 cm, ale bylo to světlo tak jasné a čisté jako elektrické, ale nic více neosvětlovalo pouze ten kousíček, okolo byla úplná tma. –I proti uhlí byl odpor, u nás v dětském pokoji a u rodičů v ložnici až do odstěhování se topilo jen dřívím.

Poutě jsme navštěvovali vždy s tatínkem, který nám vždy nakoupil hodně perníku a babičku zásobil, aby měla nás na dlouho čím podělovat. Též dopřál nám by jsme viděly všecky všemožnosti v cirkusech, nebo eskamotérů. Když byly sestry starší, zakoupil sedadlo v Prozatimním divadle, kam i my přišly, když dávány výpravné hry. Ale i na smutné divadlo a to poslední veřejnou popravu muselo se jít. To museli mistři dovolit učedníkům, aby tito to shlédli co odstrašující příklad. Rudolf i Ludvík s domácím učitelem i oba učedníci šli. Šibenice byla nad Žižkovem u Židovským pecí. Lidu tu prý bylo jak o pouti, celou cestu různých prodavačů. Ale jinak si nevím pamatovat, zda to naší viděli, myslím že se tomu hnusnému divadlu vyhnuli. Nejraději jsme chodili s Vrony a Čeňkovic Dolfou a Emem do zámku, kde ten čas sídlil císař Ferdinand Dobrotivý a cís. Marie Anna, každý v jiném křídle zámku. Bývalo to v neděli o desáté, to už jsme stáli v zámku u hlavního schodiště a čekali až císaře ponesou ku kočáru, kterým jel se projet po Praze. Byl snesen sloužícími v lenošce, provázel jej lékař, který vstoupil do čekajícího kočáru, sloužící mu císaře vyklopili do náruče, tento jej usadil vedle sebe a už se jelo. My ve špalíru dělali pukrlata a křičeli „Kist die Hand", začež císař kejval hlavou a lékař se děkoval. Na druhém nádvoří před

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 35 27.02.20 14:36

kašnou zas sedávala císařovna s jednou dvorní dámou na židlích, nohy na stoličce s vykasanou sukní, aby jí sluníčko nohy prohřálo, za ní starý komorník s velkým parapletem. Oblečena byla starodávně a nikdo by v ní byl netušil takovou paní. Pod vykasanými sukněmi kalhoty až na kotníky, pláštík aksamitový, na hlavě krajkový čepec. I zde jsme udělaly svůj „Kist die Hand" a pukrlata a táhly na třetí dvůr, kde v rohu za balkonem jsou malá dvířka, těma se vcházelo, po úzkých schodech sestoupilo na malé prostranství, kde byla malá kamenná kašna, u ní složené kamenné koule. Proti této kašně malé dvéře, které se provázkem zatahováním otevřely k paní „Feuerwehr-Obermann Frou", obývající zde dva pokojíčky a kuchyňku. Bývala kdysi u Čeňků v tabákové boudě prodávačkou. Za políbení ruky –nás mladších, které starší k tomu navedly – dostalo se nám od této p. Waiserové cukroví, nebo ořechy, které mívala v kuchyni ven s okna v pytlíku přivázané a které měla z příkopu pod hradem, kde takových krásných stromů byla celá řada a které, když zámek později nějaký čas byl obýván krounním princem Rudolfem, dal tyto vysekat, aby prý mu nepřekážely ve vyhlídce. Cíl naší cesty byla však císařská zahrada, která byla nepřístupná, ale my byly vynalézavé a tak jsme získávaly kohouta, který patřil vrátnému, kterýž kohout uměl na požádání dělat pukrlata. Tomu jsme obětovaly za krejcar housku, kohouta do nebe vychvalovaly a tím obměkčily vrátného, že když jsme jej pak prosily o vpuštění, povolil prosbám našim jen s tou podmínkou, že nepůjdem na cestu, kudy z projížďky procházel císař, arcid' nesen v lenošce. Tod' se ví, že zrovna jsme mu vešly do cesty a uctivě jej zdravily a bylo vidět, že jej ty dětské projevy těší, kýval hlavou i někdy kynul rukou a se zalíbením nás pozoroval. Na podzim, když padaly z nádherných buků bukvice, jak jsme je sbíraly. Asi nás měli i lékař za děti úředníků.

Pro císaře Ferdinanda pracovalo se u nás v dílně noční prádlo, šité dle vojenského vzoru, kalhoty s poklopcem, dlouhý dvou řadový kabátec. Na léto z plátna, na podzim z bílého piccé a na zimu z jemného vlněného flanelu. Šatstvo přicházelo z Vídně. Jak bývalo zvykem, že komorníci dostávali od svých pánů obnošené šaty i komorníci cís. je dostávali, ale pro ně to nebývalo k nosení, neb měl císař vše šité dle staré módy, arcid' s prima materialu. Tátínek byl jaksi nucen komorníkům vyhovět, že od nich přijal šaty na výměnu, an pro ně šil civilní obleky. Že však ty šaty se pro Prahu nehodily, podarovával nimi naše venkovské přátele. Strýček Voleňský až do své smrti nosil převlečník po císaři a velice si jej liboval. Ták i tatínek ponechal si na památku vestu, kterou oblékal s jakousi pietou k zesnulému císaři – jen na velké svátky, po smrti otce vyžádal si jí Rudolf. Názer Dobrotivý vskutku císař zasloužil, dělal mnoho dobrého spolkům, v kterých náš tatínek účinkoval, ty dostávaly každý po 1.000 zl. měsíčně. Do Vídně nechtěl se nikdy vrátit ani po smrti, ale na to nebyl brán zřetel. Jak zemřel, hned v noci přijel cís. Frant. Josef. „Závěť se ztratila". Pozůstalost, která byla prý z větší části stanovená pro Prahu, odvezena do Vídně, kam také proti výslovnému svému přání byl pochován. Aby se neřeklo, dal cís. Frant. Josef Praze jednou pro vždy pro všechny dobročinné ústavy na rozdělenou 10.000 zl.

V zámku cís. Ferd. byl jako malý hošík vychován jeho synovec, pozdější Španělský král Alfonz, nynějšího krále otec. – Ten přicházíval se svým vychovatelem k otci do obchodu – ale otci to nebylo známo, že je to princ. – Jednou přišel vychovatel s hošíkem objednat si nějaký oděv a co s otcem vyjednávali, hošík si bedlivě vše prohlížel na psacím stole, kde míval otec v dřevěné míse připraveny nové krejcary, které obyčejně vstrčil do kapsičky dětem, když pro ně byl připraven nějaký oblek. Ty krejcary upoutaly pozornost hošíkovu, což tatínek pozoroval, vzal 2 krejcary a nabídl je hošíkovi. Ten se zarazil, ale vychovatel jej napomenul,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 36 27.02.20 14:36

aby si jen krejcárky vzal a poděkoval. Dítě pak radostně penízky přijmulo a se děkovalo. Teprve při příští návštěvě se tatínek dozvěděl, že dal 2 krejcárky příštímu španělskému králi.

Pro letní pobyt zakoupil tatínek v Počernicích malé hospodářství, kam se babička s churavějícím Rudolfem odstěhovala, též z té příčiny, aby byl dohled nad čeledínem a jeho ženou, kteří měli na starosti polnosti, 1 koně, 4 kusy hovězího dobytka atd. Toto hospodářství vyžadovalo stálý přísun peněz, co se na polích urodilo, to lidé rozkradli, tak že byl otec nucen za pár roků se toho zbavit. V sousedním stavení žili hodní lidé, kterým byla maminka několikráte kmotrou a kterým tatínek vymohl z jakéhosi jejich závazku s jistým boháčem dosti značnou sumu peněz, že se mohli zbavit hospodářství malého a zakoupit si selský statek a svou dceru výhodně provdat. Zvědčnosti zvávali nás děti k sobě na prázdniny i jejich dcera provdaná v Jirnách. Bylo tam krásně, lesy hned u stavení, pantáta i panímáma Kopeckých k nám velice hodní. Přece jsem tam nebývala nikdy šťastnou. Všichni ti lidé v celém tom kraji měli hrubý zvyk mluvy, neužívali jedné věty, aby v ní nepronesli sprostá slova. To mě činilo nespokojenou, an z domova nebyli jsme na něco podobného zvyklí. Ještě že jsme tam měli dobré přátelství s fořtovic dcerama. Krásná fořtovna hraničila zrovna se zahradou Kopeckých. Paní fořtová byla velice milá paní a pán ač po lesnicku rád si zahromoval, nás děti vždy laskavě vítal. Jeden čas jsme také u nich bydleli. Vrony, pod jejímž dohledem jsme tam prázdniny prožívali, kamarádila s nejstarší jejich dcerou Annou, Rudolf s jejich synem Rudolfem, Márinka a já měly rády Sláru a Růženu. Sláva byla mužatka a to nám městským dětem náramně imponovalo. Nebylo jí ani 12 roků a trefně uměla střílet, vodila nás po lese, ukazovala díry kde peleší zajíci a králíci, znala dle hlasu každého ptáka a uměla vyprávět mnoho zajímavého. V lese jsme byly po celé dny a přeci s Márinkou jsme Jirna rády neměly. Zato jsme se nikdy nemohly dočkat prázdnin, když jsme byly pozváni ke strýci do Volenic. Snad už takoví lidé se nerodí, jako byli tito. Až k neuvěření dobří a pro každého cizího obětaví. Když se sklízelo obilí i ovoce, hned při ukládání do komor dávalo se stranou do velkých pletených košů ze slámy pro ty, kteří přijdou pro Boží dárek. Neměl strýček velký statek, neb když jej převzal po svém otci, trojí výměnkáře musel vydržovat a přece píli, svědomitostí a pro cizího vždy otevřenou rukou, všecky své děti dobře zaopatřil. Bětuška nejstarší dostala ve Volenicích větší statek otcevského, který strýček přikoupil. Obě druhé dcery Anna a Marie provdaly se, Anna do Radonic za Kundelu a Marie do Brozan, Franz studoval a že nechtěl po maturitě vstoupit do semináře, aby byl knězem, jak si strýček přál, nechtěl jej dále na studích podporovat a tak zas otec se jej ujmul, dal jej vychodit telegrafický kurs a dopomohl mu ku dráze, kde byl pak přednostou i inspektorem dráhy. Vašek dostal rodný statek, který svou netečností prohospodařil. Josef byl vyučen na venkově kupcem, ale můj otec jej vzal do Prahy, aby vychodil 2 letou obchodní školu. Později byl správcem továrny v Libni.

Téta Voleňská po celém okolí, daleko široko známá pod jménem „pota Strimplovic". Kořením, které sama sbírala a s hor si dávala od bab kořenářek přinášet, pomohla při všech nemocech, kde kdo onemocněl a nelitovala při vší své velké práci na statku probdělé noci u lůžka svých bližních. Žebráky vítávala jmenujíc je strýčku a kárajíc je, že už je dávno neviděla. Pak je pohostila a napakovala jim do ranečku živobytí. Nebo je i vybídla, aby si obešli druhé statky, že jim zatím upraví jejich oblíbené jídlo. U spejchárku byla malá světnička s postelí, nad ní druhá palanda. Jak nám bylo strýčkem vysvětleno, to prý musel jindy míti sedlák připraveno pro vojáky s okresu, an když byli doma, nebylo kasáren a tak bývali rozdělení po statkách. Za nás tam byl vždy nějaký vandrovní. V čase, kdy celé houfy žen, mužů i dětí přicházelo přes Volenice k Žatci na chmel a řepu, někdy v partě bylo jich i 30,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 37 27.02.20 14:36

dovolil strýc všem, by u nich přespali. Rozdělil ženy a děti na seno, mužům vykázal stodolu. Museli odevzdat své listiny a hlavně sirky, aby se nestal oheň. Všem těmto lidem uvařila teta na večeři polévku, tak i k snídani. Děti dostaly chléb i mléko. Ač bývral celý statek otevřen, nikdy se jim nic neztratilo. Jednou byl hodně špatný rok pro hospodáře. Nebylo píce pro dobytek ani slámy. Za zimu se vše spotřebovalo, z jara málo pršelo, nebylo ještě nic vzrostlého, podstýlalo se pískem a už se začaly došky se střech řezat na řezanku do píce. Tén čas usadila se tlupa cikánů –kotlářů u vesnice. Přišel do statku cikán prosit o otep slámy. Strýc mu upřímně vyložil, že to pro tentokrát není možná, že v celé stodole jedné otepě nemají. Tu se cikán dal do pláče, že prý i v jiných staveních jej odbyli, že rád zaplatí, čeká ženu na slehnutí a nemá čím jí lůžko upravit. To byla teta ihned rozhodnutá. V druhé jejich posteli byly dvě otýpky slámy a tu hned cikánovi pro ženu dala. Cikánce narodila se děcuruška, teta žádána za kmotru, křtiny byly tak slavnostní, že dlouho se o tom v celém okolí vyprávělo. Cikáni platili na faře zlatem, u svých kotlů hostili celou vesnici, arcid' i zde teta nešetřila drůbeží. Za 15 roků přijeli tito cikáni zas do Volenic, aby se zde slavila svatba jejich dcerky, která se zde narodila. Přišli v parádě zvát tetu, jako jejich kmotru, že musí být svatbě přítomná. Tá se slavila celé 3 dny. I kněz musel přijmout jejich pohostinství. Přijelo ještě mnoho cikánských rodin. Oblečeni byli v nádherných krojích, měli svou muziku, střílelo se, víno pilo a bohatě hodovalo, vše i s tancem pod širým nebem. Od tety dostala nevěsta velkou peřinu. Tétě jsme my říkaly mamičko, strýci tatíčku, ctily a milovaly jsme je jako své vlastní rodiče.

Do statku přicházel na návštěvu z blízkého Pátku pan dr. Holub, otec cestovatele dr. Emila Holuba. Přicházíval se pochlubit, když dostal psaní od syna z Afriky, ale též, aby něco dobrého dostal pro svoji manželku. Teta jej vždy ráda viděla, a proto, že věděla, že velký blahobyt u nich není, ráda mu napakovala, co jen mohla. To bývalo vajec, másla, tvarohu, nějaké to kuře, nebo kachna. I s připravenými potravinami jej podělila, ale předem mu řekla: „Pane doktor, vše jim dám, jen mě prosím jich na nic nesahají! Měla před ním hrůzu od těch dob, když jednou pitval osobu v Oharce utopenou. Jeho příjmy byly k neuvěření malé. Snad největší byl deputát na statcích Strahováků, kterým dvory na Pátku i Volenicích patřily a kde dr. lid pracovní léčil. Jinak dostával, jak nám sám vyprávěl, od návštěvy v místě 10 krejcarů, přes pole i někdy hodně daleko 20 krejcarů, ale i to bylo po řídku, neb nemocní byli léčeni domácími prostředky, pro lékaře se šlo, když už byla smrť na jazyku. Bydlel se svou paní v malinkém domečku na Pátku a jeho chlouba a radost byl syn Emil, jehož slavného návratu do Čech se už nedočkal. Zemřel 3 měsíce před příjezdem dr. Holuba do Prahy.

Tak jsme prožívali s našimi rodiči krásné mládí, které nám ze všech sil a prostředků snažili se co nejpříjemněji upravit. Byli to drazí zlatí rodiče!

V r. 1896 dne 21. března zemřel tatínek. Nerad nás opouštěl, a když se s námi loučil, řekl nám, že nerad odcházím, že byl mezi náma šťasten. Požehnal nás napomenutím: „Buďte svorní, milujte se ve spolek a Bůh vás neopustí! –Pan farář od Křižovníků několikrát byl tatínka navštívit, byl to šlechetný pán, který s otcem mnoho pracoval pro ulevení bídy v naší čtvrti. Tóho tatínek při poslední jeho návštěvě prosil, by mu udělal tu službu, až zemře, by jej šel vyprovodit. –Pohřeb vzbudil zvláštní pozornost celé cesty, kudy se ubíral. Pan generál od Křižovníků chtěl tatínka za jeho zásluhy sám vyprovodit, že však pan farář ctil prosbu tatínkovu, dovolil p. gen., by pan farář v plné asistenci průvod vedl. A tak šlo 8 jáhnů, 4 kněží a pan farář. V průvodu pak v civilu 2 biskupové od sv. Vita a z Vyšehradu,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 38 27.02.20 14:36

p. generál od Křížovníků, evangeličtí faráři a rabíni. Průvodu se zúčastnily spolky, kde otec působil a celé davy židů. V kostele zpíval Hlahol, ale hudba byla ostrostřelcům odřeknutá na přání tatínkovo, ač po celé žití na ní platil. Nelíbilo se mu, že vždy o takových pohřbech hudbu doprovází pražská lůza – kutálka. Divným však řízením dostalo se smutečnímu průvodu špalíru této třídy lidu. Když průvod dospěl na začátek Václavského náměstí, schá-zela vojenská hudba hrající zrovna oblíbenou píseň otcovu. Když se hudba přiblížila, ustala hrát, provázející ji kutálka rozestoupila se na dvě strany a v klidu, se sejmutými čepicemi propustila průvod.

V roce 1906 prodaly jsme náš dům v Kaprové ulici magistrátu a teď byla otázka, kam s maminkou – 82 r. starou paní, která ani slyšet nechtěla o stěhování. Konečně na do-mluvu Vroninu, která jí vylíčila, jak by užila ještě na venku přírody, kterou matka tak milo-vala, dala se přemluvit a rozhodnuto pro Neveklov.

Loučení s domem, kde strávili jsme krásné mládí, kde maminka prožila 52 roky, slasti a strasti rodinné, to nebyla snadná věc. Když už celý byt byl vystěhován a maminka snesena měla být do kočáru, kterým byla vezena až do Neveklova. Tu za žádnou cenu ne-chtěla byt opustit a prý, aby sme jí tam nechaly zemřít. Když jí Jindřich domluvil, teprve se dala snést v lenošce. Od schodů celým průjezdem až na chodník před kočár klečelo sousedstvo loučící se s nářkem a pláčem s maminkou a prosící tuto o požehnání. Že takovému divadlu nahlíželi i cizí je samozřejmé, byla lidí plná ulice. – Do Neveklova se šťastně dostala, ale po několik dnů nemohla se upamatovat, jak se sem dostala. Teprve pak byla šťastná, když s okna, bydlely jsme na náměstí u Bartáků, viděla rozvíjet se přírodu, přistěhovaly jsme se 16. dubna 1907. – Viděla jaro, léto, podzim i zimu a vytýkala nám, proč už dříve jsme na to nepomyslely Prahu opustit, že celá okřála – neb již 4 roky dříve nevycházívala z domu, měla nohy oteklé.

Z blízkého Chlístova přijížděl často její kluk Rudolf, kterým se vždy potěšila, a tak zbytek svého života ozářený měla sluníčkem, hlavně že jí nic nermoutilo, neměla žádnou nemoc, jen sešlost věkem. – Asi dva měsíce před svou smrtí upozorňovala nás, že ztratíme pěknou vyhlídku s okna kuchyně – bylo vidět na Neštětskou horu, přes zahrady na návrší, kde pozorovala na polích setí, vzrůst i sklizení úrody. Tu najednou nás volá, aby jsme se po-dívaly, že přijel kočár, z něho vystupují dva páni, s kozlíka sestupuje třetí s červeno bílými tyčemi. My s Márinkou koukáme, ale nic nevidíme. Ona ale stále nám z okna ukazuje a už rozhorleně ukazuje, jak ti páni jdou do vršku a zarážejí tam tyče. V tom přišla Vrony a maminka na nás rozzlobená, že stále odporujeme, že nic nevidíme, vítá Vrony a hned jí zas ukazuje, že přijeli inženýři a tam vyměřují. Vrony nikdy nic přísně nebrala a tak aniž by co viděla, horlivě přizvukovala mamince, že jo jo ona to vidí.

Zrovna za rok zjara, jak maminka to líčila, přijel kočár, u té pěšiny zastavil, 2 páni vystoupili a třetí s tyčema, vyměřovali na tom návrší místo pro Táigovic vilu.

Měsíc před smrtí maminky upadla tato v tvrdý spánek v lenošce. Márinka se mnou jsme jí střežily, aby nevypadla. Najednou se probudí, ač oči její nezvykle se dívají a začne povídat „To jsem měla krásný sen, stála jsem na barigádě, pode mnou plno mrtvol, ale sa-mých cizích mně neznámých lidí. Držela jsem v ruce prápor a křičím: „Sláva naší vyhráli! Byla to snad předzvěst našeho osvobození, naší Svobody? –

Zemřela r. 1908, takřka bez stonání zhasla svíce jejího života. Pochována je na vý-slovné přání na zdejším hřbitově řkouc, že

„Zem Páně je všude." –

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 39 27.02.20 14:36

Manželé Strimplovi, Františka a Rudolf

Místo narození R. Strimpla, Kaprova ul. Praha

Malý Rudolf s chůvou

Čtrnáctiletý Rudolf Strimpl

New York, 19. st.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 40 27.02.20 14:36

Krňany na konci 19. století

Tři řady jahod v jednom řádku vystlané slámou. Tak pěstoval jahody R. Strimpl a pěstují se mnohde dodnes

Mapování z roku 1840, kde je již statek Chlistov zakreslen

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 41 27.02.20 14:36

Dobrovolní hasiči z Teletína s tehdá moderní hasičskou stříkačkou. Sboru pomáhal i R. Strimpl. Foto 1903

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 42 27.02.20 14:36

MOJE VZPOMÍNKY

Napsány na žádost mojí sestry Marie Přecechtělové.
Psáno v Řepanech, koncem ledna 1962.

Věra Nouzáková

Chci Vám povědět pohádku, ale né smyšlenou. Znám já pohádku pravdivou. Začala již dávno, hodně dávno, před mnoha léty.

V krásném koutečku Čech, mezi Řekou Vltavou a Sázavou, byl statek Chlístov. Náležel k panství kapituly u sv. Víta v Praze. Statek byl velice zpustlý v majetku kněží. Patřil ještě s jinými dvory k panství Lešany. Kolem chátrajících budov, které stály na pěkném vršku, byly pole a louky, dále pak kolem do kola pěkné a veliké lesy. Cesty byly bídné, samý výmol a kamení. Pole byla písčitá, svahovitá, kamenitá. Sem tam v nich kopec se žulovými skalisky. Zarostlé většinou liskovými keři a břízkami, sem tam nějakou tou jívou, osikou a habřím. Co tam však odjara až do podzimu rozkvétalo kvítí!

Můj otec Rudolf Strimpl nar. 9. května 1859 v Praze na Starém městě v Koprové (Kaprové –pozn. edit) ulici číslo 45, jako syn krejčovského mistra a Pražského občana Vojtěcha Strimpla, byl hodně slabý a lékaři radili pobyt na venkově. Dědeček koupil za tím účelem chalupu v Počernicích u Prahy. Tám se přestěhovala jejich babička s mladšími dětmi. Bývaly tam odjara do podzimu. Slunce, zdravého vzduchu a dobrého mléka užily dost a dost.

Ve škole se učíval tatínek velmi dobře. Chodil do obecné školy a pak do realky. Velmi pěkně kreslil. Tenkráte se vyučovalo ve škole na realce jen německy. Po ukončené návštěvě realky nenechal dědeček tatínka dále studovati z obavy o jeho zdraví, třeba že se velmi dobře učil. Musel si však vybrati nějaké povolání.

Tátínkovi se ze všeho nejlépe líbilo zahradnictví. Pro to ale nebylo doma pochopení a tak šel do učení do obchodu. Když se vyučil, roznemohl se týfem. Uzdravil se sice, ale zůstal slabý a přihrbený. Na zotavenou byl dán k svému strýci do Volenic, který tam měl pěkný statek. Tám díky tetičce voleňské hodně zesílil.

Nějaký čas byl zaměstnán u svého švagra Obermanna v lahůdkářském obchodě. Později mu zařídil dědeček obchod ve svém domě v Kaprové ulici. V obchodě se mu vedlo velmi dobře. Tou dobou lákaly různé společnosti k vystěhovalectví do Ameriky, jaké krásné pozemky a jak lacino jsou tam k dostání. Touha cestovat, poznat jiné kraje a země i život jinde jej lákalo k cestování, po případě si zařídit v Americe i hospodářství. Tenkráte odjíždělo do Ameriky mnoho lidí z Čech, Moravy i ze Slovenska v domnění, že se tam uchytí a dobře

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 43 27.02.20 14:36

se jim povede. Proto naučil se otec anglicky, německy uměl dobře, trochu italsky, francouzsky a polsky, které řeči pochytil od svých starších sourozenců a od Itala, který bydlel v domě. Rozhodl se, že pojede. Sbalil šatstvo a prádlo do kufru, rozloučil se doma i s přáteli a odjel do Ameriky.

Svoji cestu popisuje v poznámkách, které se mi zachovaly. Žel, že mnoho z oněch lístků chybí. První místo dostal tatínek v N. Yorku v obchodě. Tám ale nebyl dlouho a dostal výhodnější nabídku do Texasu co tlumočník k jednomu lékaři. Na toto místo tatínek vždy velmi rád vzpomínal. S p. doktorem jezdil koňmo po celém okolí. Kůň tam byl jediným dopravním prostředkem. Někdy bývali den co den v sedle. Když právě nikdo nestonal, býval tatínek zaměstnán v obchodě p. Mikesky. Tátínkův šéf byl vlastně pan doktor Ebney, který byl svobodný a měli domy nedaleko sebe. U p. doktora měl tatínek na starosti udržovati všechny lékařské potřeby v čistotě a jezdit s ním k pacientům. U Mikesků byl na byt a na stravu. Ve volném čase vypomáhal p. Mikeskovi v obchodě. Jak byli p. doktor a p. Mikeska spřízněni nevím, ale byli spolu velmi zadobře. Myslím, že byli švagři. Pan Mikeska byl vlastně z Moravy. Do Ameriky přišel co malý chlapec, ale mluvil dobře česky. Jeho paní byla z Ameriky, ale uměla též dosti česky. Pan doktor mluvil pouze anglicky. Tátínek byl u nich jako doma. Vždycky na ně tůze rád vzpomínal. Všichni se k němu chovali vždy jako nejlepší přátelé. Pan doktor brával tatínka i k anglickým pacientům. Tvrdil, že je svým dobrým humorem a veselostí přivede k dobré náladě. Že byl otec malé a slabé postavy, říkali mu Rudolfku.

Otec měl původně v úmyslu zakoupit si v Americe nějaké pozemky a farmařit. Tó mu pan doktor rozhodně rozmlouval: „Rudolfku to ať Tě ani nenapadne. Ty nejsi žádný silák a víš nyní sám dobře, jak to zde chodí. Poměry jsi dobře poznal jak ve městě, tak na venkově. Je to vlastně veliký shon jen za tím dolarem. Jinak vím, že bys svým rozhledem, snahou a láskou k hospodářství stačil a předstihnout uměl tak mnohé, ale Tvoje zdraví a síla k tomu nestačí. A pak jak jsi mi svěřil, máš v Praze známost a Tvoje vyvolená je učitelkou. Jak jsem Tě poznal, Tys jemné povahy a Tvoje vyvolená i kdyby přišla z lásky za Tebou, by přece jen těžce snášela to hrubé prostředí. Za tu dobu, co jezdíš se mnou po celém okolí značně veliké, dobřes poznal život tolika farmářů. A kolik je z nich těch, kterým se vede opravdu dobře? A naopak, kolik by se jich rádo vrátilo, ale buď se jim nedostává na cestu peněz, neb ostýchají se přiznat, jak to do svých domovů v dopisech růžově líčili a jaká je skutečnost. Některý má zase doma různý škraloup a nemůže domu. Jsou ovšem i houževnatí a dříči, po čase snad i dobře zakotví, ale kolik jich bude živořit!

A věř mi spravedlivě, Tý bys se zdravím nevystačil.“ Tátínek uznával upřímnou radu. Viděl na vlastní oči poměry tak mnohých přistěhovalců. Nahlížel, že by to pro něho nebylo. S p. doktorem jezdil velmi rád a tlumočil mu všechny stesky i radosti lidí. Od něho se naučil dělat různé obvazy, čistit rány a podobné věci. I s mnoha černochy přišel do styku. Někteří prodělali i nevolnictví. Těch se rád vyptával, v jakých žili poměrech jako otroci? Někteří líčili, jak s nimi bylo hrubě nakládáno, co zkusili a se nadřeli. Byli však i tací, kteří litovali a chválili si svého bývalého pána, jak se o ně staral, jídla že měli u něho dost a dobré a jaký byl na ně hodný. Když to sděloval p. doktorovi, ten říkával: „Není v každém člověku srdce jako srdce. V tom je velký rozdíl.“ Když tam tatínek onemocněl zimnicí, radil mu lékař, když si chce zachovat zdraví, aby se hleděl vrátit. Tamější horký kraj, že mu nesvědčí. – K návratu jej nabádal ne jen domov, ale byl tam i silný magnet v podobě F. Vlachové, učitelky, která bydlela u pí. Ant. Malé manželky pana J.Ú. Dr. Jindřicha Malého v Praze na Malé straně, Mostecká ul. u Stainiců.“

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 44 27.02.20 14:36

Když se chystala výprava Čechů z Ameriky do vlasti, vrátil se s nimi i otec do Prahy. Doma ale dlouho nepobyl. Za 6 neděl vrátil se zpět do Ameriky. Chtěl tam obchodovat s českými granáty a s českým sklem. K vůli drahé dopravě a hlavně tůze vysokému clu z toho sešlo. Mám za to, že se tam vypravil hlavně i k vůli p. Karmínovi, kterému dělal tatínek tlumočníka. P. Karmín byl bohatý. Jeho rodiče měli kromě jiného velikou kavárnu v Praze v Celetné ulici. Ten si udělal známost s tatínkovou nejmladší sestrou Žofií. Jeho rodina této známosti nepřála. Chystali pro něho nevěstu mnohem bohatší. On ale ujišťoval, že se v Americe dobře uchytí, aby nebyl na domov odkázán a zařídí si tam své postavení. Ale chyba; práci zvyklý nebyl, vyrostl v blahobytu a tak podlehl velmi brzy naléhání z domova, aby se vrátil. Poslechl, vrátil se a bylo po známosti. O tom se v rodině velmi málo mluvilo, zvláště né mezi námi dětma. Jen to vím, že když jel otec do Prahy, p. Karmína občas navštívil. Jednou mě vzal tatínek dokonce sebou do kavárny. Jak se tatínek ohlásil, hned přišel a měl z jeho návštěvy velikou radost. Hned nás zavedl do pokoje, aby je nikdo nevyrušoval. Dlouho spolu pobyli v přátelském pohovoru. Aby mě zaměstnal, dal mi ihned donésti dva šálky tůze dobré čokolády se šlehačkou a velmi dobré zákusky. Byla jsem tenkrát hodně mladá, tak že jsem všechno ani dobře nechápala. Ale jak to u dětí bývá, čeho si nemají všímat, to jim právě uvázne v mysli. Tak si pamatuji, že mluvili o Americe o cestě, že se p. Karmín vyptával na tetu Žofi. Stěžoval si, on že není šťasten. Vím od Žofi, že i Tobě radili k bohatší nevěstě. Tys proti mě slabý, ale svojí vůlí mnohem silnější.

Já nedokázal prosadit své. Ty ano! Tys šťastný a já i při svém bohatství tůze nešťastný. Jen nerad se s tatínkem loučil a musel mu slíbit, jak přijede do Prahy, že k němu zase zajde. Jen přijď! Ty mě dovedeš vždy uklidnit a potěšit. – I od tety Žofie samé jsem za svého pobytu u ní, tenkráte již co dospívající děvče, o tom občas něco uslyšela. I jednou p. Stome souseda z Loutí, když mě svezl svým povozem o tom mluvil. Řekl mě mezi jiným: „Já k Vašim na Chlístov tak rád jezdím a vidíte! Mohli jsme býti příbuzní, kdyby si byl vzal Karmín sl. Žofii a on mohl být šťastný. Takto ale nejni. Ty peníze." Ty dvě rodiny Stomeova a Karmínova byly blízce spřízněné.

Po druhé odjel tatínek opět do Texasu. Když mu tam ale zdraví opět neslouží, odjel na radu p. doktora do chladnějších krajů do Chicaga. Připojil se k vystěhovalcům, kteří chtěli založit v Californii českou osadu. Když ale otec viděl, že by na to jeho zdraví a síla nestačila, upustil od toho úmyslu.

Peníze na živobytí si dovedl vždy vydělat. Tak na příklad. Na jedné pile byl zaměstnán co kuchař. Spolumajitel té veliké pily byl také Čech p. Korbel. Tám se tatínkovi tůze nelíbilo. Práce tam byla velmi těžká a bylo jí mnoho.

Za čas se dal dohromady ještě s jedním, který uměl pěkně malovat. Tatínek velmi pěkně kreslil. V jedné osadě udělali podle malého obrázku Polákům do kostela obraz sv. Stanislava. Obraz dopadl prý dobře, ku spokojenosti Poláků, kteří jim slušně zaplatili. V jiném velkém městě požádali tamnější usedlí Čechové jakési veselé šibřinky. Zda-li se nemýlím, že to bylo v San Franciscu. Nechali si od nich udělati obrázky uvnitř kolem celého sálu co dekoraci. Znázornit všechny význačnější klepy a veselé události, které se v posledním roce tam přihodily. K tomu jim dali i fotografie osob a obeznámili je s místy, kde se to stalo. Tak byly podoby osob i míst dost dobře znázorněny k velikému veselí všech. Dalo to prý hodně práce, ale dostalo se jim od pořadatelů až nečekané odměny.

V jiném státu byl farmář, který vlastnil veliké stádo ovcí. Ten si od nich nechal udělati obraz, jak pase svoje stádo ovcí, opřen vzadu o hůl jako by na ní seděl a plete punčochu,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 45 27.02.20 14:36

jak tam bývalo zvykem a u nohou mu leží jeho pes. Po ten čas co obraz malovali, byli jeho hosty a on jim štědrým hostitelem. Farmář měl z obrazu opravdovou radost a zaplatil velmi dobře.

V jednom místě prodával tatínek i dámské klobouky a jak měl prý ty hučky vychvalovat, aby šel dobře obchod.

Otec podobným způsobem procestoval v severní Americe mnoho států a ještě si při tom cestování ušetřil dosti peněz.

Tátínek měl stále chuť koupiti si hospodářství a farmařit. K vůli zdraví se ale rozhodl k návratu domu.

V Praze se ujal znova svého obchodu. Jeho touha jej lákala stále na venkov. Proto po čase předal na dobro svůj obchod v Praze sestře Marii a s ustřádanými penězi zřídil si koloniální obchod v Sedlčanech. S počátku mu vedla jeho domácnost sestra Žofie. Později se oženil. Vzal si za manželku učitelku F. Vlachovou, která byla vychována v rodině Vojtěcha Náprstka.

V obchodě se mu vedlo dobře. Kromě obchodu pěstoval včeličky. Míval jich až přes 60 úlů. Druhá veliká jeho záliba bylo zahradnictví. Při domě byla zahrada; tam měl zeleninu a začal sázeti i jahody.

Bydlel na náměstí proti kostelu. Z jedné strany bylo děkanství, z druhé měl dům lékař pan Dr. Chodounský. Byl to, jak naši vyprávěli, veliký dobrák.

Jednou v létě přijel do Sedlčan cirkus. Lidé to byli velmi hodní, ale zcela chudí. Nad to v létě, kde byla ve městě většina rolníků a okolní vesnice téměř celé selské, nebylo v ten čas na zábavu ani času. –Tátínkovi i p. doktorovi bylo těch lidí upřímně líto. Proto se smluvili, že jim vypomohou. K nim se ještě přidružil továrník mydlář p. Holoubek. Vyhlásili své vystoupení a spolu účinkování ve městě i okolí.

Tátínek se naučil dobře jezdit na koních za svého pobytu v Texasu. Vystupoval při představení co krasojezdec. Pan doktor zastával úlohu kouzelníka. Pan Holoubek jezdil též na koni. Občané chtěli vidět své vážené spoluobčany v úlohách cirkusáků a proto, kdo jen trochu mohl, šel se podívat. Nával byl ohromný. Sklidili bouřlivý potlesk. Pan továrník byl dosti silný a jak se ve stoje na koni ukláněl, praskly mu vzadu vypůjčené chatrné kalhoty a spodní bílé prádlo svítilo ven. Byl znovu veliký potlesk. On nevěda hlavní příčinu, ukláněl se tím horlivěji. Na veselé náladě to ovšem neubralo. A tak těmto lidem svým vystoupením hodně vypomohli.

Známým po okolí tatínek rád rouboval stromy. Otcova touha byla stále větší jen samostatně hospodařit. Za tím účelem najmul si od svatovítské kapituly statek Chlístov. Tám se na jaře v březnu 1895 odstěhoval se svojí ženou a dcerkou, kterou byla moje maličkost něco přes rok stará. Tátínek koupil si dobytek i koně, potřebné nářadí a začal hospodařit. Předešlý nájemce nechal statek velmi zpustnout. Budovy byly zchátralé, pole velmi zanedbané. Začátky byly těžké. Však láska k přírodě, veliká píle a houževnatost brzy nesly ovoce.

Otec počal pěstovat velkoplodé červené jahody, jak poznal za svého pobytu v Americe. Jeho zamilovaným včeličkám se ale na Chlístově túze nedařilo. Asi tím, že to bylo na vrchu a proti silným západním větrům.

Jahodářství však rok od roku rozšiřoval. Jeho věrnou a vydatnou pomocnicí byla moje matka. Tá, ač vyrostla v úplně jiných poměrech v Praze, zamilovala si život na venkově na statku a stala se rozšafnou hospodyní.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 46 27.02.20 14:36

Moje matka

Moje matka pocházela z Nové Huti u Křivoklátu. Její otec měl v obci domek u něho pěknou zahradu. Zaměstnán byl v továrně, která byla kousek za obcí. Výše nad zahradou vedla silnice, pod zahradou tekl potok. Za ním se zvedala příkrá stráň, porostlá lesem. U domu měli jen maličké hospodářství. Doma měla maminka matku, babičku a mladší sestřičku Anežku.

Přišel rok 1872. Na Berounce nastaly průtrže mračen. Tenkráte voda strhala hráze u velikých rybníků výše v kraji položených. Hutí ujížděl jezdec na koni a hlásil, že se žene veliká voda, aby se všichni, kteří zůstávají podle potoka, rychle stěhovali. Tenkráte tam ovšem telefon ještě nebyl. Maminku poslali, aby rychle utíkala pro tatínka do továrny, aby běžel domu, že se valí veliká voda. Ten byl veliký a statný a utíkal tak rychle, že mu jeho dcerka nestačila a zůstala kus vzadu. Ze silnice k domu přes zahradu se tatínek prý brodil vodou až po pás. Maminka již do přívalu vody nemohla a tak zůstala stát na silnici. V obci Nové Huti tenkráte však ani nepršelo. Doma vynášeli všechno se zdola na půdu. Voda však stále přibývala a valila se jako dravá řeka. Všechno brala s sebou. Ploty, stromy, hospodářské nářadí a všechno, co jí bylo v cestě. K jejich domku ani k druhým, neb jich stálo několik za sebou podle potoka, nikdo se nemohl dostati k nim, ani z nich pro valící se vodu. Příval vod podemlel domek i s několika jinými a odnesl jej i s jeho obyvateli i se vším pryč.

Všechno se utopilo, celá rodina. Všechno mamince voda odnesla. Ona zůstala stát co opuštěný sirotek na silnici. Když se o této tragedii dozvěděl p. Vojtěch Náprstek, ujal se sirotka. Že byl tenkráte ještě svobodný, dal maminku na svůj náklad na vychování matce p. J. Ú. Dra. Jindřicha Malého, pozdějšího mého strýce. Když se p. V. Náprstek oženil, vzal si maminku ještě se třemi jinými dívkami k nim do domu a to k Halánkovům v Praze, Betlémské nám.

Dívky tam byly tak dlouho, pokud nedosáhly svého postavení. U Náprstků se scházela samá přední společnost vzdělaných Čechů. Tam byla veliká knihovna, která byla přístupná. Sám pan Náprstek vybíral chovankám vhodnou četbu. Konávaly se tam různé vzdělávací přednášky. Tam se hrávalo i zpívalo. Maminka měla pěkný hlas a ráda si zazpívala. I veselou příhodu nám někdy vyprávěla.

Přišel k Náprstkům cestovatel p. Dr. Holub. Byli všichni pohromadě a bavili se ve spolek. Chodíval tam často, tak, že jej i děvčata dobře znala. Pan doktor Holub právě něco vyprávěl malé školačce F. Vlachové. Tu maminka k němu povídá: „A víte pane doktore, že o vás v Praze zpívají písničku?“ - „Zazpívala mi jí Fanynko, já jí dám pomeranč.“ - „Vy by jste se na mě zlobil pane doktore.“ - „Nebudu, jistě nebudu ; ujišťoval ji p. doktor. Zde má peníze, přinesla mi dva pěkné pomeranče, a když mi tu písničku zazpívá, budou její.“ Maminka se nedala dlouho pobízet. Došla koupit pomeranče a p. Dr. hned pobízel a teď nám tu písničku pěkně zazpívala! A maminka spustila.

‚V té horké Africe tam rostou velbloudi, to jsou ty šify pouště, co nikdy nezbloudí. Na krk se dá frachtbrief, přes zadek se pleskne a už plave ten šif.

Náš pan doktor Holub tam také cestoval a každý den třikrát, svůj život všanc vydal. On skákal z vodopádů, každého tygra sek a elefanty hrozné, porážel na bobek.

Žán Kudla meno mé, meno mé Žán Kudla to činí renomé!„ –

Písnička p. doktora, p. Náprstka i všechny ostatní rozveselila a maminka měla zase radost z pomerančů.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 47 27.02.20 14:36

F. Vlachová vychodila školy a stala se učitelkou v Praze. Pan Vojtěch Náprstek jí opět opatřil byt se zaopatřením v rodině p. Dr. Malého, který již byl ženat a měl za manželku pí. Ant. Malou roz. Strimplovou, později maminčinou švagrovou, neb se později matka provdala za jejího bratra Rudolfa Strimpla.

Poněvadž hlavní příčina neštěstí při té veliké povodni bylo strhání hrází u velikých státních rybníků výše v kraji položených, dal stát mamince v náhradu vystavěti nový, pěkný domek v Nové Huti výše nad silnicí. Tám jezdívala maminka již co učitelka na prázdniny. S tetičkou Malou měla se maminka vždycky moc a moc ráda.

Na Chlístově mně přibyly postupně ještě tři sestry. Pokud jsme byly malé, měl nad námi dozor maminčin strýček František Moravec, který trávil své stáří v naší rodině. Nejraději jsme si hrály v některém kopci. Tám z jara jak se trochu oteplilo a usmálo se sluníčko, začala se země modrat pod liškama, jako by pod nimi kousek modré oblohy rozestřel. Tám, kde bylo vlhčeji, rostly jívy. Ty se obalily kočičkami. Co tam kvetlo plicníků, petrklíčů, sasanek a těch pěkných kohoutků a později pomněnek. Bylo tam jak v přírodní zahrádce. Kolem okrajů lesů, které byly někde roubeny listnatými keři a stromy, bylo rovněž plno kvítí. Ták i hojné meze byly samý květ a louky jak pestré koberce.

atínek jezdíval často do Prahy navštíviti svoji matku, bratra i sestry. Jednou, když měla babička svátek, což se vždy hodně slavívalo, jel tatínek i s maminkou. Mě naučila matka babičce přání, ale s jakou oposicí jsem babičce přála:

„Já malé poupě – já ne poupě já holčička
Já sedím v koutě – já nesedím v koutě, já hačám tady na kanapi.
Já vinšovati neumím – já umím babičko
Já se za Tě pomodlím – modlit né to né. „

A z pilnosti ještě jedno přání.

„Má zlatá babičko ráda Tě mám, mám malé srdéčko, to já Ti dám. To já Ti ale doopravdy nedám, víš babičko, to se jen tak říká.“

Náladu to prý ale nepokazilo.

Když jsme trochu povyrostly, chodily jsme si hrávat do kopců i po mezích kolem Chlístova samy. Strýčkovy již nohy dobře nesloužily. Ten řezával a štípával doma dříví k topení. To byla jeho zamilovaná práce, obírati se dřívím, a že se jej spotřebovalo hodně, neb se tenkráte topívalo uhlím málo. Také krmíval doma kuřata a dával pozor, aby ta havěť nechodila do jahod a do zahrady. Býval tesařem, a proto uměl se dřívím dobře zacházet. Uměl rozebrat každý i veliký pařez, třebas byl již velmi starý. Pamatoval ještě robotu. Zemřel ve stáří 96 roků. Stonal jen týden.

Masopust býval v celém okolí hodně veselý. O masopustním úterý chodívaly maškary. Douša z Větrova míval přistrojenou kobylu. Mívaly jsme všechny z maškar hrůzu a pro jistotu jsme se přidržovaly maminky. Chodívaly s muzikou. Lidé se smáli, že po muzikantech z Krňan chcípají slepice, ale nám dětem se to přece líbívalo. Všem nám pokud jsme byly malé, bylo divné, že ta kobyla má 6 noh.

Mně vrtávala hlavou také ta záhada, že té kobyle dávají píti břichem. Maminka jim dávala mísu šišek a koblih. To si ukládali do nůše. Tátínek jim přinesl džbánek jahodového vína, to si podávali jeden druhému a každý se napil. Té kobyle pozvedli pokrývku pod břichem a dávali jí také napít. To mně bylo tuze divné. Ták naše kobyly přece nikdy nepijí.

Posledního dubna jsme se ani dočkati nemohly. Toho dne večer se v celém kraji zachovával starý pohanský zvyk. Pálily se čarodějnice. To byla pohroma na košťata. Již

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 48 27.02.20 14:36

dávno předem si hleděl každý nějaké schovat. Kočové našli smolná polena, naštípali loučí a každému koště upravili. Některý měl i soudek od kolomasti. Ani jsme se nemohly večera dočkati. Když se setmělo, všechno pospíchalo za Bukovec na cestu k Heřmanovu lesíku. Bylo to na vršku a byl z toho místa pěkný rozhled, k Šibernému, Jáchymu, Sopici, k Netvořicům, Radhošti, k Neveklovu, Konopišti, k Bukovanům a až k Benešovu. Nejprve se ukazovala světla ojediněle, ale za chvilku vypadal celý kraj, jak noční hvězdnatá obloha. Po kopcích a tam, kde byly větší obce, zářilo světel mnoho, jinde méně. My děti jsme se musely držeti trochu stranou, pod dozorem starších, ale mladá chasa si při tom počínala velmi bujně. Mladí se předstihovali, komu koště nejvýše vyletí. To bylo smíchu, jásotu a žertů. I jinde po celém obzoru létaly čarodějnice do výše a zase se snášely dolu. Odevšad se ozýval veselý hlahol. Jak se připozdívalo, zhasínala světélka jedno po druhém a muselo se pomýšleti na návrat. Chasa se ovšem ještě zůstala veseliti kolem ohně.

Se sestrou Vojtou jsme jezdívaly s tatínkem do Prahy na pouť. Tá se tam okázale slavívala 16. května na sv. Jana Nepomuckého. Vždy s námi otec chodíval ku svému příteli, se kterým se měli již od dětství velmi rádi. Jmenoval se Edmund Trier. Rodina tato byla velmi zámožná. Měli najmutý veliký byt v rohovém paláci proti Národnímu divadlu. Býval to palác hraběte Lažanského. Myslím, že bydlívali ve druhém poschodí. Odnich z oken jsme se každý rok dívaly na ohňostroj, který býval vždy v předvečer na oslavu sv. Jana pořádán na Vltavě. Dole na nábřeží býval hrozný nával a my jsme se na tyto oslavy dívaly pohodlně z oken a co jsme dostávaly cukrovinek a po každé ještě panenku.

Druhý den nás babička podělila nějakým penízkem a poslala se služkou do města na pouť. Tá s náma chodívala obyčejně až na Hradčany, bychom viděly, v jaké nádheře jede arcibiskup v pozlaceném voze taženém dvěma páry krásných vraných koní ze svého paláce sloužit mši sv. do kostela sv. Víta. Mně se líbívali ze všeho nejlépe ty pěkné koně!

Ještě se dobře pamatuji, jak jsme jezdívaly z Karlovy ulice přes Karlův most koňskou tramvají na Malou stranu k tetičce Malých.

Při jedné návštěvě Prahy, vzal náš strýc Ludvík otcův bratr s sebou, že nám ukáže vůz, který jezdí po ulicích bez koní, a ani kolejnic nepotřebuje. Šel s námi k Národnímu divadlu a skutečně; viděly jsme se sestrou Vojtou jeti jeden z prvních automobilů v Praze.

Jaký rozvoj a pokrok od těch dob!

Tenkráte se ohlašovalo poledne výstřelem z děla umístěném na letohrádku královny Anny.

U nás býval často a pokud nechodil do školy, třeba celý rok bratránek Váša, synek tatínkova bratra Ludvíka. Byl to mazánek naší maminky. Ten patřil mezi nás.

Nedaleko statku býval vysoký jalovec. Co jsme si u toho jalovce vyhrály. Byla tam mez položená proti slunci. To bývalo naše zamilované místečko. Tám rostla spousta červených slziček, skalní chrpy, zvonečky, čičorečka a jiné kytičky. Pod svahem doleji žloutla se v trávě mochna jako hvězdičky. V létě rozkvétalo v kopcích, které byly v polích, plno krásných velikých zvonců. Byly tam veliké žulové balvany, ty nám při hrách sloužily co hrady. Později tam bývalo hodně oříšků.

Když jsme byly trochu větší, chodívaly jsme si rády hrávat na hráze, kde vedla cesta kolem veliké louky, která bývala za dřívějších dob rybníkem. Pod ním protékal malý potůček, který vytékal z lučin pod Větrovem. Tám byla na jedné louce zvané Jordánek studánka a z ní vytékaly dva praménky. Jeden tekl po lučinách k Maskovicům , tam do rybníka

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 49 27.02.20 14:36

a pak dále a dále k Sázavě. Druhý po lučinách, kolem Podhětova přes velkou louku pod hráz. Pak do našeho rybníčku, Potočinama k Luhu a dále k Vltavě.

Potočiny byl krásný vysoký les smrkový. Protékal jím potok. Bývalo tam šero a v létě krásný chládek. Tám jsme chytávaly raky. Domu jsme mamince takovou havěť nosit nesměly. Proto jsme si v potoce zahradily místo a do něho jsme raky pouštěly. Druhý den jsme mohly chytat znova, neb nám do rána vždy utekli. Tám jsme se také sklouzávaly ze stráně dolu po jehličí. Našim doma bývalo divné, jak ty podrážky málo drží.

Když jsme šly z lesa domu, nezapomněly jsme z hráze proti lesu zakřičet a se zeptat:

„Jak je ti Rakousko?“

A pěkná ozvěna nám odpovídala:

„Ouzko, ouzko, ouzko!“

V létě, když byla pěkná neděle a nebylo tůze napilno, chodívaly jsme s tatínkem a maminkou do Svatojánských proudů. To byly zamilované procházky nás všech. Chodívaly jsme přes Téletín, Pescovou (Pexovou -pozn. edit.) strouhou dolu k řece. Táto strouha bylo vlastně hluboké údolí, kterým protékal potok.

K řece se sešlo kus pod Svatojánskými proudy. Od toho údolí až k sv. Jánu nahoru proti proudu i dolu po vodě byl nejbouřlivější tok řeky. Tám voda nejprudčeji tekla a narážela na skalnaté stráně a veliké balvany, které jí v cestě překážely. Divoce se valila, hučela, pěnila se a tvořila veliké víry. Ke koupání jsme měly jen jedno vhodné místečko. Tám tvořila řeka klidnou zátočinu, kde byl na dně písek a nebylo tam hluboko. Však dále do proudu se nikdo odvážiti nemohl, a ani se o to nikdy nikdo nepokoušel. Jen zkušení plavci mohli plaviti vory ku Praze, když nebyla tůze veliká voda. Když jsme podnikly výlet dolu k řece, zásobila nás maminka ranečkem buchet. Každý si nesl své koupačky i buchty v ranečku sám. Často se stalo, že jsme buchty po jedné vytahovaly a když jsme přišly k našemu koupališti, byl raneček skoro, neb úplně prázdný. Sestra Máňa si však buchty ušetřila až se vykoupá, že si na nich dvojnásob pochutná. Aby nikdo jiný nedostal na její buchty chuť, věc zkrátka rozřešila. Když jsme se již převlékly ku koupání, na všechny zavolala: „Dívejte a koukejte se dobře, aby jste to všechny dobře viděly.“ Každá jsme se zvědavě podívaly, co je. Ona přede všemi svoje buchty poprskala, položila ku svým šatům na břeh a klidně se koupala bez obavy, že jí někdo vezme buchtu.

Jak jsme postupně dorůstaly, začaly jsme chodit do školy do Vysokého Oujezda. Tenkráte jsme musely psáti ve škole Oujezd. Teprve později se psávalo Vysoký Újezd. V první třídě mě učil p. řídící Doms. Dále kolik roků p. učitel Kudrna. To byl učitel zlatého srdce a vůbec člověk velice dobrý. Jej měl každý rád, děti i dospělí lidé.

Doma jsme musely pomáhati, na co naše síly stačily. Proto nám ale na hry a zábavu zbylo vždycky dosti času.

Ty cesty do školy bývaly veselé. Chodívaly kolem děti z Luhu a stavívaly se pro nás. Někdy i děti z Krňan. Chodily jsme pěšky. Jen když napadlo hodně sněhu, jezdily jsme na saních. To bývaly děti plné saně. Abychom užily koupání a aby byl odkud vozit led k nakládání, nechal tatínek na malé louce pod hrází udělati rybníček a koupelnu. Maminka nám dala staré necky. To byla nějaká rozkoš se na nich voziti. Že jsme se často i překlopily, nám pranic nevadilo. Tám jsme se naučili i plavat.

Ve Vysokém Oujezdě je starý kostel. Pan učitel Kudrna nám vypravoval a četl z nějaké knížky, že ve Vysokém Oujezdě bývala trvz obehnaná valy. Dole v Nedvězí dvůr a klášter. V Oujezdě bývaly, ještě když jsem tam chodívala, v kostele náhrobní kameny.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 50 27.02.20 14:36

Na jednom byla vytesána nějaká šlechtična a nápis. Mariana z Nedvězí a nad Nedvězí. Na druhém nějaký rytíř a na třetím děti.

I na tamějším hřbitově býval velmi starý pomník rytíře, ale již větry a dešti tůze omšelý. Při opravě kostela nechali tyto náhrobní kameny zasadit do zdi. Za dlouhá léta byly ale hodně sešlapané a nápisy málo a nebo vůbec nečitelné. Jak nám p. učitel Kudrna vyprávěl, byly v zámku v Lešanech staré spisy, kde bylo o Oujezdě a okolí hodně psáno. Při požáru zámku přišly tyto dopisy na zmar.

Říkalo se, že vedla tajná chodba z Oujezda z kostela pod zem až do Nedvězí. Muselo se jíti ve věži až nad zvony, tam byl vchod, který vedl zdi úzkou chodbou věží dolu. Bylo tam zakázáno chodit. Sestra Vojta, Váša Strimplů a s nimi kostelníkova dcerka, která to dobře znala a měla kliče, se tam jednou vypravili. Nevím, proč jsem tenkráte při té výpravě chyběla. Dostali se ale prý jen malý kousek. Dále byla chodba zazděná, byl tam prý zkažený vzduch. Dříve se prý mohlo jíti dále, ale dále byla chodba již také sesypána.

Když byla práce v jahodách, vždy jsme musely pomáhat. Pokud jsme byly menší, vylupovaly jsme přezrálé a poškozené plody. Později jsme sbíraly a skládaly jahody. V tom jsme nabyly takové zručnosti, že jsme se ani dospělými nedaly předstihnout. Po jahodách začaly zráti maliny. Těch pěstoval tatínek také veliký kus. Ten čas přicházely také žně. Bývalo velmi na pilno. Tak jsme zase sbíraly maliny, v tom jsme se rovněž předstihnout nedaly. Každý měl svůj blok a z něho musel dát na nasbíranou bedničku svoje číslo, přitěžkat jedním plodem, aby bylo vidět, nemačká-li ovoce a nedává-li tam málo zralé.

Jahody se skládaly do bedniček a dělily se na tři třídy. Největší, střední a menší. Ty drobné se zpracovávaly doma na víno. Část se jich i zavařovala. Více ale malin. Ovoce se zavařovalo do lahví pouze jak bylo; neslazené bez přídavku vody. Prodalo se jej značné množství do Prahy i do Itálie. Kupovali to cukráři ku výrobě zmrzliny. Bedničky s jahodama i s malinama se skládaly do tak zvaných krusen. Ty nosili nosiči na zádech k parníku do Štěchovic. To se muselo přes přívoz na druhou stranu řeky. Bylo to obtížné. Za čas udělali přístav z naší strany na Brunšově, proti Štěchovicím. Když byl nízký stav vody a parníky nemohly jeti do Štěchovic, chodilo se k vlaku do Jílového. Nosiči si vzali so krusny kolik kdo chtěl. Dle toho, jak byl silný, neb nenesl-li do Prahy ještě nějaké svoje zboží. Placeno měli od kila. Později se vozilo ovoce na perovém valníku.

A co rostlo kolem Chlístova v lesích borůvek. Na ty nás posílala maminka, abychom si došly natrhat, že nám upeče koláče. To bývalo koláčů! Pro všechny přátele a známé. Na koláčích bývaly borůvky silně posypané mletým mákem s cukrem.

A co rostlo v lesích hub. Sbíraly jsme nejraději jen hříbky. To byla nějaká polévka z krásných hub a čerstvé zeleniny. I k večeři bývaly smažené s vejci. Bývalo jich pro všechny dost. Ještě na zimu jich maminka hodně nasušila a ty malé zavařovala. Zeleniny vypěstoval tatínek několik pařenišť a v nich si vypěstoval sadbu zeleniny i květin. I sazenice různých druhů jahod, které objednával z Ameriky, Německa a Mad'arska tam sázel. Tyto pak rozmnožoval a vysazoval na pole ty, které se mu nejlépe osvědčily. Nejrozšířenější a nejlépe vyhovující zůstával stále druh Laseton-Noble. Také každé z nás v této zahrádce dal tatínek záhon a na něm jsme si nasázely kytičky, jaké jsme která měla ráda.

Při všem jsme se tatínkovi pletly a on trpělivě radil a poučoval, jak máme co dělat.

Před okny na východní straně měla zase maminka pěknou zahrádku. V ní kvetlo plno růží, různých květin a keřů. U zdi byla jabloň, která se po ní i kolem oken rozkládala. To bývalo maminčino zamilované místečko.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 51 27.02.20 14:36

O prázdninách přijiždívali k nám sestřenice i bratranci z Prahy. A tak bývalo stále veselo. Po práci, když byl pěkný, teplý večer, sedli tatínek s maminkou do zahrádky, neb před dům na zápraží. Všechna mládež se usadila kolem nich jako kuřata a zpívalo se. Maminka uměla velmi pěkně zpívat i tatínek měl pěkný hlas, rovněž i sestřenky pěkně zpívaly. Jaké to bývaly krásné, milé večery. Jen to mě bývalo líto, že zpívat neumím.

Na podzim se pásal na lukách dobytek. Když jsme přišly ze školy, třeba to byla pěkná procházka, ještě jsme zaběhly na pastvu a tam jsme si s tím, kdo pásl, pekly na ohníčku brambory. V zimě zase nastalo jezdění na bruslích na sáňkách i velkých saních, taţených koňmi.

Vánoce bývaly u nás velmi pěkné. Tó bývalo nějakého těšení dávno předem. Nejprve bývala večeře. V kuchyni dali k sobě velké stoly prostřené ubrusy. Večeřeli jsme všichni společně, v čele stolu seděl tatínek s maminkou pak my děti a strýček. Dále starý Šmejkal, který býval u nás krmičem po všechna ta léta, co jsme bývali na Chlístově. Pak svobodný kočí a dvě služebná děvčata. Druzí kočové byli se svými rodinami na svých bytech. Každý byl pěkně oblečen. Před jídlem jsme přáli všichni rodičům i vzájemně mezi sebou: „Šťastných a veselých svátků." Po sváteční večeři nás čekal v pokoji zářící krásný stromek. Pod ním pak plno pěkných dárků. Pro každého něco; pro nás, chasu i jejich děti. Co to bývalo radosti a štěstí! –Když jednou k nám přišel na Štědrý den dráteník Karlík, byl u nás hostem a dostalo se mu všeho, jako druhým. –Byl veselý a rád vyprávěl, co po cestách veselého zažil. Ták se ještě pamatuji, jak nám vyprávěl následující.

Přišel do jedné vesnice na druhé straně řeky blízko Dobříše. V té vesničce bylo jen několik statků a hospoda. Šenkýř i sedláci si tam rádi zapytlačili. Právě tenkráte upytlačili srnu a v hospodě ji upravili ku společné hostině. Když k nim Karlík přišel, nezmínili se mu o tom, ale ku společné hostině k večeři jej pozvali, aby prý se také jednou dobře poměl. A skutečně. V hospodě masa plné mísy, k tomu dobrá omáčka a knedlíky. Nikdo nic kromě piva, které mu tam sedláci také dali, neplatil. Jen jej pobízeli, aby jedl. Měl se skutečně moc dobře. –Za nějaký den chodil po okolí drátovat, přišel k němu četník s příkazem, že se musí dostavit k soudu co svědek. Hned si pomyslel, kolik uhodilo. Neříkal na to ale nic, jen povídal: „Když dostavit, tak dostavit, to se nedá nic dělat." Četník byl uspokojen, že nic proti tomu nenamítá. V určený den se milý Karlík skutečně k soudu dostavil. Tám se jej soudce počal vyptávat: „Byl jste tehdy v té vesnici?" Ano odpovídal. „Byl jste v hospodě a jedl jste tma maso?" ptal se soudce dál. Ano prosím jedl. „A jaké to bylo maso?" Ptal se soudce dál? „Dobré pane súdce, mělo takovů zahůstlů omáčku, dobře sa to omáčalo, dobré to bylo." „Já se vás ale ptám, jaké to maso bylo." Již netrpělivě se zase ptá soudce. On opět klidně opakuje. „Věru, že dobré pane súdce. Mělo takovů zahůstlů omáčku, dobře sa to omáčalo, dobré to bylo." „Na to se vás neptám! Chci vědět, zda to maso bylo hovězí, vepřové, ze srnky, nebo jiné?" „Tó já pán velkomožný nevím. Tó já veru nepoznám. Jen vím, že dobré to bylo; mělo to takovů –Dále již neposlouchal a Karlíka propustil. Odtěch dob měl v této vesnici vždy dobré časy. –My pak, když nám něco chutnalo, po něm opakovaly. Dobré to bylo ... a.t.d.

Do školy jsme chodily se sestrou Vojtou do jedné třídy. Byly totiž v každé třídě dvě oddělení. Jeden rok nám přibyla do naší třídy spolužačka Tonča Jahodová. Byla z Vraného. Její otec pracoval v továrně na papír. Bylo u nich více dětí. Aby se jim ulevilo, dali ji její rodiče k její tetě p. Šimáčkové, která děti neměla, do Těletína. Tám se měla asi špatně. Často neměla do školy ani krajíček chleba a to se chodilo na celý den. Sestře Vojtě a mně

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 52 27.02.20 14:36

bývalo jí líto a tak jsme se s ní o jídlo dělily. Ráno jsme vždy žádaly maminku, aby nám dala také pro Tónču. Táto byla sestřenicí F. Šmejkalové, později provdané Fošnarové, která u matky již dlouho sloužila. Na naše přimlouvání, aby Tónča mohla býti u nás rodiče svolili pod tou podmínkou, když Fanda svolí, aby s ní spávala a jí vždy do školy učesá. Tá s radostí svolila a tak se Tónča přistěhovala k nám. Chodila s náma do Oujezda do školy. U nás byla 2 roky. Pak vyšla školu a vrátila se domu ku svým rodičům.

Z Oujezda ze 4.třídy nás tatínek dal do 5.třídy školy v Netvořicích. Z Oujezda přeložili totiž jednu třídu do Krňan, aby to neměly děti z té strany tak daleko. My bychom musely jíti ze 4.třídy do 3. V Netvořicích jsme měly též dobrého p. učitele Matouše. Ten měl rád češtinu. Často nám předčítal pěkné povídky. Bývala to odměna za to, když nikdo ve třídě nezlobil. Tó potom i ti nejbujnější chlapci dávali dobrý pozor, aby nebyl pořádek porušen a ve třídě bylo i za nepřítomnosti p. učitele naprosté ticho. Také pěkně a rád kreslil. Kdo chtěl, mohl i ve čtvrtek, kdy bývalo volno jíti do školy na kreslení. On pak všem dětem ochotně a úplně zdarma radil a je poučoval. Bývala dětí plná třída. Takový uměl vzbudíti o kreslení a malování zájem. Se sestrou Vojtou jsme nikdy nechyběly. Obě jsme rády kreslívaly.

Ještě, když jsme chodívaly do školy do 5. třídy v Netvořicích, dovolila maminka sestře Vojtě a mně, abychom šly s Vačkářkou na pouť na Rovínek. Paní Vačkářová byla žena našeho kočího. Sloužili u nás as 14 roků. Děti neměli a nás mívala ráda. Když nebývala velká voda, chodívala na Rovínek na pouť. Byl tenkráte krásný den, když jsme s ní putovaly. Šly jsme nad Svatojánské proudy, kde byla již voda klidnější. Tám převážel převozník na druhou stranu. U řeky bylo překrásně. Některá stráň byla úplně modrá rozkvetlými pomněnkami. Na Rovínek jsme šly údolím ve stráni a pak pěšinkou vzhůru na stráň. Na hoře bylo rovné místo, kde stála kaple. Tám sloužil tenkráte mši sv. páter Mokráček, který nás ve škole v 5. třídě vyučoval náboženství. Býval výborným kazatelem. Jeho kázání si chodívali lidé vyslechnout z celého okolí. Hned z kraje začal citovati Máchu - „Byl pozdní máj, byl lásky čas." Kázal tenkráte o lásce dětí k rodičům a rodičů k dětem. Měl velmi pěkně kázání. Nahoře na Rovínku byla hezká studánka. Paní Vačkářová měla sebou malý hrneček. Ze studánky tekl silný pramen. Voda byla čistá a studená, tož jsme zahnaly žízeň, koupily si pouti a ubíraly se pomalu zpět k domovu. Byl to tenkráte velmi pěkný výlet.

Na pouť, která se slavívala 15. srpna v Netvořicích i u nás, jsme se již předem velmi těšívaly. Býval to zároveň výročí den svatební našich rodičů. Tó bývalo koláčů! A jaké dobré uměla naše maminka dělat. Na pouť přijíždívaly tety z Neveklova sestry mého otce a strýc Ulk. Z Prahy obyčejně některá sestřenka neb bratranec. Bratránek Váša, se samo sebou rozumělo, býval u nás každý rok a to ne jen na pouť, ale celé léto; ten patřil k nám. My větší jsme šly do Netvořic do kostela a pak na pouť. Tó bývalo na náměstí živo. Tám byly postavené boudy a dostalo se všechno možné. Cukroví, turecký med, pražené mandle, čokoláda, bonbony, kyselé okurky, perníková a cukrová srdce, koníci i panenky, šaty, boty zkrátka všechno možné, na co si kdo pomyslel. Musely jsme ale pospíchat, abychom byly k obědu doma. Ten býval vždy hodně slavný.

Se sestrou Vojtou jsme chodívaly rády na pouť, i když jsme byly již starší. Bývalo tam hodně děvčat, které k nám chodívaly do práce, neb se kterými jsme chodívaly do školy. Po cestě tam i zpět bývalo veselo. Jedné z děvčat Mařce A. koupil na pouti chlapec velké cukrové srdce. Pak se ale bavil s jinou a Mařky si více nevšímal. Jí to urazilo a když jsme šly domu a děvčata se jí smála, rozzlobila se a praštila na silnici srdcem o patník. Od těch dob jsme se jí na poli všechny smávaly, že nemá srdce. Že si jej rozbila.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 53 27.02.20 14:36

Jak bývalo slavné vzkříšení a slavnost božího těla patří v tom kraji pomalu minulosti. –Všude samá zelená břízka, oltáře vyzdobené a samý květ. –Co družiček s košíčky v nich natrhané kvítí, jimž posypávaly cestu. Při tom vyhrávala hudba. Staré ženy si nechaly kytice světit a doma si je uschlé schovávaly. S tím pak, když někdo stonal, ať to byl člověk a nebo některé domácí zvířátko nakuřovaly a pevně věřily, že to pomůže.

A co bylo slávy, když vítali prvně p. faráře Šlégra do Oujezda. Byla jsem tenkráte ještě mladá a šla jsem se na tu slávu podívat s maminkou. Tó bylo družiček, muzika hrála a co jezdců jelo. Z každého statku jeden, neb dva. Jeli na vystrojených koních, kočové, neb mladí hospodáři. Koně byly samý fábor a pentle. I z hmoždýře střídali salvy. Koně se hodně plašily. Maminka se koní bála a proto jsme tomu přihlížely jen z chráněného místa. Lidí šlo veliký dlouhý průvod. Šli proto skoro všichni ze všech přifařených obcí. –

Když po letech nastoupil druhý p. farář, bylo ticho. Ani o tom mnohý nevěděl.

Jak se časy rychle mění!

S panem Stomem z Loutí se naši také občas navštěvovali. Tó jsme jezdívaly sebou. V Loutí bývalo vždy veselo. Měli doma ještě dva chlapce. Druzí synové a dcery byli již dospělí, byli samostatní a z domova. S oběma nejmladšími jsme kamarádívaly, chodily jsme s nimi do Oujezda do školy. Jeden byl o něco starší než-li já, druhý o dva roky mladší. Starší jmenoval se Bedřich. Doma mu říkávali Fricek. Mladší byl Otík. Starší nám ukazoval koně. Tó mě vždy bavívalo. Také se rád pochlubil, jaký mívali pěkný dobytek a ve chlévě vzornou čistotu. Bedřich bývał velmi vážný. Otík hrával si s těmi mladšími. Těm poradil p. Stome , že se bude dívat, aby hodil vždy jeden míčem a strefil se zezadu krocanovi doprostřed ocasu. Když se nestrefí, musí zase dáti míč druhému, aby se všichni vystřídali. Když jeden házel, museli druzí státi opodál, aby je krocan nemusel také pozorovat. Nemohlo se to nikomu z dětí podařit, neb krocan, třeba že se čepýřil a měl ocas jako vějíř, se ku každému otáčel vždy zobcem. Mívali z toho legraci. Pan Stome se rád zasmál s dětmi. Paní zatím chystala svačinu; byla to veliká dobračka. Nikomu neubližila ani slovem. Pán byl veselý a měl dobrý humor. Také nikoho nezarmoutil. Byl postavy veliké a byl velmi silný; pravý obr. Když jel odpoledne občas k nám na Chlístov, zastavil v Oujezdě na silnici před školou a zavolal. „Kantore buď tak hodný a pusť ty děti domu. Já jedu na Chlístov. Pusť moje, z Chlístova i z Luhu, ať se svezou. Pan řídící i p. učitelé to všichni uslyšeli až do tříd a pustili nás. Když jel kolem Chlístova, vždy se zastavil. Rád něco pojedl a napil se vody s malinovou šťávou. Víno, ani pivo nikdy nepil. V Loutí měl pěkný statek i lesy. Když stavěl někdo z chudých lidí a přišel jej požádat na stavbu o dříví, každému vyhověl. Zeptal se, kolik potřebuje, šel s ním do lesa a sekerkou mu označil kmeny. Když mu děkoval, to že mu již postačí, přidal mu ještě hodně navíc a říkal. Támty máš na stavbu a ty druhé k topení, aby ti doma žena a děti nemrzly. Vypůjč si u mě koně a vůz a odvez si to. Jen bez jeho svolení mu nesměl z lesa nikdo nic vzíti. Tó by byl špatně dopadl. -

Jednou jel do Benešova přes Neveklov. Tám si něco kupoval a koně nechal státi u benešovské silnice. Na náměstí potkal některé úředníky a soudce, když šli z kanceláří k obědu. S každým promluvil pár slov. Pak usedl do svého povozu a ujížděl do Benešova. Koně měl rychlé. V Benešově u hostince zastavil, aby si koupil něco k jídlu. Tám sedělo jen několik pánů jemu neznámých a nějaký agent je bavil. Právě jim vyprávěl o něm. P. Stomeovi bylo hned jasné, že jej vůbec nezná. Nemohl ale pochopit, proč o něm tak špatně mluví, samé nepravdivé věci. Byl právě na odchodu a posteskl si, jak se projde, kam až jde a cestu že vůbec nezná. Pan Stome se nabídl, že jej sveze, že má venku státi koně a vozík a jede právě tím

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 54 27.02.20 14:36

směrem, že má v blízké vesnici chalupu. Ten s radostí nabídnuté svezení přijal. P. Stome jel rychle. Zajel za park v Konopišti. Tám kázal agentu z vozíku dolu. Pak si jej přidržel, přehnul přes koleno a bičištěm mu jich nandal přes zadek nepočitaných. V tom odlehlém místě je nikdo nespatřil, ani neslyšel. Na rozloučenou mu poradil: „Až budeš podruhé mluvit o Stomovi, tak se pochlub, jak Ti napráskal a to bude ve Tvém vyprávění jedná pravda." Po té rychle ujížděl k Nevekloru. Byl tam brzy. Koně nechal zase státi stranou u benešovské silnice. Nikdo si ani nepovšiml, že byly na krátko pryč. Po chvíli se trousili úředníci i soudce proti němu zpět do kanceláří. Na náměstí se s nimi opět pozdravil a promluvil pár slov. Zašel ještě do některého obchodu něco koupit a pomalu jel k domovu. Za nedlouho mu přišlo předvolání k soudu. U soudu se dozvěděl, že jest žalován tím jistým agentem kvůli onomu výprasku. Jistý udával, že se to stalo ten a ten den po 12 hodině polední. Pan Stome byl nad tím celý udivený. Vždyť víte pane soudce, že jsem s vámi ten den na náměstí v Neveklově mluvil a ne jen s vámi i s jinými úředníky, když jste šli k obědu, i když jste šli zpět do úřadu. Tó mě ti páni všichni mohou dosvědčit. Vždyť já se na to skutečně také dobře pamatuji, říkal p. soudce. Tak bylo rozhodnuto, že se postižený zmýlil v osobě. Svědky neměl, naproti tomu p.Stome měl mnoho svědků, že v ten den a tu dobu byl v Neveklově, pročež nemohl být zároveň i v Benešově. - A agent měl k lepšímu zaplatit soudní výlohy.

Jednou bylo ve žních, všichni byli z Loutí na poli. Hajný přihnal k nim do dvoru houf prasat a zavřel je na dvůr. Lesní správa požadovala soudně náhradu škody, kterou prasata způsobila na nově vysázených stromkách. Že je tam hajný přistihl, zahnal do dvora a zavřel vrata. „Tó je sice pravda, když jsem přišel z pole, měl jsem na dvoře zavřen houf prasat. Moje však nebyly. Otevřel jsem vrata a vyhnal je ven. Ať si jdou, kam patří. Co mi po nich. Však mám svých dost." Dokázat nemohli, že byly jeho, neb i jinde pouštěli prasata na pastvu. -

Od malička jsme se tatínkovi v zahradě pletly. Tátínek měl radost, že nás to baví a rád a ochotně nás o všem poučoval. S velkou trpělivostí nám všem ukazoval, jak se co dělá a sází. Každé z nás dal záhonek a na ten jsme si nasázely kytičky, jaké která měla ráda. Snad proto jsme měly a doposud máme květiny a vůbec zahradničení tolik rády. -

Když jsme byly dospělejší, chodívaly jsme již k řece a do Svatojánských proudů samy. Tó bývalo nejčastěji o prázdninách. Váša a některá sestřenice se k výletu jistě připojila. Váša nescházíval při tom snad nikdy. Někdy jsme se šly projít proti vodě až k sv. Jánu, jindy opět po řece dolu, až k Šínskému údolí. Tó jsme pak šly přes Šíny lesem a vyšly až u Marše, proti Slapnici. Bylo všude krásně.

Nejzamilovanější místečko nás všech byl však Máj. Ani to nebylo tůze daleko. Byl to vrchol jedné stráně nad Bučinami a snadno přístupný. Bartošovým lesem se přišlo nad Vltavou až k němu, malinko níže proti Třebenicím. Nikdo by si nemohl ani krásnější krajinku představit. Tó bylo místo přímo pohádkové. Nahoru i dolu divoké stráně; někde holé skály, jinde porostlé listnatými keři a stromy jinde v roklích jehličnaté lesy. V těch průrvách na dně tekl vždy potok. Na druhé straně řeky poklidná vesnička Třebenice. Hluboko pod Májem hučela řeka. A ten pěkný rozhled. Ani v bájích nemohou býti kouzelnější místa. - Když k nám někdo milý přišel, záhy jsme jej tam dovedly a snad každého Máj okouzlil. –

Když jsem vychodila 5. třídu obecné školy v Netvořicích, dali nás rodiče do Prahy do měšťanky. Jeden rok jsme chodily do školy u sv. Jindřicha, druhý u sv. Jakuba. Ústav „Záštita" kde jsme bydlely, přesídlil z Půjčovní ulice do Hradební do vlastního nového domu. Tó patřilo školou k sv. Jakubu. Sestra Vojta byla ten rok hodně churavá. Prodělala totiž,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 55 27.02.20 14:36

když byla ještě menší, těžkou spálu. Od těch dob často churavěla. Proto nás již do Prahy neposlali, ale dali nás do Neveklova k tetám, tatínkovým sestrám Marii a Žofii. V Neveklově bydlela též teta Ulková, kterou jsme měly velmi rády. Tám jsme se učily ručním pracím. Obě tety bydlely v Neveklově na odpočinku M. i Ž. Bydleli na náměstí v domě p. Bartáka v 1. poschodí. S nima jsme chodily hodně do lesa na houby a na procházky, aby sestra Vojta zesílila. K tomu napomáhala i teta Ž., která měla na starosti vaření vydatnou a velmi dobře upravenou stravu.

Po prázdninách já jsem byla přijata do hospodářské školy ve Stěžerách u Králové Hradce. V této škole se mně velice líbilo. Byly jsme rozděleny na 4 skupiny. Kuchařky, pradleny, uklizečky a mlékařky zároveň se zahradnictvím. Měly jsme tam čtyři sl. učitelky. Sl. ředitelka B. Kozáková vyučovala odborným předmětům, druhá sl. učitelka M. Mrázková literním, třetí sl. Chmeliková vaření a čtvrtá sl. Cvetlerová ručním pracím. 1 p. doktor tam míval zdravotní přednášky. Tám jsme se učily všemu, co se tenkráte od hospodyně ve statku vyžadovalo. Vaření, praní, uklizení, zacházení s mlékem, pečení chleba, šití, i krávy jsme se učily správně krmit i dojit. 1 kus polí patřilo ku škole i to jsme musely na něm všechny práce pěkně udělat. Bylo nás tam tenkráte ve 12 roce 53 děvčat. Koníčkem sl. ředitelky bylo zahradnictví. I já jsem jej měla velice ráda již z domova. Ráda jsem sl. ředitelce v zahradě pomáhala. Ráda mě k výpomoci přibírala a říkávala, že zahradnictví se již nemohu ve Stěžerách mnoho přiučit. To že mě mnohému naučil můj otec. Slečna ředitelka Betty Kozáková, byla velmi dobrou učitelkou. Tj, které hospodářství bavilo, se mohly hodně přiučit.

Sestra Vojta se chtěla více přiučit němčině a proto později šla na svojí žádost do německé hospodyňské školy do Friedlandu.

Tátínek měl krásný dobytek. Pěstoval mnoho pícnin a hodně kukuřice. Tu hlavně na siláž k zimnímu krmení. Vystavěl si silo k nakládání zelené píce, tenkráte první v Rakousku-Uhersku.

Mnoho lidí si přijíždělo prohlédnout k tatínkovi na Chlístov jahodářství, malinářství i celé hospodářství. Také i pán arcivévoda z Konopiště se svojí paní i s dětmi.

Ve čtrnáctém roce na sv. Annu přišla ta nešťastná válka. Nikdy nezapomenu, když se sešli muži z Těletína ještě s jinými na rozcestí pod naší zahrádkou a tam se loučili se svými drahými a pak jeli, myslím že z Krňan do Benešova. Právě byl v Benešově trh. Tátínek s maminkou i já jsme tam jeli. V Netvořicích se stavěli naši u Nouzáků. Tátínek měl s p. N. nějaké hospodářské řízení. Tam bylo boží dopuštění. Museli od nich narukovat dva jejich synové Františk a Tonik a manžel jejich dcery, kteří bydleli u nich. Ten byl skličen nejvíce. Choval svojí malou dcerušku a říkal, že jí chová naposled. Že ví, že se již vícekrát domu nevrátí... Všichni mu to rozmlouvali, ale marně. Bylo mi tam hrozně smutno. Raději jsem šla ven, dohlédnouti ke koním. I Františk vyšel a podával mi ruku. „S bohem, ale ať né na dlouho! Vraťte se brzy a zdrávi domu! Když vy mi to přejete, tak budu pevně doufat, že se mi to vyplní. „ Tak jsme se rozešli. Ještě ten den museli narukovat. F. ku svému pluku do Boleslavi. Tonik autem ku svému a Anči manžel, Ant. Palivec se 102 benešovským plukem na Srbsko. Nebyl tam dlouho a přišla zpráva, že je raněn a leží v americkém lazaretu v Uhrách. Anička hned, že se tam za ním pojede podívat, co s ním je. Když si to nedala rozmluvit, jel její tatínek s ní. Do toho lazaretu se dostali, k němu je ale nepustili. Řekli, že dostal tyfus a jen malým okénkem se mohli na něho podívati. Se smutnou zprávou se vrátili domu. Za krátko as druhý, neb třetí den dostali zprávu, že v tom lazaretu zemřel. Tak

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 56 27.02.20 14:36

se mu ta smutná předtucha vyplnila. Toník jezdil stále autem při zásobování. Frantík odjel s plukem na Rusko. Tam se dostali až ku Krasníku. Dlouho jim trvalo, nežli až tam došli. Utíkali řepným polem, které jak se jim zdálo, konce nemělo. Když již nemohli a odpočívali, povídal jeden cikán k Frantíkovi. „To jsme je prohnali vid', ale nechytili nás." Jak prý byli hrozně unavení, museli se všichni zasmát. Pak se dostali někam do Haliče. Byla tam taková mírná kotlina. Středem tekl potok. Na jedné straně se utábořili Rusové, na druhé naši. Ani jedni, ani druzí po sobě nestříleli. Pro vodu si chodili obojí do potoka. Dlouho je tam ale nenechali. Honili je z místa na místo. Do větších bojů nepřišli. F. byl u zákopníků. Stavěli mosty, dělali drátěné překážky a podobné.

Na podzim 1917 najmul si otec dvůr Drahonice. A tam pěstoval jahody dále, však již v menším množství, an půda v Drahonicích byla na jahody tuze těžkou. Jahody vyžadují, aby se jim věnovalo hodně práce. V čas války bylo lidí na práci v hospodářství málo, a v tak velkém bylo mnoho jiné práce. A tak zbývalo na jahody málo času.

Na Chlístově jsme mívali velikého, bíle a černě strakatého psa bernardýna. Ten chodíval ustavičně s námi a jak si uměl hrát! Nikam se nevzdálil od nás. Dával na nás bedlivý pozor. My děti jsme si jej od malička vychovaly a měly jej velmi rády a on nás rovněž. Jednou šlo děvče, které u maminky sloužilo domu na noc. Chtěla jíti časně ráno se svojí matkou do Benešova za bratrem, který tam byl na kasárnách. Byla z Větrova. Její rodiče tam měli malou chaloupku. Bylo to od Chlístova as dvacet minut. Milý pes „Džumbo" za Marjánkou utekl. Měl jí také rád, neb jej krmívala. Proto jí šel vyprovodit. Nu dobře; báti se nemusím, když Ty jdeš se mnou. Myslela si M. a až přijdu domu a zavřu dveře, tak ty se vrátíš! Když před ním zavřela, šel se podívat k okénku a viděl uvnitř ve světnici několik lidí. Dostal strach, aby Marjánce nic neudělali. Vrazit tam okénkem se mu přece nezdálo; i rozběhl se ku dveřím, opřel se předními tlapami do nich. Chatrná závora povolila a Džumbo se vřítil dovnitř, postavil se k Mařce a začal na všechny nevrle vrčet. Všichni, jak tam byli, nevyjímaje ani ponocného, který byl právě u nich na besedě, co nejrychleji mohli, vylezli na vysokou pec. Takové vysoké pece bývaly dříve ještě často ve starých obydlích. Lezlo se na ně po stupních až skoro ke stropu. Dolu nesměl nikdo. I nezbývalo Marče nic jiného, než odvésti svého ochránce zpět domu na Chlístov. Tam jsme jej dobře uzamkli a pak mohla jíti znova na Větrov. Musel se zavříti na klíč, neb obvykle zavřené dveře si uměl pěkně otvírati. Ponocnému se smávali, jaký je hrdina. Pro jistotu, že se raději schová na peci. -

Pan Stome býval vždy veselý; až ta prokletá válka udělala konec jeho veselosti, za války musel na vojnu jeho syn Bedřich. Byl to velmi hodný a pilný hoch. Na vojně v Haliči dostal tyfus. Přišel domu na zotavenou, nešetřil se, nemoc se vrátila. –Všechna pomoc byla marná. –Zemřel v Praze v sanatoriu. Od těch dob pan Stome rychle chřadl. Jednou si mě postěžoval a plakal. Vy ani nevíte, jak se mi po tom chlapci stýská. Já jej měl tak moc rád. On byl takový dobrák, o všechno se staral. Já jej nenechám dlouho čekat. Já za ním půjdu brzy. To byla moje radost a nic mě již netěší. Ta prokletá válka mě o něj připravila. –A skutečně; nepřežil jej dlouho.

Náš bratranec Jaroslav Malý byl na italské frontě. Byl tam postřelen do ruky a do nohy a následkem zranění zemřel.

Naše nejbližšího souseda Em. Heřmana z Chaloupky, blízko za vrškem mezi Chlístovem a Těletínem měl hospodářství, byla to samota. Toho našla zdravotní služba po bitvě na ruské frontě téměř celého zapadaného a zavátého sněhem. A k tomu těžce raněného

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 57 27.02.20 14:36

v bezvědomí s rozpáraným břichem od šrapnelu, až se mu střeva tlačila ven. Po prvém ošetření byl poslán na léčení do Prahy do kláštera na „Slovanech." –Vždycky říkával, jak jej tam obětavě dnem i nocí ošetřovali a jakou velikou péči mu věnovali. –Jedině jim, že děkuje za své uzdravení. Musel se stále šetřiti. Nepil pivo ani víno, nesměl jísti čerstvé pečivo, ani nic těžkého zvedati. –K nám chodíval po válce často si s mým manželem popovídati.

Z okolních vesnic přicházívaly občas zprávy z bojišť, bohužel samé smutné. -

F. Nouzáků byl stále v Rusku. Do větších bojů tam nepřišli, alespoň né jejich oddíl. Dostávala jsem občas od něho z fronty lístky. Musela jsem je vždy Nouzákovům ukázati, aby věděli, má-li pozdější datum než-li ten, co došel jim. Když nedostali několik dní lístek, vždy vzkazovali ke mě na Chlístov, mám-li já od něho zprávu.

Na Chlístově bývala se mnou ponejvíce sestra Vojta, abych tam nemusela býti sama a tak jsme tam samostatně sedlačily. Tátínek ovšem rád poradil, jak a co zařídit. Když sestra odejela občas na několik dní, přijíždívala ke mně teta Vlková z Neveklova, aby mi nebylo smutno. Tá si vzala na starost vždy kuchyni. S tím mi hodně ulehčila. –

O Nouzákovic Anču pokud byla svobodná, ucházel se zámožný mlynář Prokop Mašek[1] z Kamenného Přívoza. Ona ale jej nechtěla a vzala si učitela A. Palivce, který vyučoval v Netvořicích. –Hašek se zařekl: Když jsem tu, kterou jsem chtěl Aničku N. nedostal, jinou nechci, a ženit se nebudu." Opravdu se neoženil, ač měl veliký mlýn a pěkné hospodářství.

Hned na počátku války Anča ovdověla.

V sedmnáctém roce měla mladá vdova s Prokopem Maškem[2] svatbu. Tak se jeho touha splnila.

Byla jsem na její svatbě se sestrou Vojtou a kamarádkou Háňou Svaškovou, se kterou tenkráte mluvil Nouzákovic Tonik. Ten byl delší čas na dovolené, dostával jí často na setí a na žně. I Frantík byl tenkráte na dovolené, ale jen na krátko. F. měl oči jen pro mě. Druhý den se musel vrátit zpět na ruskou frontu. Bylo to shledání, a zároveň i rozloučení. Nebyl tam dlouho a dostal úplavici, která tam tenkráte zle řádila. Ten cikán se kterým sloužil na vojně mu navařil nějaké koření. To musel vypít, nanesl na něj pokrývky, když se z toho prospal a vypotil, bylo mu dobře. Vyprávěl, že tam na tu nemoc zemřelo mnoho vojáků. Jejich oddíl stěhovali za čas z ruské fronty na Itálii. Frantík dostal zdravotní dovolenou.

Hned pospíchal na Chlístov. Tak čas rychle ubíhal. Když přijela maminka na Chlístov, přišel o mě říci. Sám se tenkráte naší maminky ostýchal; vzal sebou svojí matku i sestru. Měl jen krátkou dovolenou, ale pan doktor Hering a p. strážmistr Grič mu potvrdili, že jest nemocen a zůstal zase doma. Tak za mnou chodíval každý den. Sestra Vojta stále mi pomáhala vésti hospodářství. Že jsme na statku vyrostly a od rodičů byly vždy ku všemu vedeny, uměly jsme si se vším poradit a sedlačilo se nám dobře. Frantík chodíval vždy k večeru, když měl za to, že již žádná komise nepřijde. Večer jsem jej chodívala doprovodit kolem Bukovce a abych já se nebála, vyprovázel zase on mě. Pak jsme si sedli obyčejně na mez u lesa a poslouchali slavíky, jak krásně zpívali. Jeden se ozýval z Potočin, druhý mu odpovídal z Podhětova; tu spustil z Černice, zase z hory a tak předstihoval jeden druhého. Bývaly to krásné večery, při tak krásném zpěvu. Nám bývalo i při tom smutno pomyšlením, nepřijde-li zítra komise a nebude-li F. muset znova na vojnu. Tak za mnou chodíval denně nějaký čas. Až jednou, brzy dopoledne v neděli přijel k Nouzákovům do Netvořic vojenský lékař. Frantíka našel sice v posteli. Proto z toho jiné závěry nedělal. Musel ale ihned

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 58 27.02.20 14:36

do Benešova na prohlídku. Tám jej uznali schopného a musel bez odkladu do Uher. Z Uher pak nejbližším transportem na Itálii.

Tám zkusil strašně. Byli ponejvíce v Alpách, vysoko v horách, kde bylo plno sněhu. Pražily do nich ne jen granáty a šrapnely, ale i kamení, které lítalo, jak do něho stříleli. Někdy trvala střelba dlouho a bez přestávky. Jaká hrozná spoušť byla po takové kanonádě! Nedaleko byla úzká, hluboká rokle. Jíti kolem ní, bylo něco hrozného pro strašný zápach z mrtvol lidí i koní, které tam byly napadané a již v rozkladu. Dostati se tam nebylo možné. Tám zkusil mnoho hladu. Přísun jídla byl špatný. Nemohli se k nim dostati pro střelbu. Kolikrát vyleželi ve sněhu místo a hnout se nemohli. Stále do nich stříleli. Jednou se Františk odplazil ku svému kamarádu. Jen k němu dolezl, rozlehla se rána. Uzpomněl si, že si zapomněl vzít s sebou svojí ocelovou helmu, které tam měli kvůli kamení a vrátil se pro ní zpět. Po jeho pelíšku nebylo však více ani památky. Byl tam v zemi jen veliký trychtýř. Ták unikl jen o vlásek jisté smrti. Když je odvolali zpět a počítali, zbylo jich z tisíce né celé sto. Hned jim přišel kněz sloužit mši. Sotva začal, prásknul nedaleko granát. Farář popadl své věcičky a upaloval pryč. Na to je poslali trochu dále k oddechu. Tám přišla Františkovi příznivě vyřízená žádost na ženění. Posílal jí za ním jeho otec, aby jej z toho pekla vysvobodil. Dostal as tři dny dovolené a cestovné. Celkem asi týden, neb deset dní. –Jak rádjel k Vídni, tam na nádraží zase překážka. –U vchodu na peron stál voják Němec. Ten prohlížel propustky a dokumenty. Většinu vojáků posílal zpět. Františk jej chvíli ze strany pozoroval a slyšel, jak říkal svému známému, že je budou posílat na Itálii na Piavu. Tám prý nastaly veliké boje. Když to vyslechl, řekl svému kolegovi, že se musejí dostat do vlaku za každou cenu. Když ten vojákův známý odešel, šel Františk k východu. Dělal, jako by chtěl vyndat svoje dokumenty. V tom rychle odhodil vojákovi ruku, kterou měl nataženou přes dveře východu a rychle pryč! Než-li se voják vzpamatoval, vskočil do tlačenice, rychle podlezl tam stojící vlakovou soupravu na druhé nástupiště a zmizel v davu. Co se stalo s jeho kolegou nevěděl. Neměl čas se ani ohlédnout. Svoje papíry měl, a tak se dostal šťastně do Benešova. Z Benešova pěkně pěšky domu. Tám přišel pozdě večer. Po přivítání bylo první, že se vykoupal a pořádně najedl. Druhý den zašel na faru v Netvořicích. Odpoledne pospíchal na Chlístov. Byla jsem právě se svým tatínkem v Těletíně u Heřmanů, kde vyjednával koupi koně. Sdělil nám, že dostal povolení, abychom uzavřeli válečný sňatek bez vyhlášek. Hned jsme šli do Vysokého Ujezda na faru si věc zařídit. Druhý den jsme spolu zajeli do Prahy pro prstýnky a pozvati hosty. Tátínek dojel pro maminku a sestry do Drahonic a hned bylo plno práce. Pekly dorty, koláče, cukroví, připravovaly se husy, kachny, kuřata a řezník zabil prase.

Nálada byla dobrá, neb každý tušil, že se válka chýlí ke konci.

Když se hosté rozešli, sestřenice i naši odjeli, přišel k nám jeden soused z Třebočína. Po dlouhém váhání spustil. Víte pane Nouzák, tuhle vaši paní já znám od dětství ještě co malé děvčátko a její rodiče znám, co moc dobré lidi. Vás ale neznám a přece bych vás prosil, aby jste nám poradil. Když jsem jej ujistila, před ním že nemusí míti rovněž žádný strach, že za něho ručím. Spustil. Víte pane Nouzák, já mám syna. Ten dostal dovolenou na tři dny. On tam zpátky už ale nešel. Bude tomu za dva dny právě rok. Ták si myslíme, že bychom tam přepsali jenom rok ze sedmičky, udělali osmičku, zamazali inkoustem a na to samé datum by zase narukoval. Proto vás jdu prosit, co tomu řeknete, jestli by to tak šlo? Manžel mu na to odpověděl: „Víte, ono by to šlo.“ Ale vyřiďte, že mu vzkazuji, když to tak udělá, že bude velký vůl. Když už je rok doma a nikdo jej nesháněl, ať je doma

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 59 27.02.20 14:36

dál. Ať nechodí nikomu zbytečně na oči a kdyby ho hledali, ať uteče do lesů a do strání. Věřte, že válka nemůže již dlouho trvat a mohli by jej tam ještě na samý konec zmrzačit nebo zabít. Když jste mi to řekl, tak aby jste neměl strach, že vás prozradím, povím vám, že jsem se tam měl ihned po svatbě také vrátit, ale již mě tam neuvidí. Umluvte si, kdyby musel utéci, kam by jste mu zanesli jídlo a to na dvě, neb tři místa. Kdyby totiž mu nebylo možno se v noci dostavit ku jednomu místu, aby mohl ke druhému po případě ke třetímu. Věřte mi, válka nemůže již dlouho trvat a my bychom tam mohli přijít k zmrzačení, nebo k zabití. „To máte věru pravdu," pravil soused celý rozradován. „My to děláme, jak vy mi radíte. Poslechli, a za měsíc byl konec. Vždycky pak říkával, že mu manžel svojí radou zachránil syna. Jeden lesní adjunkt neposlechl, bál se, že by na to mohli přijít a zastřelit jej. Vrátil se na frontu a také na Piavě zahynul.

Za měsíc po svatbě 28. října bylo po válce. Byla prohlášena republika. Jak se všichni radovali!

Ale i pláče bylo mnoho. Kolik rodin naříkalo pro své drahé!!!

Tá nešťastná válka zasáhla tak ničivě v tento tichý, krásný kraj. Co mladých životů zničila, kolik štěstí.

Od nás odešli na vojnu tři kočové. Šmejkal, Kundrát a Havlíček. Jen mladý Šmejkal se navrátil. Pepík Kunrát sloužil u nás již dlouho. Byl to hodný člověk a dobrý kočí. Tátínek se mohl naň se vším spolehnout. Byl již ženat, měl dva chlapce, na Větrově chalupu po rodičích i kus polí, ale sloužil u našich stále. Padl někde v Albánii. Havlíček byl u nás teprve kratší dobu. Padl neznámo kde. Frant. Tošnar, který míval na starosti odvoz jahod a malin, jezdil s nimi do Prahy a všechno tam tatínkovi obstarával, padl hned na počátku války v Srbsku. Z našeho okolí z každé malé vesničky nevrátilo se domu mnoho lidí.

U Nouzáků v Netvořicích měli mě velice rádi. Často jsme tam chodívali a oni na Chlístov také.

I s Haškovými jsme se často navštěvovali. Když jsme šli z nádraží z Jílové, vždy jsme zašli na Přívoze do mlýna.

Na Chlístově se nám velmi dobře vedlo. Jahodám a malinám jsme zůstali věrní a pěstovali je dále. K parníku a neb na dráhu jsme je rozívali koňmi na perovém valníku. Jak se dobře pamatuji, měli jsme jednou něco přes 11 q zboží jahod za jeden den.

Za rok a den po svatbě nám přibyl první syn Miloš.

Můj tatínek se dočkal prvního vnuka. Druhým rokem otec v Drahonicích zemřel.

Otec zemřel v roce 1920 dne 15. března následkem chřipky a nachlazení. Když se otec po chřipce již uzdravoval, nemohl odolati touze opět vyjíti si do polí k lidem, kteří dělali trativody. Marný byly veškeré domluvy, i rozmlouvání, aby se ještě šetřil. V polích ale ucítil únavu, usedl na mez, uchladl, nemoc se vrátila a veškeré úsilí o uzdravení byla pak marné.

Tak opustil nás náš drahý tatíček navždy. Přes to, že vystupoval vždy co dobrý Čech, a české zájmy veřejně hájil, i českou školu společně se svým sousedem a později svým nástupcem a zetěm Dr. Jos. Přecechtělem založili a svým nákladem vydržovali, na jeho poslední cestě doprovázely jej veliké zástupy lidí z celého okolí. Tenkráte tento kraj byl ještě velmi poněmčený. –Ve Vidhosticích první pomník s českým nápisem v této době hlásá, že tam odpočívá Rudolf Strimpl nájemce dvora Drahonice.

Lid z okolí Chlístova byl ve velké většině lid dobrý a dobrosrdečný.

Ani tam na tatínka nezapomněli.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 60 27.02.20 14:36

Dne 29.srpna 1937. Bylo na Chlístově živo. Jahodáři tamějšího kraje odhalovali otci pamětní desku.

Pěstování jahod přineslo lidem z celého okolí dobře placenou práci a stálou obživu.

Na Chlístově se nám narodili i další dva synové. Rudolf 14.5.1923 a Fanouš 7.2.1925.

To již přišla pozemková reforma. Chlístov jsme ještě předali. Manželova záliba byly stromy. Co jich tam vysázel. Jak neradi jsme se s Chlístovem loučili. Ale pomoci nebylo. Asi za rok se nový nájemce taky odstěhoval. Neb i budovy rozdělili na 7 dílů.

My jsme se odstěhovali na Hradištko, nedaleko Štěchovic. Pole tam byla velice zanedbaná. Prvním rokem bylo tůze mokro. Pšenice ve květu polehly a pak nepatrně sypaly. Druhý rok byl opakem prvého. Bylo hrozné sucho. Byli jsme tam dva roky. Za dva roky jsme se odstěhovali do Řepan. A to v březnu 1927. Tám jsme s nejmladším synem Fanoušem doposud.

Nemohu již mladým pomáhati, neb mě tůze boli levá ruka v zápěstí a levá noha v koleni. Tož se bavím s jejich kloučkem Mírkem a malou Jaruškou. Kromě Mírka mám ještě 4 vnoučky. Míla má dva chlapce a Růda také dva.

V Řepanech nás čekalo opět mnoho práce. Museli jsme stavěti obytné stavení. Prozatím jsme bydleli u pana Jaroslava Přecechtěla. K polnostem patřil jenom ovčín. Zněho se musely upravovati hospodářské budovy. Museli jsme pořizovati živý i mrtvý inventář. Hospodařili jsme tři roky. Museli jsme doplácet přídělovou cenu. K tomu se nám nedostávalo prostředků. Proto radil nám švagr Dr. Josef Přecechtěl, abychom hospodářství pronajali jeho bratru, který koupil v Řepanech dvůr z poz. reformy. Když jsme měli hospodářství znova přebrati, vypukla opět válka.

Se sousedy, kteří byli Němci, jsme vycházeli zcela dobře. Manžel uměl plynně německy i chlapci se od druhých naučili.

Sousedé naléhali na muže, aby se přidal k Němcům. Že bude moci hospodařit klidně dále. Že se na něj nebude smět nikdo ani zamračit. Ani vlas na hlavě že mu nikdo nezkřiví, za to že mu všichni ručí. Když to neudělá, že mu z okresu hospodářství zaberou.

On jim odpověděl: „Tomu až věřím, neboť proti takové moci jsem úplně bezbranný." I můj otec by se musel v hrobě obrátit, co jsem to proved a mojí synové by mě mohli za to jednou proklínat! A konečně i vy by jste ku mě nemohli mít žádnou úctu. Řekli by jste. Zradil své, zradil by jednou i nás! Jeden Němec mu odpověděl. „Konečně máte také pravdu."

Nechali nás v našem domě bydleti ještě rok. Mysleli, že se manžel přece rozmyslí. Pole a chmelnici si rozdělili hned na počátku mezi sebe. Když viděli, že muže v jeho rozhodnutí nezviklají, nasadili z okresu k nám Němce a my jsme se museli vystěhovat. Když jsme se již měli stěhovat, zasmál se jeden soused, že se Češi stěhují. Druhý mu však odpověděl: „Nesměj se! Nyní teprve začátek a nevíš, jak bude dál!"

Přijmuli nás švagr a sestra do Týter u Rakovníka. Tám jsme měli u nich pěkný byt a pomáhali jsme jim v jejich hospodářství. Přišli jsme tam na jaře ve 40 roce.

Každý naši i my jsme žili ve stálém napětí, jak bude dále? Růda byl zaměstnán na poště. Později dostal příkaz k odjezdu do Německa a to až do Kielu. Tám byl opět zaměstnán na poště. Ne sice v kanceláři, ale dostal za úkol opravovat telefonní vedení. Nálety tam byly dnem i nocí.

V noci bombardovali Angličané, ve dne Američané. Jeden den udělali opravu, druhý den mohli začít znova; opět to při náletu poškodli. Žili jsme ve stálém strachu o něj.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 61 27.02.20 14:36

I do Týter bylo někdy slyšet bombardování z Německa tak, že až sestra Helenka celá vyděšená přišla k nám dolu. Naši bydleli v prvním poschodí a tam jim někdy až okna dinčela. Já při tom mívala na mysli jen Růdu. - K tomu občas i různé a hrůzné akce gestapáků. Jednou řádili v Rakovníku, po druhé v Pavlíkově. Později ve Všetatech a na Skřivani. V těchto dvou obcích se museli všichni obyvatelé venku seřadit. Z řady odpočítali gestapáci každého desátého a odvezli je na Pangrác k výslechu. Nedaleko těchto obcí spadlo totiž letadlo a oni tvrdili, že se z něho něco ztratilo. Pobyli si tam 14 dní a zkusili dost. Jen na přímluvu hraběte ze Slabec, který byl též Němec, je prý propustili. Většina z nich chodila k němu do práce buď na pole a neb do lesů.

Ve 44 roce se manžel rozstonal, Onemocněl na srdce. Dozvuky hrozných útrap, které zažil v první válce. Hlavně na italském bojišti. Nemoc se stále horšila, až musel konečně do nemocnice v Rakovníku. Tám byl nějaký čas. Injekcemi a léky se nemoc jaksi utišila. Mě si ale dal zavolati p. primař a říkal, že se nemoc muže polepšit, ale vzdor tomu, abychom byli na všechno připraveni. Přišel domu a zdálo se, že se zotavuje. Jednou dopoledne ještě spravoval plachty k samovazači. V poledne s chutí poobědval. Odpoledne si šel lehnout, již ale nevstal. Usnul na vždy.

Radili mi, abych šla požádat hlavního německého Führera v Rakovníku o potvrzení a povolení na telegram Růdovi, že mu otec zemřel, aby mohl přijet z Německa z Kielu na pohřeb. Měla jsem malou dušičku, když jsem se k němu odvážila. Byl asi v dobré náladě a potvrzení mi neodepřel. Růda přijel na pohřeb ještě včas.

Ještě, když byl manžel v nemocnici Rusové rychle postupovali a zatlačovali Němce zpět. Museli jsme mu přinésti mapu a on špendlíky zapichoval a sledoval, jak se Němci z Ruska stěhují. I ošetřující lékaři chodili k němu pozorovat mapu a kdykoliv se dozvěděl o nějakém novém ruském úspěchu, hned mu to přišli sdělovat. Pan primař v nemocnici byl Rus.

Františk se stále těšil, že se v dohledné době zase vrátíme domu. Ovšem nedočkal se. - Odpočívá na hřbitově v Panošim Újezdě u Týter svůj věčný sen.

Růda se měl vrátit až za 3 dny zpět do Německa, ale nešel tam již. Pan doktor Iljev ze Slabec, byl to také Rus. Ten mu dal potvrzení, že jest nemocen. I tím jsem musela jíti opět do Rakovníka poprosit další vlivnou osobnost a to pana Tvrze z nem. střediska o potvrzení. Ten mi též ochotně vyhověl. Když jsem mu děkovala, řekl: „Neděkujte paní Nouzáková, to je jen mojí vlasteneckou povinností". Ať o tom nemluví, neb již tímto způsobem udržuji více chlapců doma a víte, kdyby na to přišli, co by mě to stálo.

Bratrance Vášu Strimpla, který bývral často u nás na Chlístově gestapáci sebrali beze vší příčiny. Byl lékařem, primařem v Košicích c nemocnici a docentem university v Bratislavě. Uměl mnoho řečí.

Domu do Řepan jsem se vrátila bez manžela, co vdova jen se svými chlapci. Dřeli jsme do úpadu. Kůň by to nevydřezel. I ten potřebuje od dech; my jej ale neměli. Růda byl zaměstnán na poště. Pak musel na vojnu. Později vzali mě i Fanouše na vojnu. Ještě F. nebyl doma a musel jíti na vojenské cvičení i Míla. Žádná pracovní síla zde nebyla k dostání. Pak ovšem jsme nemohli vše zastati ani odevzdati podle předpisu.

Výsledek naší dřiny bylo deset tisíc korun pokuty. Ne jen my, ale i sousedé, kteří měli trochu větší hospodářství, dostávali pokuty. Kupříkladu z našeho nejbližšího okolí p. Jar. Štrunc z Drahonic rovněž dostal 10 tisíc korun pokuty p. Škarda a p. Mikula z Lubence ještě daleko větší. K tomu ke všemu mě zavezli na nár. výbor do Drahonic, aniž mi sdělili,

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 62 27.02.20 14:36

kam mám s nimi jeti. Tám zjišťovali příčiny, proč jsem všechno nedodala. Když se mě jeden bývalý švagrův kočí zastal a řekl, že máme kolem některých polí lesy a tam dělají zajíci, králíci i srny veliké škody. Že to kolikrát viděl a měli by brát na to zřetel. Hned jej okřikli, že jej tam nevolali proto, aby se mě zastával. Je to ale pravda jak jsem povídal, trval pan Krýzl na svém. Je to tak, jak on říká, připojil k tomu p. Putnar. Ale vše marné! Pokutu jsem dostala.

Již delší čas předtím Přecechtělovům v Drahonicích celý, krásný, veliký dvůr zabrali. Všechno, živý i mrtvý inventář, les, zkrátka všechno. Dokonce ani koupací vanu si nesměli odvézti, ačkoliv byl švagr těžce nemocen a měl se každý den koupat. Odešli na Sýkořici u Zbečna ku Krejčíkovům, kterým rovněž vzali krásné hospodářství v Týtrách u Rakovníka. Na Sýkořici si najmuli statek a začali tam společně hospodařit. - Založilo se tam družstvo a jim opět po druhé všechno vzali. Tak bezohledně si počínali i jinde. Tak na příklad v Lužci u paní Fišerové, když jí všechno sebrali a ona si posteskla, kam půjde, co si počne? Řekli: „Zde blízko dvora máte na cestě křižovatku. Tám si můžete vybrat a jít kam chcete!

Byli jsme skoro rádi, když i naše hospodářství zabrali, neb jsme věděli, že bychom se byli dřeli jen na novou, ještě větší pokutu. Naše hospodářství bylo jen menší, a proto nás nechali až naposled. Měli jsme 37 ha. Tak jsme přišli všechny tři rodiny o veškerý majetek. Bylo to přičinění mnoha roků, ne jen nás, ale i našich drahých rodičů.

Konečně v Krejčíkovic případě a u nás i našich dětí. U Přecechtělů děti neměli.

Sestra Vojta byla provdána za Václava Mrázka. Ten byl správcem na dvoře. Za války byl gestapáky zatčen a vězněn. Nejdéle pak v Rychenvaldu (Reichwalde patří do obce Boxberg / O.L ve východní saské oblasti Görlitz - poz. edit.), odkudjej Američané osvobodili. Sestra Vojta byla slabšího zdraví. Uvěznění jejího muže, stálé nervové napětí na její zdraví špatně působilo. Nedožila dlouhého věku. Zemřela v roku 1951. Měli jednu dceru.

Rodiče nás však neučili nad nezdarem věšet hlavu, ale dále se přičiňovat a dále pracovat. Že jsme pracovat uměly a byly práci zvyklé, nepřišlo nám nic ani tůze těžké.

Pomáhala jsem pracovat na dvoře na poli i ve chmelnicích. Též jsem chodila do dvora dojit krávy. V Řepanech spojili dvůr p. Jaroslava Přecechtěla náš statek a později i ostatní hospodářství v celek a udělali státní statek. Každá žena jsme tam dojívali 12 krav a to ručně. Později dali do našeho bývalého chléva 24 jalovic. Tak jsem si vzala na starost ještě i ty a je poklízela. Za dva roky dali jalovice na pastviny. Na jich místo dali 50 prasat. Též jsem uklízela a krmila opět tyto a k tomu ještě dále chodila do státního statku dojit. Za čas spojili všechny budovy v celek upravili po délce tři řady kotců a umístili tam tři sta prasat. Uklízeli a krmili jsme je dva. Můj syn Fanouš a já. Tó jsem ale již nechodila dojit. Předtím pracoval F. na stavbě chmelnic. Stavěli chmelnice v Čechách i na Moravě. Později pracoval v nedaleké továrně na porcelán. Když u nás zřídili tuto velkovýkrmnu prasat, šel je uklízeti se mnou. Poměrně jsme dosti vydělali. Dřina tam byla však tůze veliká. Mechanizace nebyla žádná. Uklízeli jsme je 5 roků. Pak jsem počala churavěti. Po čase mi dali důchod. Fanouš odešel na vojenské cvičení a po návratu přijmul místo opět v té továrně.

O náš domek, který manžel vystavěl se stále ucházely státní statky. Národní výbor rozhodl, že statky na něj právo nemají a zůstává dále v našem majetku. - Nebyl totiž z poz. reformy, ani z německého konfiskátu. Manžel jej nechal vystavět, abychom měli kde bydlet. Hospodářské budovy mají čp. 11 k tomu číslu patřily pole, domek má čp. 19 je bez polí má pouze zahradu.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 63 27.02.20 14:36

Všichni moji synové i jejich manželky jsou na mě velice hodní. Nejstarší syn Miloš pracuje se svojí manželkou u st.statků u Prahy a vede se jim dobře. Rovněž i Růdovi, který dostal místo co poštmistr ve Valči. Koupil si tam pěkný domek se zahradou. Růdu i Fanouše zahrada velice baví. Měli jsme před domem plno květů i spoustu krásné zeleniny.

Plynou léta v nenávratnou dál. Tmavé vlasy mi dávno pokryl sníh. Sedmý křížek se ku mě rychle blíží a hlavu pomalu k zemi sklání. - Synové mojí mě občas navštěvují a potěší se svými ženami i dětmi.

Obrázek Chlístova mě však ani za ta dlouhá léta nevybledl. Ten zůstane povždy v mysli mé věrně zobrazen po celý život. Vždyť prožila jsem v něm tu nejkrásnější pohádku radostného dětství, krásného a šťastného mládí v kruhu svých sester a zlatých, starostlivých rodičů. Tam přišel ku mě můj manžel, narodili se všichni tři synové. Tam byla jsem šťastná!

A tak často v mysli mi tane, oč hůře na tom zůstal ten, kdo přišel o majetek a nezbyly mu ani ty milé, krásné vzpomínky!

(pozn. edit. 1, 2 – oprava: správně Prokop Mašek místo původního Prokop Hašek)

Věra Nouzáková s manželem Františkem a synem Miloslavem

Dole – Věra Nouzáková, nad ní snacha Jaroslava Nouzáková s manželem Františkem vedle babičky Nouzákové s pravnučkou Jaroslavou tchyně Helena Kaiprová a pravnuk Miroslav

Věra Nouzáková a synové Miloslav, Rudolf a František

Foto: archiv rodiny Nouzákových

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 64 27.02.20 14:36

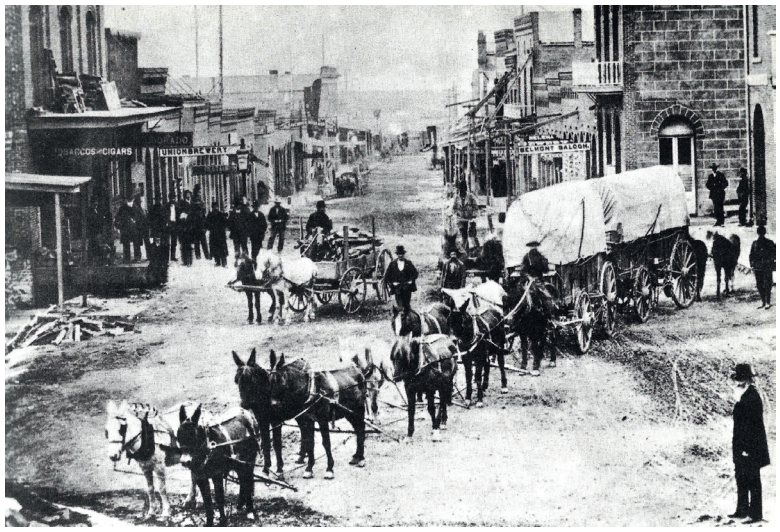

Amerika v 19. století

Amerika, pila, 19. století

Cestovatel Emil Holub

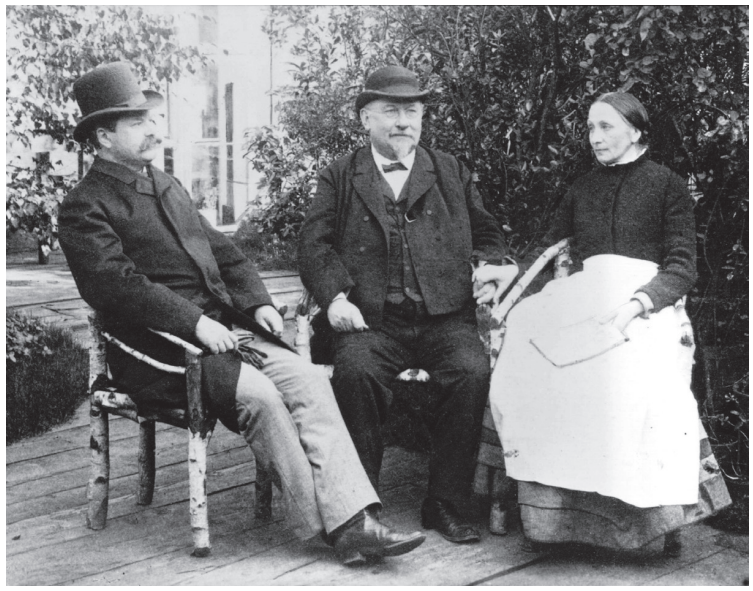

Vojta Náprstek uprostřed

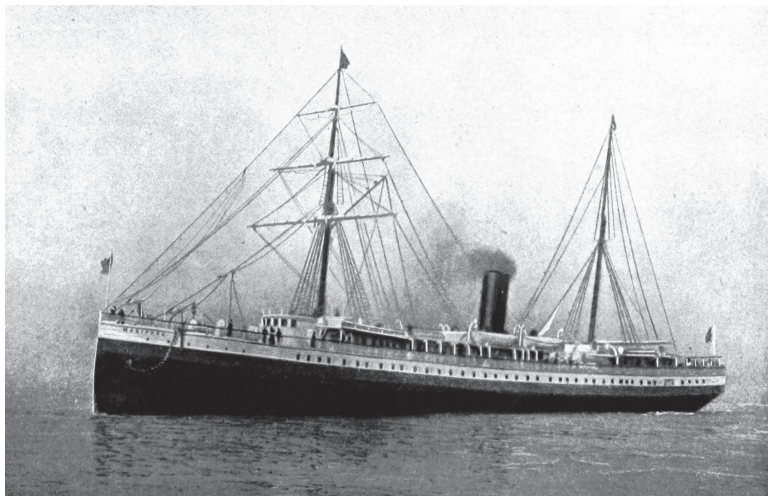

Zaoceánský parník Stoddard, 1892

Dům U Halámků, kde vyrůstala budoucí žena R. Strimpla Františka Vlachová v rodině V. Náprstka

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 65 27.02.20 14:36

Teletín na přelomu 19. a 20. století

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 66 27.02.20 14:36

NĚCO MÁLO NA ZÁVĚR

MALÍŘ, DIPLOMAT, SYNOVEC RUDOLFA STRIMPLA, LUDVÍK STRIMPL 1880–1937

OTIŠTĚNO V LIDOVÝCH NOVINÁCH 22. 10. 2018
PŘI 100. VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY.
KRÁCENÁ VERZE A OBRAZOVÉ DOPLNĚNÍ,
V. ŠMERÁK, HISTORICKÉ PODKLADY MICHAL KOLÁŘ.

Malíř, který za války působil v Paříži jako sekretář Československé národní rady a po vzniku nezávislého státu se stal diplomatem.

Světlo světa spatřil Ludvík Strimpl 18. listopadu 1880 na Starém Městě pražském v rodině krejčovského mistra. Chlapcova záliba v kreslení neunikla pozornosti jeho nejbližších. Vzory mu byly ilustrace v knihách, podomní obchodníci i architektonická výzdoba. Po maturitě na malostranském gymnáziu a krátkém intermezzu na právnické fakultě začal rozvíjet svůj talent na Akademii výtvarných umění ve speciálce Vojtěcha Hynaise. Po absolutoriu pokračoval v letech 1903 a 1904 ve studiu na malířské akademii v Mnichově u Ludwiga von Hertericha, uznávaného portrétisty a tvůrce obrazů s historizujícími motivy. Po krátkém pobytu na středním Slovensku a v Bruggách se Strimpl v roce 1904 usadil v Paříži, odkud zajížděl do Belgie a Nizozemí. Na svých cestách vytvořil řadu děl, z nichž je zřejmý jeho smysl pro psychologickou živost portrétů i světelnou impresi městských scenerií. Výrazně na sebe upozornil krajinářskými motivy z Dětvy a figurálními obrazy z Brugg, které přitahovaly pozornost na výstavě konané v roce 1907 v Mánesu.

V té době často zajíždí na statek svého strýce Rudolfa Strimpla na Chlístov vysoko nad Vltavou, nad Svatojánskými proudy. V Praze se pak 22. června 1907 oženil se sličnou Jiřinou Matějčkovou. Novomanželé poté odcestovali do Paříže, kde se Strimpl živil převážně jako ilustrátor knih v nakladatelství Calmann-Lévy, zhotovoval však i kresby pro různé společenské a módní časopisy. Podle jedné z dobových kritik byl Strimpl „velmi vtipný" kreslíř a pozorovatel života, poněkud „maroldovského rázu" a „rozený ilustrátor", což prokázal i svými karikaturami v humoristickém časopise Švanda Dudák.

V září 1915 začal do domu na ostrově Svatého Ludvíka v Paříži docházet i Edvard Beneš, kterého Strimpl seznámil s předními francouzskými novináři a členy parlamentu. Na jedno takové setkání vzpomínal Beneš s úsměvem, neboť návštěvníkům podal „dost podrobný výklad o situaci", který ukončil požadavkem na „rozbití Rakouska-Uherska a osvobození Čech". Přítomný poslanec poodešel s jedním novinářem stranou a Beneš po chvilce zaslechl ke své řeči komentář: „Je to velmi hodný hoch, ale je blázen." V prosinci 1915 se v tomto bytě poprvé setkal Beneš se Štefánikem, aby se po boku Tomáše G. Masaryka postavili do čela zahraničního odboje.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 67 27.02.20 14:36

Do protirakouské revolty se Ludvík Strimpl zapojil mnoha způsoby. 16. září 1915 se přihlásil ke službě ve zbrani, byl však záhy určen k politické a propagační práci v Českém komitétu zahraničním a posléze v Československé národní radě. Pro odbojovou centrálu vytvořil řadu propagačních tiskovin, ale i úředních tiskopisů, spolu s výtvarníkem Emilem Purghartem vypracoval návrh na československý znak, který legionáři nosili na stejnokroji. Československé republice, existující zatím jen v plánech politiků, zajistil i první „výsostné území", když v dubnu 1916 vyhledal a najal na Rue Bonaparte 18 několik kanceláří. Starý měšťanský dům s monumentálním schodištěm si posléze Národní rada pronajala celý, a to včetně starožitného mobiliáře. Strimpla, který kanceláře a obytné místnosti dovybavil soudobým nábytkem, koberci a reprodukcemi obrazů, oprávněně nazval Lev Sychrava „pravým ubytovatelem Národní rady".

Malířský stojan Strimpl během války opustil a stal se sekretářem Národní rady a pro neocenitelné kontakty ve francouzském prostředí i pomyslnou pravou rukou Edvarda Beneše. Podnikal cesty jak po spojeneckých státech, tak po Francii, kde ve vojenských ležením promlouval k legionářům. Koncem října 1918 přijel s Benešem do Ženevy na jednání s reprezentanty domácího odboje. Dne 1. listopadu 1918 se stal oficiálním zaměstnancem Ministerstva zahraničních věcí nově vzniklé republiky, kde zastával post vedoucího kabinetu ministra. A v této funkci setrval až do června 1922. V letech 1922 až 1927 působil jako vyslanec v Belgii. Po návratu do vlasti v září 1927 se stal přednostou diplomatického protokolu Ministerstva zahraničí a zároveň převzal funkci ceremoniáře v prezidentské kanceláři.

Chvíle s Masarykem

V této funkci organizoval nástupní audience vyslanců, které doprovázel k prezidentu republiky nebo ministru zahraničí. Podle svědectví pamětníků si cizí diplomaté vážili Strimplových služeb, v nichž „prokazoval vždycky takt, obratnost a přirozený šarm", mnozí pak byli překvapeni, že se „na parketách diplomatických salonů" nepohyboval od mládí. V jeho společnosti se dobře cítil i Tomáš G. Masaryk, který se Strimplem podnikal vyjížďky koňmo v Lánech nebo Židlochovicích. Strimpl s Masarykem zažil nejen veselé chvíle, ale i ty smutné, ba tragické: v květnu 1934 během audience diplomatického sboru byl nucen šeptem napovídat vážně churavému Masarykovi slova, jež prezident už nedokázal přečíst; Strimplův rukopis lze vysledovat i z aranžmá smutečního obřadu při pohřbu T. G. M. v září 1937.

Ludvík Strimpl byl patrně jediným opravdovým přítelem Edvarda Beneše, pro něhož měl nedocenitelnou vlastnost: mlčenlivost spojenou s oddanou spolehlivostí. Byl tedy nejen ideálním mužem pro důvěrná poslání, ale i partnerem v diskusích, a to nejen o politice. Jako neoficiální umělecký poradce se Strimpl aktivně angažoval po boku Beneše v jeho zápase za obnovu Černínského paláce. Trvalo několik let, než se zdařilo prosadit adaptaci barokní památky sloužící jako vojenské kasárny na reprezentativní sídlo Ministerstva zahraničí.

Ludvík Strimpl zemřel naprosto neočekávaně v důsledku komplikací po operaci slepého střeva 20. prosince 1937. Pohřební obřad se konal o dva dny později ve zcela zaplněném kostele svatého Štěpána v Praze. Se zesnulým se rozloučil diplomatický sbor, dále premiér Milan Hodža, generálové Jan Syrový a Ludvík Krejčí, primátor Petr Zenkl a opat Metoděj Zavoral. Na čelném místě stanul Edvard Beneš s manželkou, ministrem zahraničí Kamilem Krofta a vyslancem Janem Masarykem.

Strimplovy obrazy se dodnes úspěšně draží v aukčních síních a jsou prezentovány v galeriích.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 68 27.02.20 14:36

Ludvík Strimpl, diplomat

V pařížském atelieru

Ludvík opět jako malíř

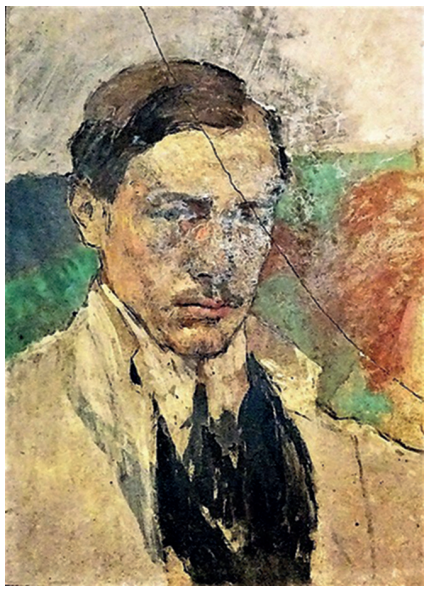

Autoportrét L. Strimpla, 1900

Ilustrace do módních žurnálů

Ilustrace pro časopis Humoristické listy

T. G. Masaryk a a Edvar Beneš

Ludvík Strimpl uprostřed s Karlem Čapkem na pravé straně

Foto archiv rodiny pravnuků L. Strimpla – Jakub a Matěj Outratovi a Adam Hoffmeister – Galerie Millennium

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 69 27.02.20 14:37

KRŇANSKÉ A CHLISTOVSKÉ JAHODY POMOHLY Z BÍDY

VÝŇATEK Z PUBLIKACE MEZI VLTAVOU A SÁZAVOU, VÁCLAV ŠMERÁK, JIŘÍ ŠKUBA A KOLEKTIV

Když se řekne Velké Pavlovice, každý si představí vinice s orosenými hrozny. Krňany nejsou tak známé, ale jsou spojeny s červeně planoucími plody a odbornými publikacemi jsou již natrvalo považovány za kolébku pěstování velkoplodých jahod v Čechách. Krňanské jahody a jahodářství si získaly své pevné místo na pražských trzích a dá se říci, že i mezinárodní věhlas. Byl to Rudolf Strimpl, nájemce hospodářského dvora Svatovítské kapituly v Teletíně na Chlistově, zvaný „Amerikán", který si roku 1896 nechal od přítele z Ameriky zaslat sadbu polních jahod. Snad odrůdu „Bedford Champion" z USA. Jahody se pak rozšířily na Neveklovsku, Benešovsku a dál do Čech a na Moravu. Nejprve se jim říkalo Kyselky (vzpomínka babičky pana Bartáka z Krňan). Zanedlouho si jeho plantáže získaly takový věhlas, že, jak uvádí Jaroslav Vlaštovička v publikaci Z historie Netvořic, u něho byl častým hostem i konopišťský arcivévoda Ferdinand d'Este. Strimpl zřejmě prožíval z jeho návštěv to, čemu se říká smíšené pocity. Na jedné straně mu lahodila přízeň mocného pána, na druhé straně musel podle pamětníků přihlížet, jak nevycválaní potomci (snad utrousil i spratci) arcivévody řádí v jahodách a dupou po zralých plodech. Smíšených pocitů se nejspíše nezbavil ani po atentátu na arcivévodu v Sarajevě, který stál na začátku světové války.

Pěstování jahod se v chudém v kraji velmi rozšířilo a stalo se důležitým zdrojem příjmů obyvatelstva. Vláda SS v letech 1942–45 nad krajem však přerušila samozřejmě i tento slibný, i když lokální hospodářský rozmach a tak ještě v roce 1948, tři roky po návratu prvních vyhnanců, píše kronikář: Chvalně známé jahodářství v Krňanech po vystěhování obyvatelstva v roce 1942 zaniklo. Po osvobození se v menším množství opět jahody začaly pěstovat, ale sucho v roce 1947 zničilo většinu jahodových kultur, a proto úroda letos byla velmi malá. Už v roce 1953 ale zní zápis kronikáře podstatně optimističtěji: Jahody začaly na počátku května nasazovat květy, a poněvadž rozhlas hlásil ranní mrazíky, byly pilně přikrývány slámou... Sběr začal na začátku června a úroda byla velká ... Předepsaná dodávka byla z jednoho hektaru 50 q, sběr byl ukončen 12. července a výkup byl splněn na 160 procent. V Krňanech po měnové reformě 1. 6. 1953 byla tržba za jahody prvními hotovými penězi, což byla obrovská výhoda oproti jiným oblastem (R. Svoboda). Dobrá úroda byla podle kroniky i v roce 1955, přestože květnové mrazíky byly ostřejší a někteří pěstitelé se nespokojili jen se slaměnou přikrývkou, ale zapalovali kolem záhonů velké ohně. Přišly však i horší roky, např. v roce 1958 přes všechnu snahu část rostlin pomrzla, pak přišlo květnové sucho, vystřídané před sklizní naopak deštivým počasím, takže spíše prostřední úrodu navíc kazila plíseň. Později, už v šedesátých letech, kronikář píše: ... Letos bylo

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 70 27.02.20 14:37

Mlátička na obilí

Václav Stibůrek z Netvořic vzpomíná: „Na fotografii je můj děda Josef Pivný se svými dcerami při sběru jahod. Děda se zasloužil o rozvoj jahodářství v Netvořicích. Ještě po 2. světové válce bylo možno slyšet o odrůdě jahod 'pivňasky'".

Jeden z prvních samostatných jahodářů pan Stiburek od Křížku, vedle něho stojí krosna s bedýnkami na přepravu jahod

Trh v dnešní Rytířské ul. v Praze

Jahody se úkládaly před odvozem na trhy po sběru do bedýnek v dřevěných domcích

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 71 27.02.20 14:37

Nákladní automobil firmy pana Rathouského. Archiv rodiny p. Miluše Víškové

Jahody s dcerou paní Miluše Víškové

Miluše Víšková na stupačce vozu tatínka pana Rathouského

Ladislav Zvěřina při sběru jahod, odrůda „Suprisky", Lešany. Foto přibližně 1936, archiv paní Věry Stibůrkové

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 72 27.02.20 14:37

vykoupeno 205 q jahod (vypěstovaných v JZD i soukromníky). Nutno však říci, že pěstování jahod má sestupnou tendenci, ač průměrná cena výkupní je 8.50 za 1kg. Odrůdy se stále mění, letošní nejvíc pěstovanou je „Překvapení tržnic" (Surprise des Halles). Táto jahoda, třebaže je chuti nakyslé, pro svou ranost a poměrnou trvanlivost si stále udržuje svůj primát. Tj tam jsou „Goliáše" a „Madame Monto" (?), které jednak hnijí a potom mají i hodně škůdců. V roce 1978 zní krátký zápis v kršňanské kronice: Nebývalá „úroda" myší. Velké škody v jahodoví, kde pod trsy rostlinek ležely hromádky zralých jahod. A následuje zápis o výnosu jahod JZD Jílové v roce 1983, kdy z 20 hektarů jahodových plantáží v Kamenném Újezdci bylo sklizeno 94 tun jahod (přepočet R. Svobody je cca 31 330 jahodových košíků po 3kg).

Po II. světové válce v pěstování jahod pokračovalo JZD Krňany, JZD Těletín, později jako JZD Vítěz Krňany a po sloučení s dalšími JZD pod společným názvem JZD Rozvoj Posázaví se sídlem v Jílovém u Prahy. Dá se říci, že dnešním následovníkem je První Jílovská, která již jahody nepěstuje a orientuje se na jiné výrobky z přírodních zdrojů. Takže jisté pokračování tradice zde stále je. Kroniky se ještě zmiňují o některých úspěších. Na 1. mezinárodní výstavě ovoce a zeleniny v Erfurtu v roce 1962, byl vzorek jahod z plantáže na Komáru tehdejšího JZD Krňany oceněn zlatou medailí. Plody byly, kvůli zachování v čerstvém a nepoškozeném stavu, transportovány z Krňan vrtulníkem na pražské letiště a odtud letecky do Erfurtu. Zde snad poznamenejme, že místo zvané na Komáru patří a patřilo po staletí k nejteplejším místům v místě a povrchový archeologický výzkum sem umisťuje původní vznik vsi Krňany. Předkové věděli, kde se usadit...

V pozdější době ale postupně pěstování jahod ve velkém upadalo. V původním regionu jahodářství ve středních Čechách, v Kunraticích u Prahy, pokračoval v pěstování vel-
koplodého jahodníku v roce 1959 Václav Jakoubek. Jeho kunratické jahody získaly v roce 1964 na světové zahrádkářské výstavě ve Vídni zlatou medaili za odrůdu Senga sengána a stříbrnou za odrůdu Senga gigana. Syn Ing. Jiří Jakoubek drží dál tradici jahodářů ze středních Čech založenou Rudolfem Strimplem. Symbolicky ke vzpomínce na 115 let prvních jahod v Čechách, v Krňanech Těletíně – Chlistově, v okrese Benešov, přispěl odrůdou Korona k vysazení několika symbolických řádků jahod na původním poli pěstitele Rudolfa Strimpla na Chlistově. Krňany a jahody si našly své místo v historii nejen kraje a už tam tak patrně zůstanou i s jahodou ve svém znaku. Na paměť prvního jahodáře v Čechách – Rudolfa Strimpla přijaly v roce 2011 v rámci oslav prvního písemného zápisu o vsi Krňany, která byla od roku 1061 v držení benediktinského kláštera Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově, do svého znaku jahodu. V tomto případě jsou jak tradice jahod, tak i znak obce svého druhu naprosto ojedinělé. Ovšem dnes zdejší jahodářský kraj žije jen ze vzpomínek a někdejší slávu připomíná pár záhonů jahod na malých zahrádkách.

Znak obce Krňany

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 73 27.02.20 14:37

BYL JSEM NA NÁVŠTĚVĚ V LEŠANECH U PANÍ VÍŠKOVÉ

VYPRÁVĚNÍ DEVADESÁTIDVOULETÉ PANÍ VÍŠKOVÉ, ZA SVOBODNA RATHOUSKÉ Z LEŠAN, JAK ZAŽILA JAHODY V BŘEŽANECH-LEŠANECH, ZAZNAMENAL RADEK SVOBODA.

Její rodina pocházela z části z Krňan z Marše. Babička se jmenovala údajně Přeučilová a ta byla najímána panem Strimplem na sázení jahod a na jejich ošetřování na Chlistově nad Teletínem. Nejprve byly jen na Strimplovic polích, ale kdo dělal na polích s jahodami, tak si potajmu jejich oddenky nosil v kapse zástěry nebo pracovního oděvu domů a někde u plotu, na zahrádce, si je vysazoval, a tak se rozmnožovaly. Co měl Strimpl dělat, ale byl také obchodník, a tak nechal lidi si brát aplégry, ty první rostliny na šlahounech co rostly z jahod, na oddencích a každý mu pak musel za odběr dát pět sazenic na jeho pole (pozn. edit.). Ale při definitivní výsadbě to dělali stejně všichni po vzoru pana Strimpla, že měli keříky jahod vysázeny do takzvaných širokých záhonů, skoro 80 centimetrů širokých. Tři řádky vedle sebe, z obou stran byla pěšinka, ze které se záhon ošetřoval. Dál pravidelně koňským potahem plečkoval, aby tam nebyl plevel. A vyplečkovaná zem se rozhazovala zpět do záhonu, na jahody. Čímž se záhon navyšoval nad ostatní terén asi o 10 centimetrů. Na zimu nebo podle počasí se jahody přikrývaly slámovým hnojem nebo slámou, aby nevymrzly. Kolem roku 1900 jahody sázel v Březanech každý, kdo měl nějakou možnost. A podobné to bylo v celém kraji. Ať byl malý sedlák, velký sedlák, zkrátka každej, kdo měl nějakou možnost, tak jahody vysazoval na prodej i vlastní užitek.

Vypěstovat jahody a sklidit je, byla jedna věc, ale dostat je na trhy a prodat, to byla mnohdy větší námaha. Jednak se muselo sbírat hned za rozbřesku. Ustávat kolem čtvrté ranní. Dát je do košů anebo speciálních nízkých bedýnek. Někteří si je dali na záda na upravené krosny a pěšky šli až do Prahy nebo na Dobříš, Příbram, Benešov, Sedlčany. Jiní je na krosnách anebo ti movitější na povozech vystlaných slámou vozili do Krhanic na železnici a odtud do Prahy, tam je prodávali domluvení trhovci. Ti co byli z vesnic poblíž Vltavy, ale i Sázavy je snášeli na vory a na nich se splavovali společně s dřívím do Prahy. Ták se vozila i drůbež, zelenina nebo jezdili řemeslníci s drobnými výrobky.

Za První republiky, si tatínek paní Víškové obstaral autodopravu. Takový náklaďáček. A dovážel jahody až přímo na trhy v Praze. Třeba na Ovocný nebo Uhelný trh na Starém městě. Takže se doprava do Prahy nevídaně zrychlila. Výdělky z jahod rostly a nejednomu domku se říkalo jahodový...

Vyprávění paní Víškové doplnila ještě paní Stibůrková, která se za svobodna jmenovala Zvěřinová. Její maminka pocházela z Krňan z Luhu, jmenovala se Luxemburková. To bylo vlastně pod Chlistovem. A vyprávěla, že její maminka si uchovávala původní sazenice z Strimplových polí, které získala a říkala jim suprisky. A když se museli vystěhovat

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 74 27.02.20 14:37

za druhé světové války, tak ty suprisky si nesla do svého nového působiště. A opět zpátky, když se vraceli po válce do Lešan, tak si zase vypěstovala sazenice z původních suprisek a přinesla je zpět. A říká, že tu původní sadbu má pořád...

Radek Svoboda: ...Slýchal jsem, že když probíhalo vystěhování v 1942 a lidi věděli, že na podzim musí ze svých chalup a polí odejít, tak říkali, že Němcům nedáme nic. A jahody, které posbírali, tak nasypali na žebřiňák, který odvážel lidi do Davle, a tam s tím krmili dobytek. A snad ještě jedna poznámka. Němečtí vojáci z cvičiště SS při výcviku na východní frontu zničili všechna původní jahodová pole. Zkázu dokončily jednotky Rudé armády, které zde několik měsíců tábořily. Dnešní obyvatelé o jahodářství v kraji vědí již jen z vyprávění svých rodičů nebo dědů a babiček. Byla to celkem úmorná práce s motyčkou od jara do podzimu a výdělek byl nejistý. Jahody se rychle kazily a kdo je rychle neprodal, splakal nad výdělkem. Ale pro pracovité lidi středního Povltaví to byla vzácná obživa.

Děkujeme pane Rudolfe Strimple

Pamětníci jahodářství z Krňan a okolních obcí, kteří se přijeli poklonit do Vidhostic k hrobu Rudolfa Strimpla. Foto Josef Dlouhý

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 75 27.02.20 14:37

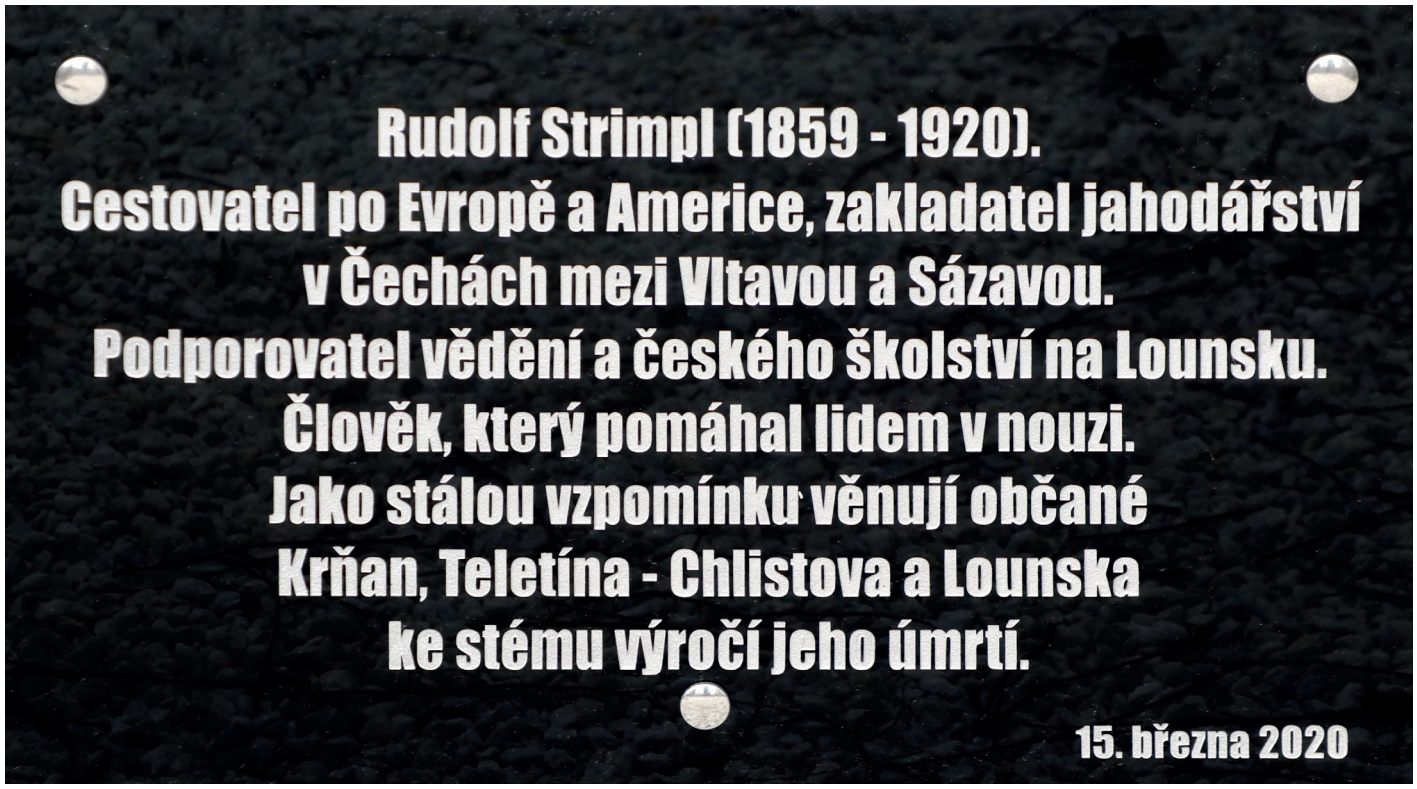

Nově umístěná pamětní deska v roce 2020 na hrobě Rudolfa Strimpla ve Vidhostících péčí obnovené Společnosti Rudolfa Strimpla.

Pameti_R_Strimpla_blok.indd 76 27.02.20 14:37